

OUTUBRO 2020

PROGRAMACIÓN DEPARTAMENTO
FILOSOFÍA
2020-21

IES NOSA SEÑORA DOS OLLOS GRANDES

INDICE

1	CONTEXTO DO CENTRO	2
1.1	CARACTERÍSTICAS DO CENTRO:	2
1.2	MEMBROS DO DEPARTAMENTO	2
2	NORMATIVA	2
3	OBXECTIVOS DA ESO	2
4	MATERIAS DA ESO	4
4.1	VALORES ÉTICOS 1º ESO.	4
4.2	VALORES ÉTICOS 2º ESO	13
4.3	VALORES ÉTICOS 3º ESO.	22
4.4	VALORES ÉTICOS 4º ESO.	30
4.5	FILOSOFÍA 4º	39
5	OBXECTIVOS BACHARELATO	51
6	MATERIAS BACHARELATO	52
6.1	FILOSOFÍA	52
6.2	ANTROPOLOXÍA	67
6.3	HISTORIA DA FILOSOFIA. 2º DE BACHARELATO	74
6.4	PSICOLOXIA. 2º DE BACHARELATO.....	5
6.5	ÉTICA E FILOSOFÍA DO DEREITO (2º DE BACH).....	7
7	OUTRAS AVALIACIÓNS	19
7.1	. PROCESO DE ENSINO E PRÁCTICA DOCENTE	19
7.2	AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.....	3
8	DATOS DO DEPARTAMENTO	4
9	ADDENDA	5
9.1	APRENDIZAXES IMPRESCINDIBLES NON ADQUIRIDAS NO CURSO ANTERIOR	5
9.2	PLANS DE REFORZO E RECUPERACIÓN PARA A RECUPERACIÓN DAS APRENDIZAXES IMPRESCINDIBLES	5
9.3	TRANSICIÓN AO ENSINO NON PRESENCIAL, SE FOSE NECESARIO: ACTIVIDADE LECTIVA SEMIPRESENCIAL E/OU NON PRESENCIAL	5

1 CONTEXTO DO CENTRO

1.1 Características do centro:

Situación: Avenida de Ramón Ferreiro 27001-Lugo

Centros adscritos: CEIP de Portomarín, CEIP de Nadela, CEIP Anexa.

Ensinanzas que oferta o centro: ESO / Bacharelato / CSAFD

Características singulares: O centro está situado nunha zona centro da cidade, de contorna socio-económica media.

Lingua materna dominante Castelán e galego.

1.2 Membros do departamento

María Dosinda Sánchez Rodríguez

María Yolanda Espiñeira Martínez

Rebeca Delgado Gámiz

Tamara Varela Rodríguez

2 NORMATIVA

• **Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro (LOMCE) para a mellora da calidade educativa, que modifica en distintos aspectos a Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación (LOE).**

• **Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG 29.06.15).**

• **Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.**

3 OBXECTIVOS DA ESO

---

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.
- n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
- o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

4 MATERIAS DA ESO

4.1 VALORES ÉTICOS 1º ESO.

4.1.1 Secuenciación e temporalización dos contidos

1º AVALIACIÓN SETEMBRO-DECEMBRO	
BLOQUE 1. A dignidade da persoa	
TEMA	CONTIDO
	O concepto problemático de persoa. Significado etimolóxico.
	Características da persoa: independencia, racionalidade e liberdade.
	Dignidade da persoa: a persoa como ser moral.
	Adolescencia: crise de identidade, formación de grupos e influencia do grupo no/na adolescente.
	Desenvolvemento da autonomía persoal na adolescencia. Control da conduta e escolla de valores éticos.
	Personalidade: factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno ambiental que inflúen na súa construción. Capacidade de autodeterminación no ser humano.
	A razón e a liberdade na estruturación da personalidade e na escolla dos valores éticos que a conformarán.
	A intelixencia emocional e o seu papel no desenvolvemento moral da persoa.
	Emocións, sentimentos e vida moral.
	Valores éticos e capacidade de autocontrol emocional.
	Habilidades emocionais segundo Goleman.
	Habilidades emocionais e virtudes éticas.
	Introspección: autoconhecimento, autocontrol e autonomía.
	Construción da identidade propia consonte valores éticos.
	Persoa como proxecto vital.
BLOQUE 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais	
	A natureza social do ser humano.
	Relación dialéctica entre individuo e sociedade.
	Os valores éticos como guías das relación interpersoais na sociedade.
	Proceso de socialización: interiorización de valores e normas morais.

	Valores inculcados polos axentes sociais na configuración da personalidade.
	Necesidade da crítica racional para alcanzar valores éticos universais, exemplificados na DUDH e baseados na dignidade humana.
	Diferenza entre a vida privada (regulada pola ética) e a vida pública (regulada polo dereito). Límites da liberdade nos dous ámbitos.
2º AVALIACIÓN XANEIRO-MARZO	
	Habilidades emocionais de Goleman e valores éticos que atinxen ás relación humanas.
	Asertividade fronte a agresividade e a inhibición.
	Asertividade e respecto á dignidade das outras persoas.
	Asertividade e outras habilidades sociais.
	Valores e virtudes éticas nas relación interpersoais.
	Deber moral e cívico do auxilio.
BLOQUE 3. A reflexión ética	
	Diferenzas entre ética e moral. Importancia da reflexión ética.
	Conduta instintiva animal e o comportamento racional, libre e moral do ser humano.
	Liberdade e concepto de persoa.
	Influencia na liberdade da intelixencia e da vontade.
	Factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación.
	Valores. O seu papel na vida individual e colectiva.
	Clases de valores.
	Xerarquías de valores.
	Carácter distintivo dos valores éticos.
	Valores e normas éticas, e os seus efectos beneficiosos para a persoa e para a comunidade.
3º AVALIACIÓN ABRIL-XUÑO	
BLOQUE 5. Os valores éticos, o dereito, a declaración universal dos dereitos humanos (dudh) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos	
	Preámbulo da DUDH: a dignidade das persoas como fundamento dos seus dereitos universais, inalienables e innatos.
	Dereitos da muller: patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e desigualdade de xénero.
	Dereitos da infancia.
	Organizacións que traballan polos dereitos humanos: institucións internacionais e ONG.

4.1.2 Avaliación de criterios e estándares.

1ª AVALIACIÓN					
ESTÁNDAR DE AVALIACIÓN	GRAO	INSTRUMENTOS			COMP.
		PRO	PDT	OBS	
VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando o seu significado etimolóxico.	30%	X			CCL
VEB1.1.2. Describe as características principais da persoa: substancia independente, racional e libre	60%	X			CCL
VEB1.1.3. Explica e valora a dignidade da persoa que, como ente autónomo, se converte nun "ser moral".	60%	X			CSC
VEB1.2.1. Coñece información, de fontes diversas, arredor dos grupos de adolescentes, as súas características e a influencia que exercen sobre os seus membros na determinación da súa conduta, e realiza un resumo coa información obtida.	30%		X		CAA CSC
VEB1.2.2. Elabora conclusións sobre a importancia que ten para o/a adolescente desenvolver a autonomía persoal e ter o control da súa propia conduta conforme aos valores éticos libremente elixidos	60%			X	CSIEE
VEB1.3.1. Identifica en que consiste a personalidade e os factores xenéticos, sociais, culturais e do contorno que inflúen na súa construción, e aprecia a capacidade de autodeterminación no ser humano.	60%	X			CSC CSIEE
VEB1.4.1. Describe e estima o papel relevante da razón e a liberdade para configurar cos seus propios actos a estrutura da súa personalidade.	30%			X	CSC
VEB1.4.2. Realiza unha lista dos valores éticos que estima como desexables para integralos na súa personalidade, e explica as razóns da súa elección.	60%		X		CSIEE
VEB1.5.1. Define a intelixencia emocional e as súas características, valorando a súa importancia na construción moral do ente humano.	30%	X			CCL
VEB1.5.2. Explica en que consisten as emocións e os sentimentos, e como se relacionan coa vida moral.	50%	X			CCL
VEB1.5.3. Atopa, disertando en grupo, a relación entre algunhas virtudes e valores éticos e o desenvolvemento das capacidades de autocontrol emocional e automotivación, tales como a sinceridade, o respecto, a prudencia, a temperanza, a xustiza e a perseveranza.	30%			X	CAA CSC CSIEE
2ª AVALIACIÓN					
VEB1.6.1. Comprende en que consisten as habilidades emocionais que, segundo Goleman, debe desenvolver o ser humano, e elabora un esquema explicativo arredor do tema, en colaboración en grupo.	40%	X			CAA
VEB1.6.2. Relaciona o desenvolvemento das habilidades emocionais coa adquisición das virtudes éticas, tales como a perseveranza, a prudencia, a autonomía persoal, a temperanza, a fortaleza da vontade, a honestidade cun mesmo, o respecto á xustiza e a fidelidade aos propios principios éticos, entre outras.	30%			X	CSC
VEB1.6.3. Emprega a introspección como medio para recoñecer as propias emocións, os sentimentos e os estados de ánimo, coa	60%			X	CAA

finalidade de ter un maior control deles e ser capaz de automotivarse, converténdose no dono da propia conduta.					CSIEE
VEB1.7.1. Toma conciencia e aprecia a capacidade que posúe para modelar a propia identidade e facer de si mesmo/a unha persoa xusta, sincera, tolerante, amable, xenerosa, respectuosa, solidaria, honesta, libre, etc., nunha palabra, digna de ser apreciada por si mesmo/a.	30%			X	CSIEE
VEB1.7.2. Deseña un proxecto de vida persoal conforme o modelo de persoa que quere ser e os valores éticos que desexa adquirir, facendo que a súa propia vida teña un sentido.	30%		X		CSIEE
VEB2.1.1. Explica por que o ser humano é social por natureza e valora as consecuencias que ten este feito na súa vida persoal e moral.	60%	X			CSC
VEB2.1.2. Discirne e expresa, en pequenos grupos, sobre a influencia mutua que se establece entre o individuo e a sociedade.	30%		X		CCL CSC
VEB2.1.3. Achega razóns que fundamenten a necesidade de establecer uns valores éticos que guíen as relacións interpersoais e utiliza a iniciativa persoal para elaborar, mediante soportes informáticos, unha presentación gráfica das súas conclusións sobre este tema.	30%		X		CD CSIEE
VEB2.2.1. Describe o proceso de socialización e valora a súa importancia na interiorización individual dos valores e as normas morais que rexen a conduta da sociedade en que vive.	60%	X			CCL
VEB2.2.2. Exemplifica, en colaboración en grupo, a influencia que teñen na configuración da personalidade os valores morais inculcados polos axentes sociais, entre eles a familia, a escola, os amigos e os medios de comunicación masiva, elaborando un esquema e conclusións, utilizando soportes informáticos.	30%			X	CAA CD CSC
VEB2.2.3. Xustifica e aprecia a necesidade da crítica racional, como medio indispensable para adecuar aos valores éticos universais establecidos na DUDH os costumes, as normas, os valores, etc., do seu medio, rexeitando todo o que atente contra a dignidade do humano e os seus dereitos fundamentais.	30%	X			CSC
VEB2.3.1. Define os ámbitos da vida privada e a pública, así como o límite da liberdade humana, en ambos os casos.	50%	X			CCL
VEB2.4.1. Comprende a importancia que para Goleman ten a capacidade de recoñecer as emocións alleas e a de controlar as relacións interpersoais, e elabora un resumo esquemático sobre o tema.	60%	X			CAA
VEB2.5.1. Explica en que consiste a conduta asertiva, facendo unha comparación co comportamento agresivo ou inhibido, e adopta como principio moral fundamental, nas relacións interpersoais, o respecto á dignidade das persoas.	30%	X			CCL CSIEE
VEB2.5.2. Amosa, nas relacións interpersoais, unha actitude de respecto cara ao dereito que todos os seres humano teñen a sentir, pensar e actuar de forma diferente, a equivocarse, a gozar do tempo de descanso, a ter unha vida privada, a tomar as súas propias decisións, etc., e nomeadamente a ser valorado de forma especial polo simple feito de ser persoa, sen discriminar nin menosprezar a ninguén, etc.	60%			X	CSC
VEB2.5.3. Emprega, en diálogos curtos reais ou inventados, habilidades sociais como a empatía, a escoita activa, a interrogación asertiva, etc., coa finalidade de que aprenda a utilzalos de forma natural na súa relación coas demais persoas.	30%		X		CAA CCL
VEB2.5.4. Exercita algunhas técnicas de comunicación interpersoal, mediante a realización de diálogos orais, tales como a forma	30%		X		CAA

axeitada de dicir non, o disco raiado, o banco de néboa, etc., co obxecto de dominalas e poder utilizalas no momento adecuado.					CCL CSIEE
VEB2.6.1. Identifica a adquisición das virtudes éticas como unha condición necesaria para lograr unhas boas relacións interpersoais, entre elas a prudencia, a lealdade, a sinceridade, a xenerosidade, etc.	30%	X			CSC
VEB2.6.2. Elabora unha lista con algúns valores éticos que deben estar presentes nas relacións entre o individuo e a sociedade, tales como responsabilidade, compromiso, tolerancia, pacifismo, lealdade, solidariedade, prudencia, respecto mutuo, xustiza, etc.	60%	X			CSC
VEB2.6.3. Destaca o deber moral e cívico que todas as persoas teñen de prestar auxilio e socorro a outras cuxa vida, liberdade e seguridade estean en perigo de xeito inminente, colaborando na medida das súas posibilidades a prestar primeiros auxilios, en casos de emerxencia.	30%	X			CSC
3ª AVALIACIÓN					
VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral.					
VEB3.1.2. Achega razóns que xustifiquen a importancia da reflexión ética.	30%	X			CSC
VEB3.2.1. Distingue entre a conduta instintiva do animal e o comportamento racional e libre do ser humano, destacando a magnitude das súas diferenzas e apreciando as consecuencias que estas teñen na vida das persoas.	50%	X			▪ CMCCT CSC
VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e o concepto de persoa.	60%	X			CCL
VEB3.3.2. Analiza e valora a influencia que teñen na liberdade persoal a intelixencia, que nos permite coñecer posibles opcións para elixir, e a vontade, que nos dá a fortaleza suficiente para facer o que temos decidido facer.	40%	X			CAA
VEB3.3.3. Analiza algúns factores biolóxicos, psicolóxicos, sociais, culturais e ambientais, que inflúen no desenvolvemento da intelixencia e a vontade, nomeadamente o papel da educación, e expón as súas conclusións de forma clara, mediante unha presentación realizada con soportes informáticos e audiovisuais.	30%		X		▪ CCL ▪ CD CMCCT
VEB3.4.1. Explica o que son os valores e as súas principais características, e aprecia a súa importancia na vida individual e colectiva das persoas.	60%	X		X	CCL
VEB3.4.2. Procura e selecciona información sobre a existencia de clases de valores: relixiosos, afectivos, intelectuais, vitais, etc.	30%		X		▪ CAA CSC
VEB3.4.3. Realiza, en traballo en grupo, unha xerarquía de valores, explicando a súa fundamentación racional, mediante unha exposición usando medios informáticos ou audiovisuais.	50%		X		▪ CD CSC
VEB3.5.1. Explica a diferenza entre os valores éticos e o resto dos valores, e valora a importancia para a persoa dos valores éticos.	60%	X			CSC
VEB3.6.1. Destaca algunhas das consecuencias negativas que, a nivel individual e comunitario, ten a ausencia de valores e normas éticas, tales como o egoísmo, a corrupción, a mentira, o abuso de poder, a intolerancia, a insolidariedade, a violación dos dereitos humanos, etc.	40%	X			CSC

60%

VEB3.6.2. Emprende, utilizando a iniciativa persoal e a colaboración en grupo, a organización e o desenvolvemento dunha campaña no seu medio, co fin de promover o recoñecemento dos valores éticos como elementos fundamentais do pleno desenvolvemento persoal e social.	60%		X		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC CSIEE
VEB5.1.1. Explica e aprecia en que consiste a dignidade que esta declaración recoñece ao ser humano como persoa, posuidora duns dereitos universais, inalienables e innatos, mediante a lectura do seu preámbulo.	60%	X			CCL
VEB5.2.1. Dá razóns sobre a orixe histórica do problema dos dereitos da muller, recoñecendo os patróns económicos e socioculturais que fomentaron a violencia e a desigualdade de xénero.	50%	X			CSC
VEB5.2.2. Xustifica a necesidade de actuar en defensa dos dereitos da infancia, loitando contra a violencia e o abuso do que nenos e as nenas son vítimas no século XXI, tales como o abuso sexual, o traballo infantil, ou a súa utilización como soldados/as, etc.	40%	X			CSC
VEB5.2.3. Emprende, en colaboración en grupo, a elaboración dunha campaña contra a discriminación da muller e a violencia de xénero no seu medio familiar, escolar e social, e avalía os resultados obtidos.	50%		X		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC CSIEE
VEB5.3.1. Indaga, en traballo en colaboración, sobre o traballo de institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan polo cumprimento dos dereitos humanos (Amnistía Internacional, e ONG como Mans Unidas, Médicos sen Fronteiras e Cáritas, entre outros), e elabora e expresa as súas conclusións.	50%		X		<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSC CCL

4.1.3 Metodoloxía

ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS	
ASPECTOS XERAIS	Partir da competencia inicial do alumnado Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe Potenciar as metodoloxía activas: combinación de traballo individual e cooperativo e aprendizaxe por proxectos Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas Uso habitual das TIC Papel facilitador do profesor/a
ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS	Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa... Elaboración de sínteses Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos Comentarios de textos, gráficos, mapas

SECUENCIACIÓN HABITUAL DO TRABALLO NA AULA

MOTIVACIÓN	Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos,etc.
INFORMACIÓN DO PROFESOR/A:	Información básica para todo o alumnado Información complementaria para reforzo e apoio Información complementaria para afondamento e ampliación
TRABALLO PERSOAL:	Lectura e comprensión de textos Análise de documentos, pequenas investigación, etc. Resposta a preguntas Resolución de problemas Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc. Elaboración de mapas, gráficas, síntesis, mapas conceptuais. Memorización comprensiva Debates
AVALIACIÓN	Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, cuestionarios Exposicións orais Traballos individuais e en grupo Observación do traballo na aula

TEMPO	Tres sesións semanais de 50 minutos
ESPAZO	As aulas previamente asignadas a cada un dos grupos
RECURSOS DIDÁCTICOS	Libro de texto: Filosofía.Vicens Vives. 2015 Aula virtual Materiais proporcionados polo profesor/a

4.1.4 Avaliación

INICIAL	DATA	setembro
	TIPO DE PROBA	cuestionario, exposición, ensaio breve.
	INFORMACIÓN Á FAMILIA	A través das titorías.
	CONSECUENCIAS	Detección das necesidades educativas do grupo así como, a toma de medidas de reforzo que se necesiten.

CONTINUA	INSTRUMENTOS		PESO	CUALIFICACIÓN
	PROBAS ESCRITAS	A proba final de cada trimestre consistirá na presentación escrita a exposición oral dan traballo relacionado coas diversas áreas tratadas durante o trimestre a través do cal o alumnado amose a adquisición significativa de todas as aprendizaxes propostas na aula.	50%	Media ponderada segundo estándares avaliados
	PRODUCCIÓN e OBSERVACIÓN	Investigacións individuais ou en grupo (uso das TIC), reflexión e debate posterior, realizaránse de xeito ordinario para adquirir aprendizaxes concretas Cuestionarios orais ou escritos Outras actividades como debates, <i>role playing</i> , etc Que serán avaliados de xeito observacional a través de rúbricas. Participación nas actividades da aula Revisión do caderno de clase.	50%	
RECUPERACIÓN AVALIACIÓN NON SUPERADA	Proba escrita ou producións			

FINAL	QUEN A FAI	Os alumnos que non obtiveran un 5 en cada trimestre polo procedemento de avaliación continua.
	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación
	CUALIFICACIÓN	Media aritmética das tres avaliacións, redondeándose ao enteiro seguinte a partir do 0.5

PROMOCIÓN

Criterios que marca a lexislación vixente

EXTRAORDINARIA**TIPO DE PROBA**

Proba similar ás ordinarias de avaliación

CUALIFICACIÓN

Será necesario obter un 5 para aprobar.

PENDENTES**SEGUIMIENTO**

Clases, orientacións e materiais personalizados

AVALIACIÓN

Dúas avaliacións parciais e avaliación final

CUALIFICACIÓN

Media aritmética das probas parciais

TIPO DE PROBA

Proba similar ás ordinarias de avaliación:

CUALIFICACIÓN

Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5.

4.2 VALORES ÉTICOS 2º ESO

4.2.1 Secuenciación e temporalización dos contidos

1º AVALIACIÓN SETEMBRO-DECEMBRO	
BLOQUE 1. A dignidade da persoa	
TEMA	CONTIDO
	Conceptos de persoa achegados pola filosofía.
	Visión kantiana: a persoa como suxeito autónomo e como un fin en si mesma
	Noción aristotélica da virtude: relación cos actos, os hábitos e o carácter. Virtudes éticas
Bloque 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais	
	Diferenzas entre ética e dereito
	Posibles conflitos entre os valores que regulan a vida privada e os que regulan a vida pública.
Bloque 3. A reflexión ética	
	Diferenza entre ética e moral.
	Reflexión ética como guía racional de conduta.
	Estrutura moral da persoa.
	Etapas do desenvolvemento moral en Piaget e Kohlberg. Paso da heteronomía á autonomía moral
	A liberdade como raíz da estrutura moral da persoa
	Características distintivas dos valores éticos
	Valores éticos e dignidade humana
	Normas. Especificidade das normas éticas.
	Relativismo moral dos sofistas.
	Intellectualismo moral en Sócrates e Platón
	Relativismo moral fronte a obxectivismo moral
	Clasificación das teorías éticas: éticas de fins e éticas procedementais.
	A ética de Epicuro como ética de fins.
	O eudemonismo aristotélico como ética de fins.

	O ben supremo da persoa en Aristóteles e as tres tendencias da alma.
	O utilitarismo como ética de fins: principio de utilidade; concepto de pracer; compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal; localización do valor moral nas consecuencias da acción.
Bloque 4. A xustiza e a política	
	Relación entre ética, política e xustiza no pensamento aristotélico.
	Semellanzas, diferenzas e relacións entre valores éticos e valores cívicos.
	A política de Aristóteles.
	Concepto aristotélico de xustiza e a súa relación co ben común e a felicidade.
Bloque 5. Os valores éticos, o dereito, a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH) e outros tratados internacionais sobre dereitos humanos	
	Relacións entre ética e dereito
Bloque 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía	
	Dimensión moral da ciencia e da tecnoloxía polo seu impacto en todos os ámbitos da vida humana.
	Valores recollidos na DUDH como criterio para fixar límites á investigación científico-tecnolóxica.
	Problemas da tecnodependencia.
	Dilemas morais que presentan os avances en medicina e biotecnoloxía.

4.2.2 Avaliación de criterios e estándares.

1ª AVALIACIÓN					
ESTÁNDAR DE AVALIACIÓN	GRAO	INSTRUMENTOS			COMP.
		PRO	PDT	OBS	
VEB1.1.1. Sinala as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando algunhas definicións achegadas por filósofos/as.	30%	x			CCL
VEB1.2.1. Explica a concepción kantiana do concepto de persoa, como suxeito autónomo capaz de ditar as súas propias normas morais.	70%	x			CSC
VEB1.2.2. Comenta e valora a idea de Kant ao concibir a persoa como un fin en si mesma, rexeitando a posibilidade de ser tratada por outros como instrumento para alcanzar fins alleos a ela.	70%		x		CSC
VEB1.3.1. Sinala en que consiste a virtude e as súas características en Aristóteles, indicando a súa relación cos actos, os hábitos e o carácter.	70%	x			CSC
VEB1.3.2. Enumera algúns dos beneficios que, segundo Aristóteles, achegan as virtudes éticas ao ser humano, identifica algunhas destas e ordénaas segundo un criterio racional.	30%	x			CSC
VEB2.1.1. Distingue entre os ámbitos de acción que corresponden á ética e ao dereito, e expón as súas conclusións mediante unha presentación elaborada con medios informática.	70%	x			CSC
VEB2.1.2. Reflexiona arredor do problema da relación entre estes dous campos, o privado e o público, e a posibilidade de que exista un conflito de valores éticos entre ambos, así como a forma de atopar unha solución baseada nos valores éticos, exemplificando de maneira concreta tales casos, e expón as súas posibles solucións fundamentadas eticamente.	30%			x	CCL CSC CSIEE
VEB3.1.1. Recoñece as diferenzas entre a ética e a moral, no que se refire á súa orixe e á súa finalidade.	70%	x			CSC
VEB3.1.2. Achega razóns que xustifiquen a importancia da reflexión ética, como unha guía racional de conduta necesaria na vida do ser humano, expresando de forma apropiada os argumentos en que se fundamenta.	30%		x		CSC
VEB3.2.1. Sinala en que consiste a estrutura moral da persoa como ser racional e libre, razón pola que esta é responsable da súa conduta e das consecuencias desta.	70%	x			CSC
VEB3.2.2. Explica as tres etapas do desenvolvemento moral na persoa, segundo a teoría de Piaget ou a de Köhlberg, e as características propias de cada unha, destacando como se pasa da heteronomía á autonomía moral.	70%		x		CCL CSC
VEB3.3.1. Describe a relación entre a liberdade e os conceptos de persoa e estrutura moral.	30%	x			CCL

VEB3.4.1. Describe as características distintivas dos valores éticos, utilizando exemplos concretos deles e apreciando a súa relación esencial coa dignidade humana e a conformación dunha personalidade xusta e satisfactoria.	70%	x			CCL
VEB3.4.2. Emprega o espírito emprendedor para realizar, en grupo, unha campaña destinada a difundir a importancia de respectar os valores éticos, tanto na vida persoal como na social.	30%		x		CSC CSIEE
2ª AVALIACIÓN					
VEB3.5.1. Define o concepto de norma e de norma ética, distinguíndoa das normas xurídicas, relixiosas, etc.	70%	x			CCL
VEB3.5.2. Sinala quen foron os sofistas e algúns dos feitos e das razóns en que se fundamentaba a súa teoría relativista da moral, destacando as consecuencias que esta ten na vida das persoas.	70%	x			CCL
VEB3.5.3. Coñece os motivos que levaron a Sócrates a afirmar o "intelectualismo moral", e explica en que consiste e a postura de Platón ao respecto.	70%	x			CCEC
VEB3.5.4. Compara o relativismo e o obxectivismo moral apreciando a vixencia destas teorías éticas na actualidade, e expresa opinións de forma argumentada.	70%		x		CCL CSC
VEB3.6.1. Enuncia os elementos distintivos das "teorías éticas" e argumenta a súa clasificación en éticas de fins e éticas procedementais, e elabora un esquema coas súas características máis destacadas.	70%	x			CAA CCL
VEB3.6.2. Enuncia os aspectos fundamentais da teoría hedonista de Epicuro e os valores éticos que defende, destacando as características que a identifican como unha ética de fins.	70%	x			CCEC
VEB3.6.3. Elabora, en colaboración co grupo, argumentos a favor e/ou en contra do epicureísmo, e expón as súas conclusións cos argumentos racionais correspondentes.	30%		x		CAA CCL
VEB3.7.1. Explica o significado do termo "eudemonismo" e o que para Aristóteles significa a felicidade como ben supremo, e elabora e expresa conclusións.	70%	x			CCL
VEB3.7.2. Distingue os tres tipos de tendencias que hai no ser humano, segundo Aristóteles, e a súa relación co que el considera como ben supremo da persoa.	30%	x			CCEC
VEB3.7.3. Achega razóns para clasificar o eudemonismo de Aristóteles dentro da categoría da ética de fins.	30%	x			CCL
VEB3.8.1. Fai unha recensión das ideas fundamentais da ética utilitarista: o principio de utilidade, o concepto de pracer, a compatibilidade do egoísmo individual co altruísmo universal e a localización do valor moral nas consecuencias da acción, entre outras.	70%	x			CCL

VEB3.8.2. Enumera as características que fan do utilitarismo e do epicureísmo unhas éticas de fins.	30%	x			CCEC
VEB3.8.3. Argumenta racionalmente as súas opinións sobre a ética utilitarista.	30%		x		CCL CSIEE
3ª AVALIACIÓN					
VEB4.1.1. Explica e aprecia as razóns que dá Aristóteles para establecer un vínculo necesario entre ética, política e xustiza.	70%	x			CCEC
VEB4.1.2. Utiliza e selecciona información sobre os valores éticos e cívicos, identificando e apreciando as semellanzas, as diferenzas e as relacións entre eles.	30%		x		CAA
VEB4.2.1. Elabora, recorrendo á súa iniciativa persoal, unha presentación con soporte informático, sobre a política aristotélica como unha teoría organicista, cuxa finalidade ética e que atribúe a función educativa ao Estado.	30%		x		CSIEE CD CSC
VEB4.2.2. Selecciona e usa información, en colaboración co grupo, para entender e apreciar a importancia que Aristóteles lle dá á xustiza como valor ético no que se fundamenta a lexitimidade do Estado e a súa relación coa felicidade e o ben común, e expón as súas conclusións persoais debidamente fundamentadas.	70%		x		CAA CCL
VEB5.1.1. Procura e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, as semellanzas e os vínculos entre a ética e o dereito.	70%		x		CCL CD
VEB6.1.1. Utiliza información de distintas fontes para analizar a dimensión moral da ciencia e a tecnoloxía, avaliando o impacto positivo e negativo que estas poden ter en todos os ámbitos da vida humana (social, económico, político, ético e ecolóxico, etc.).	70%		x		CAA CMCCT CSC
VEB6.1.2. Achega argumentos que fundamenten a necesidade de pór límites éticos e xurídicos á investigación práctica, tanto científica como tecnolóxica, tomando a dignidade humana e os valores éticos recoñecidos na DUDH como criterio normativo.	30%			x	CCL CMCCT CSC
VEB6.1.3. Recorre á súa iniciativa persoal para expor as súas conclusións sobre o tema tratado, utilizando medios informáticos e audiovisuais, de xeito argumentado e ordenado racionalmente.	30%		x		CD CSIEE
VEB6.2.1. Destaca o problema e o perigo que representa para o ser humano a tecnodependencia, sinalando os seus síntomas e as súas causas, e estimando as súas consecuencias negativas, como unha adición incontrolada aos dispositivos electrónicos, aos videoxogos e ás redes sociais, que conduce as persoas cara a unha progresiva deshumanización.	70%			x	CMCCT
VEB6.3.1. Analiza información seleccionada de diversas fontes, coa finalidade de coñecer en que consisten algúns dos avances en	70%		x		CCL

medicina e biotecnoloxía, que formulan dilemas morais (utilización de células nai, clonación, euxeñese, etc.), sinalando algúns perigos que estes encerran de prescindir do respecto á dignidade humana e os seus valores fundamentais.					CMCCT CSC
VEB6.3.2. Presenta unha actitude de tolerancia e respecto ante as opinións que se expresan na confrontación de ideas, coa finalidade de solucionar os dilemas éticos, sen esquecer a necesidade de empregar o rigor na fundamentación racional e ética de todas as alternativas de solución formuladas.	30%			x	CSC CSIEE

4.2.3 Metodoloxía

ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS	
ASPECTOS XERAIS	Partir da competencia inicial do alumnado Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe Potenciar as metodoloxía activas: combinación de traballo individual e cooperativo e aprendizaxe por proxectos Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas Uso habitual das TIC Papel facilitador do profesor/a
ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS	Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa... Elaboración de sínteses Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos Comentarios de textos, gráficos, mapas

SECUENCIACIÓN HABITUAL DO TRABALLO NA AULA	
MOTIVACIÓN	Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos, etc.
INFORMACIÓN DO PROFESOR/A:	Información básica para todo o alumnado Información complementaria para reforzo e apoio Información complementaria para afondamento e ampliación
TRABALLO PERSOAL:	Lectura e comprensión de textos Análise de documentos, pequenas investigación, etc. Resposta a preguntas Resolución de problemas Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc. Elaboración de mapas, gráficas, sínteses, mapas conceptuais. Memorización comprensiva
AVALIACIÓN	Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, cuestionarios Exposicións orais

	Probas escritas Traballos individuais e en grupo Observación do traballo na aula
--	--

TEMPO	Tres sesións semanais de 50 minutos
ESPAZO	As aulas previamente asignadas a cada un dos grupos
RECURSOS DIDÁCTICOS	Libro de texto: Filosofía.Vicens Vives. 2015 Aula virtual Materiais proporcionados polo profesor/a

4.2.4 Avaliación

INICIAL	DATA	setembro
	TIPO DE PROBA	cuestionario, exposición, ensaio breve.
	INFORMACIÓN Á FAMILIA	A través das titorías.
	CONSECUENCIAS	Detección das necesidades educativas do grupo así como, a toma de medidas de reforzo que se necesiten.

CONTINUA	INSTRUMENTOS		PESO	CUALIFICACIÓN
	PROBAS ESCRITAS	A proba final de cada trimestre consistirá na presentación escrita a exposición oral dan traballo relacionado coas diversas áreas tratadas durante o trimestre a través do cal o alumnado amose a adquisición significativa de todas as aprendizaxes propostas na aula.	50%	Media ponderada segundo estándares avaliados
PRODUCCIONES e OBSERVACIÓN	Investigacións individuais ou en grupo (uso das TIC), reflexión e debate posterior, realizaránse de xeito ordinario para adquirir aprendizaxes concretas Cuestionarios orais ou escritos	50%		

		Outras actividades como debates, <i>role playing</i> , etc Que serán avaliados de xeito observacional a través de rúbricas. Participación nas actividades da aula Revisión do caderno de clase.		
	RECUPERACIÓN AVALIACIÓN NON SUPERADA	Proba escrita ou produccions		

FINAL	QUEN A FAI	Os alumnos que non obtiveran un 5 en cada trimestre polo procedemento de avaliación continua.
	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación
	CUALIFICACIÓN	Media aritmética das tres avaliacións, redondeándose ao enteiro seguinte a partir do 0.5
	PROMOCIÓN	Criterios que marca a lexislación vixente

EXTRAORDINARIA	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación
	CUALIFICACIÓN	Será necesario obter un 5 para aprobar.

PENDENTES	SEGUIMIENTO	Clases, orientacións e materiais personalizados
	AVALIACIÓN	Dúas avaliacións parciais e avaliación final
	CUALIFICACIÓN	Media aritmética das probas parciais
	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación:
	CUALIFICACIÓN	Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5.

4.3 VALORES ÉTICOS 3º ESO.

4.3.1 Secuenciación e temporalización dos contidos

1º AVALIACIÓN SETEMBRO-DECEMBRO	
BLOQUE 1. A dignidade da persoa	
TEMA	CONTIDO
	A democracia como forma de goberno na que se plasman os principios éticos da DUDH.
	O Estado de dereito.
	Léxico da unidade: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc
	División de poderes. A proposta de Montesquieu e a súa función de control do Estado por parte da cidadanía.
	Deber moral da participación cidadá no exercicio da democracia.
	Riscos de democracias que violen os dereitos humanos.
	A Constitución española: valores éticos nos que se fundamenta e conceptos preliminares que establece.
	Dereitos e liberdades públicas fundamentais na Constitución española.
	Adecuación da Constitución española aos principios éticos da DUDH.
	Deberes cidadáns na Constitución española
	Responsabilidade fiscal e principios reitores da política social e económica na Constitución española.
2º AVALIACIÓN XANEIRO-MARZO	
	Estatuto de Autonomía de Galicia: título preliminar; título primeiro, capítulos I e II.
	Desenvolvemento histórico da Unión Europea (UE): obxectivos e valores éticos en que se fundamenta, de acordo coa DUDH.
	Logros alcanzados pola UE en beneficio dos seus cidadáns e das súas cidadás.
	Relación entre ética e dereito.
	Relación entre legalidade e lexitimidade.
	Xustificación das normas xurídicas.
	Convencionalismo dos sofistas
	Iusnaturalismo. Iusnaturalismo de Locke.
	Iuspositivismo de Kelsen.
	Elaboración da DUDH e creación da ONU. Circunstancias históricas, obxectivos de ambos os acontecementos e papel da DUDH como código ético de conduta dos estados
3º AVALIACIÓN ABRIL-XUÑO	

	Estrutura da DUDH: os seus artigos e os tipos de dereito.
	Xeracións de dereitos e feitos históricos que influíron no seu desenvolvemento.
	Problemas aos que se enfronta o exercicio dos dereitos civís e políticos da DUDH
	Necesidade de criterios éticos na investigación científica. Progreso científico-técnico e valores éticos

4.3.2 Avaliación de criterios e estándares.

1ª AVALIACIÓN					
ESTÁNDAR DE AVALIACIÓN	GRAO	INSTRUMENTOS			COMP.
		PRO	PDT	OBS	
VEB4.1.1. Fundamenta racionalmente e eticamente a elección da democracia como un sistema que está por riba doutras formas de goberno, polo feito de incorporar nos seus principios os valores éticos sinalados na DUDH.	70%				CSC
VEB4.1.2. Define o concepto de "Estado de dereito" e establece a súa relación coa defensa dos valores éticos e cívicos na sociedade democrática.	70%	X			CCL
VEB4.1.3. Describe o significado dos seguintes conceptos e establece a relación entre eles: democracia, cidadán/cidadá, soberanía, autonomía persoal, igualdade, xustiza, representatividade, etc.	70%	X			CCL
VEB4.1.4. Explica a división de poderes proposta por Montesquieu e a función que desempeñan o poder legislativo, o executivo e o xudicial no Estado democrático, como instrumento para evitar o monopolio do poder político e como medio que permite aos cidadáns e ás cidadás o control do Estado.	70%	X			CSC
VEB4.2.1. Asume e explica o deber moral e civil que teñen os cidadáns e as cidadás de participar activamente no exercicio da democracia, coa finalidade de que se respecten os valores éticos e cívicos no seo do Estado.	70%				CSC
VEB4.2.2. Define a magnitude dalgúns dos riscos que existen nos gobernos democráticos cando non se respectan os valores éticos da DUDH (dexeneración en demagogia, ditadura das maiorías, escasa participación cidadá, etc.) e formula posibles medidas para evitalos.	30%				CSC CSIEE
VEB4.3.1. Identifica e aprecia os valores éticos máis salientables nos que se fundamenta a Constitución española, e sinala a orixe da súa lexitimidade e a súa finalidade, mediante a lectura comprensiva e comentada do seu preámbulo.	30%	X			CCL CSC
VEB4.3.2. Describe os conceptos preliminares delimitados na Constitución española e a súa dimensión ética (nación española, pluralidade ideolóxica ou papel e funcións atribuídas ás Forzas Armadas), a través da lectura comprensiva e comentada dos artigos 1 ao 9.	30%			X	CCL
VEB4.4.1. Sinala e comenta a importancia dos "dereitos e as liberdades públicas fundamentais da persoa" establecidos na Constitución: liberdade ideolóxica, relixiosa e de culto; carácter aconfesional do Estado; dereito á libre expresión de ideas e pensamentos; e dereito á reunión política e á libre asociación, e os seus límites.	70%	X			CSC
VEB4.5.1. Coñece e aprecia na Constitución española a súa adecuación á DUDH, e sinala os valores éticos en que se fundamentan os dereitos e os deberes dos cidadáns e das cidadás, así como os principios reitores da política social e económica.	30%	X			CSC
VEB4.5.2. Explica e asume os deberes cidadáns que establece a Constitución, e ordénaos segundo a súa importancia, xustificando a	70%	X			CCL

orde elixida.					CSIEE
VEB4.5.3. Achega razóns para xustificar a importancia que ten, para o bo funcionamento da democracia, o feito de que os cidadáns as cidadás sexan conscientes non só dos seus dereitos, senón tamén das súas obrigas como un deber cívico, xurídico e ético.	30%			X	CSC
VEB4.5.4. Recoñece a responsabilidade fiscal dos cidadáns e da cidadás, e a súa relación cos orzamentos xerais do Estado como un deber ético que contribúe ao desenvolvemento do ben común.	70%		X		CSC
VEB4.6.1. Sinala e comenta, a través do traballo colaborativo, os elementos esenciais do Estatuto de autonomía de Galicia recollidos no seu título preliminar.	70%		X		CAA CSC
VEB4.6.2. Identifica e valora as características sinaladas no título I sobre o "poder galego".	30%	X			CCL
VEB4.6.3. Identifica e valora as funcións e as características do Parlamento sinaladas no capítulo I, e da Xunta e a súa Presidencia, segundo o capítulo II.	30%	X			CCL
2ª AVALIACIÓN					
VEB4.7.1. Describe a integración económica e política da UE, o seu desenvolvemento histórico desde 1951, os seus obxectivos e os valores éticos nos que se fundamenta, de acordo coa DUDH.	70%	X			CSC
VEB4.7.2. Identifica e aprecia a importancia dos logros alcanzados pola UE e o beneficio que estes supuxeron para a vida dos cidadáns e das cidadás (anulación de fronteiras e restricións alfandegueiras, libre circulación de persoas e capitais, etc.), así como as obrigas adquiridas en diferentes ámbitos (económico, político, da seguridade e a paz, etc.).	30%		X		CSC
VEB5.1.1. Busca e selecciona información en páxinas web, para identificar as diferenzas, semellanzas e vínculos existentes entre a Ética e o Dereito, e entre a legalidade e a lexitimidade, elaborando e presentando conclusións fundamentadas.	70%		X		CAA CD
VEB5.2.1. Elabora en grupo unha presentación con soporte dixital sobre a teoría iusnaturalista do dereito, o seu obxectivo e as súas características, identificando na teoría de Locke un exemplo desta no que se refire á orixe das leis xurídicas, a súa validez e as funcións que lle atribúe ao Estado.	30%		X		CD CSC
VEB5.2.2. Destaca e valora, no pensamento sofista, a distinción entre "physis" e "nomos", describindo a súa contribución ao convencionalismo xurídico, e elabora conclusións argumentadas arredor deste tema.	70%	X			CCEC
VEB5.2.3. Analiza información sobre o positivismo xurídico de Kelsen, nomeadamente no relativo á validez das normas e dos criterios que utiliza, especialmente o de eficacia, e a relación que establece entre a ética e o dereito.	30%			X	CCEC
VEB5.2.4. Recorre ao espírito emprendedor e á iniciativa persoal para elaborar unha presentación con medios informáticos, en colaboración co grupo, comparando as tres teorías do dereito e explicando as súas conclusións.	30%		X		CAA CD CSIEE

VEB5.3.1. Explica a función da DUDH como un código ético recoñecido polos países integrantes da ONU, coa finalidade de promover a xustiza, a igualdade e a paz en todo o mundo.	70%	X			CSC
VEB5.3.2. Contrasta información dos acontecementos históricos e políticos que orixinaron a DUDH, entre eles o uso das ideoloxías nacionalistas e racistas que defendían a superioridade duns homes sobre outros, chegando ao extremo do Holocausto xudeu, así como a discriminación e o exterminio de todas as persoas que non pertencesen a unha determinada etnia, a un modelo físico, a unha relixión, a unhas ideas políticas, etc.	70%		X		CAA
VEB5.3.3. Sinala os obxectivos da creación da ONU e a data en que se asinou a DUDH, e valora a importancia deste feito para a historia da humanidade.	30%	X			CCEC
3ª AVALIACIÓN					
VEB5.4.1. Constrúe un esquema sobre a estrutura da DUDH, que se compón dun preámbulo e 30 artigos que poden clasificarse da seguinte maneira: Os artigos 1 e 2 refírense aos dereitos inherentes a todas as persoas: a liberdade, a igualdade, a fraternidade e a non-discriminación. Os artigos do 3 ao 11 refírense aos dereitos individuais. Os artigos do 12 ao 17 establecen os dereitos do individuo en relación coa comunidade. Os artigos do 18 ao 21 sinalan os dereitos e as liberdades políticas. Os artigos do 22 ao 27 céntranse nos dereitos económicos, sociais e culturais. Finalmente, os artigos do 28 ao 30 refírense á interpretación de todos eles, ás condicións necesarias para o seu exercicio e aos seus límites.	70%		X		CAA CCL
VEB5.4.2. Elabora unha campaña, en colaboración co grupo, coa finalidade de difundir a DUDH como fundamento do dereito e a democracia, no seu medio escolar, familiar e social.	30%		X		CCEC CSC CSIEE
VEB5.5.1. Describe os feitos máis influentes no desenvolvemento histórico dos dereitos humanos da primeira xeración (dereitos civís e políticos), da segunda xeración (económicos, sociais e culturais) e da terceira (dereitos dos pobos á solidariedade, ao desenvolvemento e á paz).	70%	X			CCEC
VEB5.6.1. Investiga mediante información obtida en distintas fontes, sobre os problemas e os retos da aplicación da DUDH, no que se refire ao exercicio de dereitos civís (destacando os problemas relativos á intolerancia, a exclusión social, a discriminación da muller, a violencia de xénero e a existencia de actitudes como a homofobia, o racismo, a xenofobia, o acoso laboral e escolar, etc.) e dos dereitos políticos (guerras, terrorismo, ditaduras, xenocidio, refuxiados/as políticos/as, etc.).	70%		X		CAA CD CMCCT CSC
VEB6.1.1. Obtén e selecciona información, traballando en colaboración, dalgúns casos nos que a investigación científica e tecnolóxica	70%		X		CCEC

non foi guiada nin é compatible cos valores éticos da DUDH, xerando impactos negativos nos ámbitos humano e ambiental, sinalando as causas.					
VEB6.1.2. Diserta, colaborando en grupo, sobre a idea de progreso na ciencia e a súa relación cos valores éticos, o respecto á dignidade humana e o seu medio, e elabora e expón conclusións.	30%			X	CCL CMCCT
VEB6.1.3. Selecciona e contrasta información, colaborando en grupo, sobre algunhas das ameazas da aplicación indiscriminada da ciencia e a tecnoloxía para o contorno ambiental e para a vida (explotación descontrolada dos recursos naturais, destrución de hábitats, contaminación química e industrial, choiva ácida, cambio climático, desertificación, etc.).	70%		X		CCL CMCCT CSIEE

4.3.3 Metodoloxía

ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS	
ASPECTOS XERAIS	<p>Partir da competencia inicial do alumnado</p> <p>Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe</p> <p>Potenciar as metodoloxía activas: combinación de traballo individual e cooperativo e aprendizaxe por proxectos</p> <p>Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas</p> <p>Uso habitual das TIC</p> <p>Papel facilitador do profesor/a</p>
ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS	<p>Memorización comprensiva</p> <p>Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa...</p> <p>Elaboración de sínteses</p> <p>Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos</p> <p>Comentarios de textos, gráficos, mapas</p>
SECUENCIACIÓN HABITUAL DO TRABALLO NA AULA	
MOTIVACIÓN	Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos, etc.
INFORMACIÓN DO PROFESOR/A:	<p>Información básica para todo o alumnado</p> <p>Información complementaria para reforzo e apoio</p> <p>Información complementaria para afondamento e ampliación</p>
TRABALLO PERSOAL:	<p>Lectura e comprensión de textos</p> <p>Análise de documentos, pequenas investigación, etc.</p> <p>Resposta a preguntas</p> <p>Resolución de problemas</p> <p>Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.</p> <p>Elaboración de mapas, gráficas, sínteses, mapas conceptuais.</p> <p>Memorización comprensiva</p>
AVALIACIÓN	<p>Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, cuestionarios</p> <p>Exposicións orais</p>

	Probas escritas Traballos individuais e en grupo Observación do traballo na aula
--	--

TEMPO	Tres sesións semanais de 50 minutos
ESPAZO	As aulas previamente asignadas a cada un dos grupos
RECURSOS DIDÁCTICOS	Libro de texto: Filosofía.Vicens Vives. 2015 Aula virtual Materiais proporcionados polo profesor/a

4.3.4 Avaliación

INICIAL	DATA	setembro
	TIPO DE PROBA	cuestionario, exposición, ensaio breve.
	INFORMACIÓN Á FAMILIA	A través das titorías.
	CONSECUENCIAS	Detección das necesidades educativas do grupo así como, a toma de medidas de reforzo que se necesiten.

CONTINUA	INSTRUMENTOS		PESO	CUALIFICACIÓN
	PROBAS ESCRITAS	Cada dous temas, aproximadamente dúas por trimestre. Comentario de texto, definicións, preguntas cortas e exposicións	70%	Resultado da ponderación a partir dun 5 nas probas escritas. Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5.
	PRODUCCIÓNS	Investigacións individuais ou en grupo (uso das TIC), reflexión e debate posterior. Cuestionarios orais ou escritos Comentarios de texto	20%	
	OBSERVACIÓN	Participación nas actividades da aula	10%	

		Revisión do caderno de clase.		
	RECUPERACIÓN AVALIACIÓN NON SUPERADA	Proba escrita. A partir dun 5 nesta, ponderaráanse o resto dos instrumentos		

FINAL	QUEN A FAI	Os alumnos que non obtiveran un 5 en cada trimestre polo procedemento de avaliación continua.
	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación: comentario de texto, definicións, preguntas cortas e exposicións
	CUALIFICACIÓN	Media aritmética das tres avaliacións, redondeándose ao enteiro seguinte a partir do 0.5
	PROMOCIÓN	Criterios que marca a lexislación vixente

EXTRAORDINARIA	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación: comentario de texto, definicións, preguntas cortas e exposicións
	CUALIFICACIÓN	Será necesario obter un 5 para aprobar.

PENDENTES	SEGUIMIENTO	Clases, orientacións e materiais personalizados
	AVALIACIÓN	Dúas avaliacións parciais e avaliación final
	CUALIFICACIÓN	Media aritmética das probas parciais
	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación: comentario de texto, definicións, preguntas cortas e exposicións
	CUALIFICACIÓN	Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5.

4.4 VALORES ÉTICOS 4º ESO.

4.4.1 Secuenciación e temporalización dos contidos

1º AVALIACIÓN SETEMBRO-DECEMBRO	
BLOQUE 1. A dignidade da persoa	
TEMA	CONTIDO
	A dignidade do ser humano como valor básico no que se asenta a DUDH.

	Atributos esenciais do ser humano na DUDH: razón, conciencia e liberdade.
	Léxico do bloque: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc
BLOQUE 2. A comprensión, o respecto e a igualdade nas relacións interpersoais	
	Dereitos e liberdades dos individuos establecidos na DUDH que o Estado debe respectar
	Fenómeno da socialización global.
	Perigos da socialización global á marxe dos valores éticos universais
	Medios de comunicación de masas e socialización global. Conflito entre liberdade de expresión outros dereitos.
BLOQUE 3. A reflexión ética	
	Importancia e valor da reflexión ética como defensa dos DDHH.
	Novos campos da ética aplicada: profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.
	Proxecto de vida persoal: límites e oportunidades que ofrecen as circunstancias persoais, e valores éticos que serven como guía.
2ª AVALIACIÓN XANEIRO-MARZO	
	Éticas formais e éticas materiais.
	Ética kantiana: carácter formal. Autonomía da persoa como valor ético fundamental.
	Ética do discurso, de Apel e Habermas, como ética formal. Relación coa ética de Kant.
BLOQUE 4. A xustiza e a política	
	Democracia e xustiza.
	Deberes cívicos como cumprimento de valores éticos e como defensa e difusión dos dereitos humanos.
	Perigos dunha globalización sen valores éticos
	Promoción dos DDHH por parte dos Estados: fomento e ensino dos valores éticos
BLOQUE 5. Os valores éticos, o Dereito e a Declaración Universal dos Dereitos Humanos (DUDH)	
	Dereito e leis: finalidade, características e xustificación ética.
	Conflitos entre principios éticos individuais e principios normativos sociais.
	Teoría da xustiza de Rawls: posición orixinal e veo de ignorancia; criterio de imparcialidade; función dos dous principios de xustiza.
3ª AVALIACIÓN ABRIL-XUÑO	
	Os DDHH como ideais irrenunciabes.
	Deficiencias na aplicación dos DDHH referidos ao económico e ao social.
	Organizacións que traballan pola defensa dos DDHH.

	Dereito á seguridade e a paz
	Compromiso coa paz e a solidariedade coas vítimas da violencia.
	Ameazas á paz.
	As Forzas Armadas na Constitución española
	Misións das Forzas Armadas
	Conflitos armados: importancia das organizacións internacionais na súa prevención e na súa solución.
BLOQUE 6. Os valores éticos e a súa relación coa ciencia e a tecnoloxía.	
	Validez ética dos proxectos científicos e tecnolóxicos.
	Códigos deontolóxicos dos axentes sociais

4.4.2 Avaliación de criterios e estándares.

1ª AVALIACIÓN					
ESTÁNDAR DE AVALIACIÓN	GRAO	INSTRUMENTOS			COMP.
		PRO	PDT	OBS	
VEB1.1.1. Identifica a orixe dos dereitos inalienables e universais que establece a DUDH na dignidade do ser humano en tanto que persoa e os atributos inherentes á súa natureza.	30%	X			CSC
VEB1.1.2. Identifica na DUDH os atributos esenciais do ser humano: razón, conciencia e liberdade.	70 %	X			CCL
VEB1.1.3. Relaciona adecuadamente os termos e as expresións seguintes, que se utilizan na DUDH: dignidade da persoa, fraternidade, liberdade humana, trato digno, xuízo xusto, trato inhumano ou degradante, detención arbitraria, presunción de inocencia, discriminación, violación de dereitos, etc.	30%		X		CAA
VEB2.1.1. Comenta, segundo o establecido pola DUDH nos artigos do 12 ao 17, os dereitos do individuo que o Estado debe respectar e fomentar, nas relacións existentes entre ambos	70 %		X		CCL
VEB2.1.2. Explica os límites do Estado que establece a DUDH nos artigos do 18 ao 21, ao determinar as liberdades dos cidadáns e das cidadás que este debe protexer e respectar.	70 %	X			CCL
VEB2.1.3. Elabora unha presentación con soporte informático e audiovisual que ilustre os contidos máis sobresalientes tratados no tema, e expón as súas conclusións de xeito argumentado.	30%		X		CCL CD CSIEE
VEB2.2.1. Describe e avalía o proceso de socialización global, mediante o que se produce a interiorización de valores, normas, costumes, etc.	70 %		X		CCEC CCL
VEB2.2.2. Sinala os perigos que encerra o fenómeno da socialización global se se desenvolve á marxe dos valores éticos universais, e debate acerca da necesidade de establecer límites éticos e xurídicos neste tema.	70 %		X		CSC
VEB2.2.3. Diserta acerca do impacto que teñen os medios de comunicación masiva na vida moral das persoas e da sociedade, expresando as súas opinións con rigor intelectual.	30%		X		CCEC CCL
VEB2.2.4. Valora a necesidade dunha regulación ética e xurídica en relación co uso de medios de comunicación masiva, respectando o dereito á información e á liberdade de expresión que posúen os cidadáns e as cidadás.	30%		X		CCEC CSC
VEB3.1.1. Xustifica racionalmente e estima a importancia da reflexión ética no século XXI, como instrumento de protección dos dereitos humanos ante o perigo que poden representar entes posuidores de grandes intereses políticos e económicos e grupos violentos, que teñen ao seu alcance armamento de grande alcance científico e tecnolóxico, capaces de pór en grande risco os dereitos fundamentais da persoa.	70 %	X			CSC

VEB3.1.2. Sinala algúns dos novos campos aos que se aplica a ética (profesional, bioética, ambiente, economía, empresa, ciencia e tecnoloxía, etc.).	30%	X			CMCCT CSIEE
VEB3.2.1. Describe e avalía as circunstancias que no momento actual o/a rodean, identificando as limitacións e as oportunidades que se lle formulan desde as perspectivas social, laboral, educativa, económica, familiar, afectiva, etc., co obxecto de deseñar, a partir delas, o seu proxecto de vida persoal, determinando libremente os valores éticos que deben guialo/a.	70 %			X	CSIEE
2º AVALIACIÓN					
VEB3.3.1. Define os elementos distintivos das éticas formais e compáraos cos relativos ás éticas materiais.	70 %	X			CCL
VEB3.3.2. Explica as características da ética kantiana (formal, universal e racional), así como a importancia da súa achega á ética universal.	30%	X			CCL
VEB3.3.3. Aprecia, na ética kantiana, o seu fundamento na autonomía da persoa como valor ético esencial e a súa manifestación no imperativo categórico e as súas formulacións.	70 %	X			CSC
VEB3.4.1. Identifica a ética do discurso como unha ética formal e describe en que consiste o imperativo categórico que formula, sinalando as similitudes e as diferenzas que posúe co imperativo da ética de Kant.	70 %	X			CAA
VEB3.4.2. Utiliza a súa iniciativa persoal e emprendedora para elaborar unha presentación con soporte informático acerca das éticas formais, expresando e elaborando conclusións fundamentadas.	30%		X		CD CSIEE
VEB4.1.1. Comprende a importancia que ten para a democracia e a xustiza, que os cidadáns e as cidadás coñezan e cumpran os seus deberes (defensa dos valores éticos e cívicos, coidado e conservación de todos os bens e servizos públicos, participación na elección de representantes políticos/as, respecto e tolerancia á pluralidade de ideas e de crenzas, acatamento das leis e das sentenzas dos tribunais de xustiza, pagamento dos impostos establecidos, etc.).	70 %		X		CSC
VEB4.2.1. Diserta e elabora conclusións, en grupo, acerca das terribles consecuencias que pode ter para o ser humano o fenómeno da globalización, se non se establece unha regulación ética e política (egoísmo, desigualdade, interdependencia, internacionalización dos conflitos armados, imposición de modelos culturais determinados por intereses económicos que promoven o consumismo e a perda de liberdade humana, etc.).	70 %		X		CAA CSC
VEB4.2.2. Comenta o deber ético e político que teñen todos os estados, ante os riscos da globalización, de tomar medidas de protección dos dereitos humanos, nomeadamente a obriga de fomentar o ensino dos valores éticos e a súa vixencia, e a necesidade de respectalos en todo o mundo (deber de contribuír na construción dunha sociedade xusta e solidaria, fomentando a tolerancia, o respecto aos dereitos das demais persoas; honestidade, lealdade, pacifismo, prudencia, e mutua comprensión mediante o diálogo, a defensa e protección da natureza, etc.).	30%			X	CSC
VEB5.1.1. Explica a finalidade e as características das leis xurídicas dentro do Estado e a súa xustificación ética, como fundamento da súa lexitimidade e da súa obediencia.	70 %	X			CCL

VEB5.1.2. Debate acerca da solución de problemas nos que hai un conflito entre os valores e principios éticos do individuo e os da orde civil, formulando solucións razoadas, en casos como os de desobediencia civil e obxección de conciencia.	30%		X		CCL CSIEE
VEB5.2.1. Procura información en internet co fin de definir os principais conceptos utilizados na teoría de Rawls e establece unha relación entre eles (posición orixinal e veo de ignorancia, criterio de imparcialidade e función dos dous principios de xustiza que propón).	70 %		X		CAA CD
VEB5.2.2. Realiza un xuízo crítico acerca da teoría de Rawls e explica a súa conclusión argumentada acerca dela.	30%		X		CCL
3ª AVALIACIÓN					
VEB5.3.1. Xustifica racionalmente a importancia dos dereitos humanos como ideais para alcanzar polas sociedades e os Estados, e reconece os retos que aínda teñen que superar.	70 %	X			CSC
VEB5.3.2. Sinala algunha das deficiencias no exercicio dos dereitos económicos e sociais (pobreza, e falta de acceso á educación, á saúde, ao emprego, á vivenda, etc.).	30%		X		CSC
VEB5.3.3. Emprende a elaboración dunha presentación, con soporte informático e audiovisual, acerca dalgunhas institucións e voluntarios/as que, en todo o mundo, traballan pola defensa e respecto dos dereitos humanos: Organización das Nacións Unidas (ONU) e os seus organismos, como FAO, Organismo Internacional de Enerxía Atómica (OIEA), Organización Mundial da Saúde (OMS), Organización das Nacións Unidas para a Educación, a Ciencia e a Cultura (UNESCO), etc., organizacións non gobernamentais como Greenpeace, UNICEF, Cruz Vermella, Media Lúa Vermella, etc., así como o Tribunal Internacional de Xustiza, o Tribunal de Xustiza da Unión Europea, etc.	30%		X		CCEC CD CSC
VEB5.4.1. Diserta, en pequenos grupos, acerca da seguridade e a paz como un dereito fundamental das persoas, e aprecia a súa importancia para o exercicio do dereito á vida e á liberdade, elaborando e expresando as súas conclusións (artigo 3 da DUDH).	70 %		X		CCL
VEB5.4.2. Toma conciencia do compromiso dos españois e das españolas coa paz, como unha aspiración colectiva e internacional recoñecida na Constitución española, e rexeita a violación dos dereitos humanos, amosando solidariedade coas vítimas da violencia.	70 %			X	CSC
VEB5.4.3. Emprende a elaboración dunha presentación, con soporte audiovisual, sobre algunhas das novas ameazas para a paz e a seguridade no mundo actual (terrorismo, desastres ambientais, catástrofes naturais, mafias internacionais, pandemias, ataques cibernéticos, tráfico de armas de destrución masiva, de persoas e de órganos, etc.).	30%		X		CD CSC
VEB5.5.1. Coñece, analiza e asume como cidadán ou cidadá os compromisos internacionais realizados por España en defensa da paz e a protección dos dereitos humanos, como membro de organismos internacionais (ONU, OTAN, UE, etc.).	30%			X	CSC
VEB5.5.2. Explica a importancia da misión das forzas armadas (artigo 15 da lei de defensa nacional) en materia de defensa e seguridade nacional, de dereitos humanos e de promoción da paz, e a súa contribución en situacións de emerxencia e axuda humanitaria, tanto nacionais como internacionais.	30%			X	CSC
VEB5.5.3. Analiza as consecuencias dos conflitos armados a nivel internacional, apreciando a importancia das organizacións internacionais que promoven e vixían o cumprimento dun dereito internacional fundamentado na DUDH.	30%		X		CSC

VEB6.1.1. Utiliza información de forma selectiva para atopar algúns criterios que cumpra ter en conta para estimar a viabilidade de proxectos científicos e tecnolóxicos, considerando a idoneidade ética dos obxectivos que pretenden e a avaliación dos riscos e as consecuencias persoais, sociais e ambientais que a súa aplicación poida ter.	30%		X		CAA CMCCT CSC CSIEE
VEB6.2.1. Comprende e explica a necesidade de apoiar a creación e o uso de métodos de control, e a aplicación dunha ética deontolóxica para científicos/as e tecnólogos/as e, en xeral, para todas as profesións, fomentando a aplicación dos valores éticos no mundo laboral, financeiro e empresarial.	70 %		X		CMCCT CSC CSIEE

4.4.3 Metodoloxía

ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS	
ASPECTOS XERAIS	<p>Partir da competencia inicial do alumnado</p> <p>Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe</p> <p>Potenciar as metodoloxía activas: combinación de traballo individual e cooperativo e aprendizaxe por proxectos</p> <p>Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas</p> <p>Uso habitual das TIC</p> <p>Papel facilitador do profesor/a</p>
ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS	<p>Memorización comprensiva</p> <p>Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa...</p> <p>Elaboración de sínteses</p> <p>Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos</p> <p>Comentarios de textos, gráficos, mapas</p>
SECUENCIACIÓN HABITUAL DO TRABALLO NA AULA	
MOTIVACIÓN	Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos, etc.
INFORMACIÓN DO PROFESOR/A:	<p>Información básica para todo o alumnado</p> <p>Información complementaria para reforzo e apoio</p> <p>Información complementaria para afondamento e ampliación</p>
TRABALLO PERSOAL:	<p>Lectura e comprensión de textos</p> <p>Análise de documentos, pequenas investigación, etc.</p> <p>Resposta a preguntas</p> <p>Resolución de problemas</p> <p>Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.</p> <p>Elaboración de mapas, gráficas, sínteses, mapas conceptuais.</p> <p>Memorización comprensiva</p>
AVALIACIÓN	<p>Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, cuestionarios</p> <p>Exposicións orais</p>

	Probas escritas Traballos individuais e en grupo Observación do traballo na aula
--	--

TEMPO	Tres sesións semanais de 50 minutos
ESPAZO	As aulas previamente asignadas a cada un dos grupos
RECURSOS DIDÁCTICOS	Libro de texto: Filosofía.Vicens Vives. 2015 Aula virtual Materiais proporcionados polo profesor/a

4.4.4 Avaliación

INICIAL	DATA	setembro
	TIPO DE PROBA	cuestionario, exposición, ensaio breve.
	INFORMACIÓN Á FAMILIA	A través das titorías.
	CONSECUENCIAS	Detección das necesidades educativas do grupo así como, a toma de medidas de reforzo que se necesiten.

CONTINUA	INSTRUMENTOS		PESO	CUALIFICACIÓN
	PROBAS ESCRITAS	Cada dous temas, aproximadamente dúas por trimestre. Comentario de texto, definicións, preguntas cortas e exposicións	70%	Resultado da ponderación a partir dun 5 nas probas escritas. Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5.
	PRODUCCIÓNS	Investigacións individuais ou en grupo (uso das TIC), reflexión e debate posterior. Cuestionarios orais ou escritos Comentarios de texto	20%	
	OBSERVACIÓN	Participación nas actividades da aula	10%	

		Revisión do caderno de clase.		
	RECUPERACIÓN AVALIACIÓN NON SUPERADA	Proba escrita. A partir dun 5 nesta, ponderaráanse o resto dos instrumentos		

FINAL	QUEN A FAI	Os alumnos que non obtiveran un 5 en cada trimestre polo procedemento de avaliación continua.
	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación: comentario de texto, definicións, preguntas cortas e exposicións
	CUALIFICACIÓN	Media aritmética das tres avaliacións, redondeándose ao enteiro seguinte a partir do 0.5
	PROMOCIÓN	Criterios que marca a lexislación vixente

EXTRAORDINARIA	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación: comentario de texto, definicións, preguntas cortas e exposicións
	CUALIFICACIÓN	Será necesario obter un 5 para aprobar.

PENDENTES	SEGUIMIENTO	Clases, orientacións e materiais personalizados
	AVALIACIÓN	Dúas avaliacións parciais e avaliación final
	CUALIFICACIÓN	Media aritmética das probas parciais
	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación: comentario de texto, definicións, preguntas cortas e exposicións
	CUALIFICACIÓN	Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5.

4.5 FILOSOFÍA 4º

4.5.1 Secuenciación e temporalización dos contidos

1º AVALIACIÓN SETEMBRO-DECEMBRO	
BLOQUE 1. A filosofía	
TEMA	CONTIDO
	Conceptos do bloque "A filosofía": filosofía, mito, logos, saber, opinión, abstracto, concreto, razón, sentidos, arché, causa, monismo, dualismo,

	pluralismo, substancia, prexuízo, etc.
	Modos de pensar: coñecer, opinar, argumentar, interpretar, razoar, analizar, criticar, descubrir, crear
	Explicación racional (logos) e mitolóxica (mito).
	Comparativa de textos míticos e racionais ao respecto da cosmoxénese e a antropoxénese
	A pregunta polo arché nos presocráticos: solucións de Heráclito, Parménides e Demócrito
	O individuo e a polis en Sócrates e en Protágoras.
	A necesidade de dar sentido como consubstancial ao ser humano.
	Funcións da filosofía nas súas vertentes teórica e práctica.
BLOQUE 2. Identidade persoal	
	Conceptos do bloque "Identidade persoal": personalidade, temperamento, carácter, conciencia, inconsciencia, condutismo, cognitivismo, psicoloxía humanística, psicanálise, etc.
	A personalidade.
	Teorías sobre a personalidade
	Etapas do desenvolvemento da identidade persoal. Tipos de personalidade.
	O inconsciente na psicanálise.
	O innato e o adquirido na formación da personalidade
	A filosofía da mente e a neurociencia.
	A motivación e os conceptos asociados: emoción, sentimento, necesidades primarias e secundarias, autorrealización, vida afectiva e frustración.
	A motivación desde a teoría cognitiva: coñecemento e motivación.
	Teoría humanística sobre a motivación. Diferenzas coa teoría cognitivista.
	Condición afectiva humana
	Impulsos, emocións e sentimentos.
	Papel do corpo na afectividade
	Incidencia na conduta das emocións: frustración, desexo e amor.
	Incidencia na conduta das emocións: A curiosidade e o pracer de aprender, o desexo de lograr obxectivos, a satisfacción pola resolución de problemas, o agrado polo recoñecemento de éxito e a comracencia polo estímulo de iniciativas
	As emocións como estímulo da iniciativa, a autonomía e o emprendemento.
	O ser humano como centro das múltiples perspectivas que se integran no saber orixinario que é a filosofía.
	Teorías sobre a alma de Platón e de Aristóteles, e relación nelas entre alma, corpo e afectos.
	A introspección en Agostiño de Hipona.
	O cogito de Descartes
	O home-máquina dos materialistas franceses do século XVIII.

	A vontade como elemento definitorio do humano.
	Reflexión filosófica sobre a afectividade.
	O ser humano como proxecto.
2ª AVALIACIÓN	
	Conceptos do bloque "Socialización": individualidade, alteridade, socialización, estado de natureza, dereitos naturais, contrato social, respecto, propiedade, Estado, lexitimación, institucionalización, rol, status, conflito e cambio social, globalización, etc
	Cultura e sociedade. Compoñentes socioculturais do ser humano.
	Contidos culturais: institucións, ideas, crenzas, valores, obxectos materiais, etc.
	Niveis biolóxico, afectivo e cognitivo na internalización da cultura.
	Elementos do proceso de socialización: socialización primaria e secundaria.
	Teses fundamentais sobre a orixe da sociedade e o Estado.
	A civilización. Diferenza entre civilización e cultura. Oriente e Occidente.
	Comunicación. Comunicación non verbal.
	A comunicación na época das tecnoloxías da información e da comunicación.
	O individuo como capaz de innovar e crear cambios culturais.
	Diferenzas culturais. Relativismo cultural e etnocentrismo.
BLOQUE 4. Pensamento	
	Conceptos do bloque "Pensamento": razón, sentidos, experiencia, abstracción, universalidade, sistematicidade, racionalismo, dogmatismo, empirismo, límite, intelixencia, intelixencia emocional, certeza e erro.
	Características da racionalidade humana.
	Posibilidades e límites da razón.
	Racionalidade teórica e racionalidade práctica. Teoría e experiencia.
	Concepcións contemporáneas sobre a intelixencia.
	Teoría da intelixencia emocional.
	A verdade e os seus tipos: a verdade como correspondencia; a verdade segundo o pragmatismo americano; a verdade desde o perspectivismo e o consenso.
	Papel do erro na procura da verdade. O erro como oportunidade.
3ª AVALIACIÓN	
BLOQUE 5. Realidade e metafísica	
	Conceptos do bloque "Realidade e metafísica": metafísica, realidade, pregunta radical, esencia, natureza, cosmos, caos, creación, finalismo, continxente, mecanicismo e determinismo.
	Metafísica: o seu obxecto e o seu método.

	A natureza como esencia e como totalidade: o Universo.
	Orixe do Universo. Eternidade ou creación.
	Respostas á pregunta pola finalidade do Universo.
	Respostas á pregunta sobre o posto do ser humano no Universo.
	Determinismo e Indeterminismo. Teoría do caos.
	Sentido da existencia. Vida e morte.
	Sentido da historia.
	Lugar do ser humano no mundo.
Bloque 6. Transformación	
	Conceptos do bloque "Transformación-ética": vontade, liberdade negativa, liberdade positiva, autodeterminación, libre albedrío, determinismo, indeterminismo e condicionamento.
	Libre albedrío e vontade.
	Libre albedrío: condicionamentos sociais e políticos.
	Libre albedrío: xenética e neurociencia.
	O libre albedrío e o determinismo na natureza.
	Posturas filosóficas sobre o libre albedrío: a do estoicismo, a de Kant e a intermedia, que avoga pola non existencia da liberdade absoluta.

4.5.2 Avaliación de criterios e estándares.

1ª AVALIACIÓN					
ESTÁNDAR DE AVALIACIÓN	GRAO	INSTRUMENTOS			COMP.
		PRO	PDT	OBS	
FIB1.1.1. Define e utiliza conceptos como filosofía, mito, logos, saber, opinión, abstracto, concreto, razón, sentidos, arché, causa, monismo, dualismo, pluralismo, substancia ou prexuízo, e elabora un glosario con eles.	70%	X			CAA
FIB1.1.2. Distingue entre, coñecer, opinar, argumentar, interpretar, razoar, analizar, criticar, descubrir e crear.	70%	X			CCL
FIB1.2.1. Explica as diferenzas entre a explicación racional e a mitolóxica, en comparación tamén con algunhas características xerais das filosofías orientais.	70%	X			CCEC
FIB1.2.2. Le textos interpretativos e descritivos da formación do Cosmos e o ser humano, pertencentes ao campo mitolóxico e ao campo racional, e extrae semellanzas e diferenzas nas formulacións.	30%		X		CCL
FIB1.3.1. Describe as primeiras respostas presocráticas á pregunta polo arché, coñece os seus autores e reflexiona por escrito sobre as solucións de interpretación da realidade expostas por Heráclito, Parménides e Demócrito.	70%	X			CCEC CCL
FIB1.4.1. Compara a interpretación do ser humano e a sociedade defendida por Sócrates coa exposta por Protágoras, e argumenta a súa propia postura.	70%	X			CSC
FIB1.5.1. Realiza pequenos ensaios, argumentando as súas opinións de xeito razoado, no que pretenda dar sentido a algún conxunto de experiencias.	30%		X		CAA CCL
FIB1.6.1. Diserta sobre as posibilidades da filosofía segundo as súas funcionalidades.	30%		X		CCL
FIB2.1.1. Define e utiliza conceptos como personalidade, temperamento, carácter, conciencia, inconsciencia, condutismo, cognitivismo, psicoloxía humanística, psicanálise, e elabora un glosario con eses termos.	70%	X			CCL
FIB2.2.1. Define e caracteriza o que é a personalidade.	70%	X			CCL
FIB2.3.1. Coñece as teses fundamentais sobre a personalidade e argumenta sobre iso.	70%	X			CCL
FIB2.4.1. Le textos literarios nos que se analiza a personalidade dos personaxes, identifica os trazos e os tipos de personalidade, e reflexiona por escrito sobre a temática.	30%		X		CAA CCL
FIB2.5.1. Analiza que se entende por inconsciente.	70%	X			CCEC
FIB2.6.1. Le e analiza textos filosóficos, literarios ou científicos cuxo punto de reflexión sexa a herdanza adquirida na formación da personalidade, incidindo no autoconhecimento.	30%		X		CAA CCL CMCCT

FIB2.7.1. Investiga e selecciona información significativa sobre conceptos fundamentais de filosofía da mente.	30%		X		CCL CD
FIB2.8.1. Define e utiliza con rigor conceptos como motivación, emoción, sentimento, necesidades primarias e secundarias, autorrealización, vida afectiva e frustración.	70%	X			CCL
FIB2.9.1. Explica as teses máis importantes da teoría cognitiva acerca do coñecemento e a motivación.	70%	X			CAA
FIB2.10.1. Explica as ideas centrais da teoría humanística sobre a motivación e expresa a súa opinión razoada ao respecto.	70%	X			CAA CCL
FIB2.10.2. Explica e compara a visión sobre a motivación da teoría cognitivista e a da teoría humanística sobre a motivación.	30%	X			CAA
FIB2.11.1. Analiza e argumenta sobre textos breves e significativos de autores salientables sobre as emocións, e argumenta por escrito as propias opinións.	30%		X		CCL
FIB2.12.1. Analiza textos e diserta sobre a incidencia das emocións, como a frustración, o desexo ou o amor, entre outras, na conduta humana.	30%		X		CCL CSC
FIB2.13.1. Argumenta sobre o papel das emocións para estimular a aprendizaxe, o rendemento, o logro de obxectivos e a resolución de problemas, entre outros procesos.	30%		X		CAA CCL
FIB2.14.1. Analiza textos en que se describe o papel das emocións como estímulo da iniciativa, a autonomía e o emprendemento.	30%		X		CCL CSIEE
FIB2.15.1. Desenvolve de forma colaborativa un glosario para publicar en internet, coa terminoloxía filosófica da unidade.	30%		X		CD CSC
FIB2.16.1. Explica a teoría da alma de Platón.	70%	X			CCEC
FIB2.16.2. Explica a teoría da alma de Aristóteles.	70%	X			CCEC
FIB2.16.3. Argumenta a súa opinión sobre a relación entre o corpo e a mente ou alma.	30%		X		CAA
FIB2.17.1. Explica o que é a introspección segundo Agostiño de Hipona, utilizando este tipo de pensamento en primeira persoa para describirse a si mesmo/a.	70%	X			CAA
FIB2.18.1. Expón o significado da tese de Descartes "Penso, logo existo".	70%	X			CCEC
FIB2.18.2. Expón as súas reflexións sobre as implicacións do materialismo na súa descrición do ser humano.	70%		X		CCEC CSC
FIB2.19.1. Explica o que é a vontade.	70%	X			CCL
FIB2.20.1. Argumenta, desde o plano filosófico, sobre o papel das emocións na consideración do ser humano en canto tal.	30%		X		CCL
FIB2.21.1. Expresa e desenvolve a idea de home como proxecto.	30%		X		CCL

					CSIEE
2º AVALIACIÓN					
FIB3.1.1. Define e utiliza conceptos como individualidade, alteridade, socialización, estado de natureza, dereitos naturais, contrato social, respecto, propiedade, Estado, lexitimación, institucionalización, rol, status, conflito e cambio social, e globalización.	70%	X			CCL CSC
FIB3.2.1. Define e explica o significado dos conceptos de cultura e de sociedade, facendo referencia aos compoñentes socioculturais que hai no ser humano.	70%	X			CCEC CCL
FIB3.3.1. Expresa algúns dos principais contidos culturais, como son as institucións, as ideas, as crenzas, os valores, os obxectos materiais, etc.	70%		X		CCEC
FIB3.3.2. Coñece os niveis aos que se realiza a internalización dos contidos culturais dunha sociedade; é dicir, a nivel biolóxico, afectivo e cognitivo.	30%	X			CAA CCEC
FIB3.4.1. Describe a socialización primaria e secundaria.	70%	X			CSC
FIB3.5.1. Explica as teses fundamentais sobre a orixe da sociedade e o Estado.	70%	X			CSC
FIB3.6.1. Explica o que é unha civilización e pon exemplos fundamentados, e investiga e reflexiona sobre as semellanzas e as diferenzas entre oriente e occidente.	30%		X		CAA CCEC CSC
FIB3.7.1. Explica o que é a comunicación e reflexiona sobre as vantaxes e os inconvenientes cando a ferramenta para ela son as novas tecnoloxías.	30%		X		CD
FIB3.8.1. Reflexiona por escrito sobre o papel activo dun/dunha mesmo/a no seu contexto sociocultural, como ser capaz de innovar e xerar cambios culturais.	30%		X		CCL CSIEE
FIB3.9.1. Coñece o relativismo cultural e o etnocentrismo, e reflexiona sobre eles, expresando conclusións propias e achegando exemplos con feitos investigados e contrastados en internet.	30%		X		CAA CCEC CD
FIB4.1.1. Define e utiliza conceptos como razón, sentidos, experiencia, abstracción, universalidade, sistematicidade, racionalismo, dogmatismo, empirismo, límite, intelixencia, intelixencia emocional, certeza e erro.	70%	X			CCL
FIB4.1.2. Explica o que é a racionalidade e describe algunhas das súas características.	70%	X			CCL
FIB4.2.1. Explica a concepción sobre as posibilidades da razón.	30%		X		CCL
FIB4.3.1. Identifica as dúas posibilidades de aplicación da racionalidade: teórica e práctica.	70%	X			CAA CCEC
FIB4.4.1. Explica as teses centrais da teoría da intelixencia emocional.	70%	X			CSC

FIB4.4.2. Argumenta sobre a relación entre a razón e as emocións.	30%		X		CCL CSC
FIB4.5.1. Define algúns tipos de verdade, como son a verdade como correspondencia, a verdade segundo o pragmatismo americano e a verdade desde o perspectivismo.	70%	X			CCL
FIB4.5.2. Reflexiona sobre a parte positiva de equivocarse e a importancia do erro como posibilidade de procura de novas estratexias e solucións.	30%		X		CAA CSIEE
3º AVALIACIÓN					
FIB5.1.1. Define e utiliza conceptos como metafísica, realidade, pregunta radical, esencia, natureza, cosmos, caos, creación, finalismo, continxente, mecanicismo e determinismo.	70%	X			CCL
FIB5.1.2. Define o que é a metafísica, o seu obxecto de coñecemento e o seu modo característico de preguntar sobre a realidade.	70%	X			CCEC
FIB5.2.1. Expresa as dúas posibles respostas á pregunta pola orixe do Universo (é eterno ou foi creado), e expón as súas reflexións sobre as implicacións relixiosas e filosóficas de ambas as dúas.	70%		X		CAA CCEC CMCCT
FIB5.2.2. Expón as dúas posturas sobre a cuestión acerca de se o Universo ten unha finalidade, unha dirección, ou se non a ten, e argumenta filosoficamente a súa opinión ao respecto.	70%		X		CAA CMCCT
FIB5.2.3. Analiza textos cuxo punto de reflexión é a realidade física que nos rodea e os interrogantes filosóficos que suscita.	30%		X		CCL
FIB5.3.1. Define o que é o determinismo e o indeterminismo, no marco da reflexión sobre se existe unha orde no Universo rexida por leis.	70%	X			CMCCT
FIB5.4.1. Coñece as teses centrais do vitalismo de filósofos/as que reflexionan sobre a vida.	70%	X			CCEC
FIB5.4.2. Analiza textos literarios, filosóficos e científicos que versan sobre temas metafísicos como a existencia, a morte, o devir histórico ou o lugar do individuo na realidade, e expón as súas propias reflexións ao respecto.	30%		X		CCL
FIB6.1.1. Define e utiliza conceptos como vontade, liberdade negativa, liberdade positiva, autodeterminación, libre albedrío, determinismo, indeterminismo e condicionamento.	70%	X			CSC
FIB6.1.2. Analiza textos breves sobre o tema da liberdade, e argumenta a propia opinión.	30%		X		CSC
FIB6.2.1. Explica o que é o libre albedrío e a facultade humana da vontade.	70%	X			CCL
FIB6.3.1. Expón as súas reflexións sobre a posibilidade de que exista ou non o libre albedrío, tendo en conta os avances no coñecemento da xenética e a neurociencia.	30%		X		CMCCT CSC
FIB6.4.1. Argumenta sobre as posibilidades do ser humano de actuar libremente, tendo en conta que é un ser natural.	30%		X		CCL CSC
FIB6.5.1. Expresa diferentes posturas de filósofos en torno ao tema da liberdade.	70%	X			CSC

FIB6.6.1. Define e utiliza conceptos como estética, creatividade, sinapse neuronal, imaxinación, pensamento diverxente, pensamento converxente e serendipia.	70%	X			CCL CMCCT
FIB6.7.1. Le e comenta textos breves e significativos sobre o mecanismo de aparición de ideas novas.	30%		X		CAA CCL
FIB6.7.2. Explica o que é a imaxinación e exemplifícaa mediante a redacción de relatos breves de temática filosófica.	30%		X		CCL CSIEE
FIB6.8.1. Analiza textos de literatura fantástica, considerando os elementos especificamente creativos e reflexionando sobre eles.	30%		X		CCL CSIEE
FIB6.9.1. Explica as fases do proceso creativo.	70%	X			CSIEE
FIB6.10.1. Utiliza a técnica de desenvolvemento da creatividade coñecida como de revisión de supostos e inversión, e aplícaa sobre algunha teoría filosófica ou científica.	30%		X		CAA
FIB6.10.2. Explica as principais técnicas de desenvolvemento da creatividade.	70%	X			CAA
FIB6.11.1. Utiliza de forma colectiva a técnica do brainstorming para reflexionar sobre temas filosóficos tratados durante o curso.	30%		X		CAA CSC
FIB6.12.1. Argumenta sobre o papel da liberdade como condición fundamental para a creación, e razoa a súa opinión.	30%	X			CCL CSC
FIB6.13.1. Explica as características das persoas especialmente creativas e algunhas das formas en que pode potenciarse esta condición.	30%		X		CCEC CSIEE
FIB6.14.1. Argumenta sobre a importancia de asumir riscos e saír da chamada zona de confort para alcanzar metas e lograr resultados creativos e innovadores.	30%		X		CSIEE

4.5.3 Metodoloxía

ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS	
ASPECTOS XERAIS	<p>Partir da competencia inicial do alumnado</p> <p>Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe</p> <p>Potenciar as metodoloxía activas: combinación de traballo individual e cooperativo e aprendizaxe por proxectos</p> <p>Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas</p> <p>Uso habitual das TIC</p> <p>Papel facilitador do profesor/a</p>
ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS	<p>Memorización comprensiva</p> <p>Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa...</p> <p>Elaboración de sínteses</p> <p>Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos</p> <p>Comentarios de textos, gráficos, mapas</p>
SECUENCIACIÓN HABITUAL DO TRABALLO NA AULA	
MOTIVACIÓN	Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos, etc.
INFORMACIÓN DO PROFESOR/A:	<p>Información básica para todo o alumnado</p> <p>Información complementaria para reforzo e apoio</p> <p>Información complementaria para afondamento e ampliación</p>
TRABALLO PERSOAL:	<p>Lectura e comprensión de textos</p> <p>Análise de documentos, pequenas investigación, etc.</p> <p>Resposta a preguntas</p> <p>Resolución de problemas</p> <p>Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.</p> <p>Elaboración de mapas, gráficas, sínteses, mapas conceptuais.</p> <p>Memorización comprensiva</p>
AVALIACIÓN	<p>Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, cuestionarios</p> <p>Exposicións orais</p>

	Probas escritas Traballos individuais e en grupo Observación do traballo na aula
--	--

TEMPO	Tres sesións semanais de 50 minutos
ESPAZO	As aulas previamente asignadas a cada un dos grupos
RECURSOS DIDÁCTICOS	Libro de texto: Filosofía.Vicens Vives. 2015 Aula virtual Materiais proporcionados polo profesor/a

4.5.4 Avaliación

INICIAL	DATA	setembro
	TIPO DE PROBA	cuestionario, exposición, ensaio breve.
	INFORMACIÓN Á FAMILIA	A través das titorías.
	CONSECUENCIAS	Detección das necesidades educativas do grupo así como, a toma de medidas de reforzo que se necesiten.

CONTINUA	INSTRUMENTOS		PESO	CUALIFICACIÓN
	PROBAS ESCRITAS	Cada dous temas, aproximadamente dúas por trimestre. Comentario de texto, definicións, preguntas cortas e exposicións	70%	Resultado da ponderación a partir dun 5 nas probas escritas. Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5.
	PRODUCCIÓNS	Investigacións individuais ou en grupo (uso das TIC), reflexión e debate posterior. Cuestionarios orais ou escritos Comentarios de texto	20%	
	OBSERVACIÓN	Participación nas actividades da aula	10%	

		Revisión do caderno de clase.		
	RECUPERACIÓN AVALIACIÓN NON SUPERADA	Proba escrita. A partir dun 5 nesta, ponderaráanse o resto dos instrumentos		

FINAL	QUEN A FAI	Os alumnos que non obtiveran un 5 en cada trimestre polo procedemento de avaliación continua.
	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación: comentario de texto, definicións, preguntas cortas e exposicións
	CUALIFICACIÓN	Media aritmética das tres avaliacións, redondeándose ao enteiro seguinte a partir do 0.5
	PROMOCIÓN	Criterios que marca a lexislación vixente

EXTRAORDINARIA	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación: comentario de texto, definicións, preguntas cortas e exposicións
	CUALIFICACIÓN	Será necesario obter un 5 para aprobar.

PENDENTES	SEGUIMIENTO	Clases, orientacións e materiais personalizados
	AVALIACIÓN	Dúas avaliacións parciais e avaliación final
	CUALIFICACIÓN	Media aritmética das probas parciais
	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación: comentario de texto, definicións, preguntas cortas e exposicións
	CUALIFICACIÓN	Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5.

4.6 Atención á diversidade na ESO

En función das capacidades do alumnado e os seus intereses, realizaranse modificacións na proposta de traballos que tentarán responder a un axuste entre necesidades, capacidades do alumno/a e contidos da materia. Tamén poderán variarse os tempos e elementos das probas, en función dun informe previo das necesidades-capacidades do alumno/a, por parte de Departamento de Orientación.

En 2º de ESO, elabórase unha Adaptación Curricular en Valores Éticos .

5 OBXECTIVOS BACHARELATO

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
- b) Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
- f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
- g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
- h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
- i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
- l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
- m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
- n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
- ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
- o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
- p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

6 MATERIAS BACHARELATO

6.1 FILOSOFÍA

6.1.1 Secuenciación e temporalización dos contidos

TODO O CURSO	
BLOQUE 1. Contidos transversais	
B1.1. Textos filosóficos e pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas.	
B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.	
B1.3. Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado cos temas filosóficos estudados.	
1º AVALIACIÓN SETEMBRO-DECEMBRO	
BLOQUE 2. O saber filosófico	
TEMA	CONTIDO
1	Filosofía: sentido, necesidade e historia
	Saber racional. Explicación preracional: mito e maxia. Explicación racional: razón e sentidos
	Funcións e vixencia da filosofía
2	Disciplinas teórico-prácticas do saber filosófico
	Racionalidade teórica e práctica
	O saber filosófico a través da súa historia. Características da filosofía
	Uso dos procedementos de traballo intelectual adecuados á filosofía (uso rigoroso do léxico)
	Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionadas coa temática estudada
BLOQUE 4: A REALIDADE	
3	A metafísica como explicación teórica da realidade
	Pregunta polo ser como punto de partida da Filosofía. Platón fronte a Aristóteles
	Interrogación metafísica sobre a verdadeira realidade: problema da aparencia e a realidade
	Pregunta pola orixe e a estrutura do real
	Caracterización da realidade: cambio ou permanencia, substancialismo estático fronte ao devir. Esencialismo e existencialismo

	Necesidade de categorizar racionalmente o real
4	Cosmovisións científicas sobre o universo. A filosofía da natureza como admiración filosófica pola natureza
	Paradigma cualitativo organicista: universo aristotélico
	Universo máquina: visión mecanicista na Modernidade. Supostos epistemolóxicos do modelo heliocéntrico: procura das leis universais dun universo infinito. Determinismo, regularidade, conservación, economía e continuidade
	Visión contemporánea do Universo.
	Reencontro da filosofía e a física na teoría do caos
	Uso dos procedementos de traballo intelectual (incluíndo os das tecnoloxías da información e da comunicación) adecuados á filosofía, en especial a asimilación e o uso rigoroso do léxico relacionado coas temáticas filosóficas estudadas
	Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionados coas temáticas filosóficas estudadas
2ª AVALIACIÓN XANEIRO-MARZO	
BLOQUE 3: O COÑECEMENTO	
5	Teoría do coñecemento
	Graos e ferramentas do coñecer: razón, entendemento e sensibilidade
	Abstracción
	Problemas implicados no coñecer: posibilidades, límites e intereses; o irracional.
	Problema filosófico do coñecemento
	A verdade como propiedade das cousas. A verdade como propiedade do entendemento: coherencia e adecuación
	Algúns modelos filosóficos de explicación do coñecemento e acceso á verdade
	Textos filosóficos e de outras ramas do saber relacionados co coñecemento
6	Filosofía, ciencia e tecnoloxía. Filosofía da ciencia
	Obxectivos e instrumentos da ciencia
	Método hipotético-dedutivo
	Investigación científica na modernidade e na época contemporánea: das matemáticas e a técnica como ferramentas de coñecemento e interpretación fundamentais á reformulación dos conceptos clásicos
	Técnica e tecnoloxía: saber e praxe
	Reflexións filosóficas sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico: o problema da indución
	Visión aristotélica do quefacer científico
	Relación entre filosofía e ciencia
BLOQUE 5: O SER HUMANO DESDE A FILOSOFÍA	
7	B5.1. A reflexión filosófica sobre o ser humano e o sentido da existencia: antropoloxía filosófica
	B5.2. Implicacións filosóficas da evolución. Filosofía e bioloxía.

	B5.3. A dialéctica natureza-cultura no proceso de antropoxénese e de construción da identidade propia humana.
	B5.12. Reflexión filosófica sobre o corpo
	B5.13. Teorías filosóficas sobre a relación entre mente e corpo.
	B1.2. Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.
8	B5.4. Visión grega. Heroe homérico: concepto socrático. Dualismo platónico. Animal racional e político aristotélico. Materialismo e individualismo helenista.
	B5.5. Pensamento medieval: creación á imaxe divina; nova concepción do corpo e a alma, da morte e da liberdade.
	B5.6. Renacemento: antropocentrismo e humanismo.
	B5.7. Modernidade e século XIX: razón, emocións e liberdade
	B5.8. O ser humano na filosofía contemporánea
	B5.9. Visións filosóficas orientais: budismo, taoísmo e hinduísmo.
	B5.10. Algunhas claves sobre o sentido da existencia humana.
	B5.11. Cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia e a necesidade de transcendencia.
3º AVALIACIÓN ABRIL-XUÑO	
BLOQUE 6: A RACIONALIDADE PRÁCTICA	
13	B2.5. Racionalidade teórica e práctica.
	B6.1. Orixe da ética occidental: Sócrates fronte aos sofistas.
	B6.2. A ética como reflexión sobre a acción moral: carácter, conciencia e madurez moral.
	B6.3. Principais teorías sobre a moral humana.
	B6.4. Procura da felicidade.
	B6.5. A boa vontade: Kant.
	B6.6. A xustiza como virtude éticopolítica.
	B6.7. Relativismo e universalismo moral.
14	Fundamentos filosóficos do Estado.
	Principais interrogantes da filosofía política.
	A xustiza segundo Platón.
	O convencionalismo nos sofistas.
	Realismo político: Maquiavelo
	Contractualismo: Hobbes, Locke, Rousseau e Montesquieu
	A paz perpetua de Kant
	Fundamentos filosóficos do capitalismo no século XIX. John Stuar Mill. Alienación e ideoloxía segundo Marx.
Disputa política entre Popper e a escola de Frankfurt.	

	Función do pensamento utópico.
	Legalidade e lexitimidade.
11	Capacidade simbólica. E. Cassirer.
	Creatividade. H. Poincaré.
	Estética filosófica: función e características.
	A arte como instrumento de comprensión e expresión simbólica da realidade.
	A estética filosófica e a capacidades simbólica do ser humano. A realidade desde a arte, a literatura e a música.
	Relación da arte coa ética, co coñecemento e coa técnica.
	Sentimento, experiencia e xuízo estético. Beleza. Creación artística e sociedade. Abstracción artística e pensamento metafísico. A arte como xustificación ou como crítica da realidade.
	Filosofía e arte. Filosofía e literatura. Filosofía e música.
10	Composición escrita de argumentos de reflexión filosófica e de discursos orais, manexando as regras básicas da retórica e a argumentación.
	Retórica, argumentación e lóxica: a comunicación desde a filosofía.
	Importancia da comunicación e a súa relación coa liguaxe, a verdades e a realidade.
	Lóxica proposicional.
	Retórica e composición do discurso.
	Argumentación: regras e ferramentas do diálogo e a demostración de argumentos.
	Filosofía da linguaxe: o problema filosófico dos conceptos universais e o erro argumentativo da xeneralización apresurada.
15	A filosofía e a empresa como proxecto racional.
	O modo metafísico de preguntar para deseñar un proxecto vital e de empresa.
	Os procesos de cuestionamento e a importancia da definición de obxectivos.
	Proceso de análise racional do conxunto dun sistema, dos elementos que o integran e da orde racional que subxace á estrutura lóxica dun proxecto, vital e empresarial.
	Importancia do diálogo e da defensa argumentativa de proxectos, fins e medios.
	Deseño dun proxecto vital e laboral. Papel da Estética no desenvolvemento do pensamento creativo e innovador.
	Importancia da ética para establecer o sistema de valores no traballo.
	Razón crítica en tanto que reguladora da acción humana.

6.1.2 Avaliación de criterios e estándares.

1ª AVALIACIÓN					
ESTÁNDAR DE AVALIACIÓN	GRAO	INSTRUMENTOS			COMP.
		PRO	PDT	OBS	
Bloque 1. Contidos transversais					
FIB1.1.1. Analiza de xeito crítico textos pertencentes a pensadores/as destacados/as, identifica a problemática e as solucións expostas (distinguindo as teses principais e a orde da argumentación) e relaciona os problemas propostos nos textos co estudado na unidade, e/ou co achegado por outros/as filósofos/as ou correntes, e/ou con saberes distintos da filosofía.	50%	x	x		CAA
FIB1.2.1. Argumenta e razoa as súas opinións de forma oral e escrita, con claridade e coherencia, e demostrando un esforzo creativo e educativo na valoración persoal dos problemas filosóficos analizados.	50%	x	x		▪ CCL CSC
FIB1.3.1. Selecciona e sistematiza información obtida tanto de libros específicos como de internet, usando as posibilidades das novas tecnoloxías para consolidar e ampliar a información.	50%		x		▪ CD CSC
FIB1.3.2. Elabora listas de vocabulario de conceptos e comprende o seu significado, aplícaos con rigor e organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía.	50%		x		CAA
FIB1.4.1. Elabora con rigor esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas, etc., amosando a comprensión dos eixes conceptuais estudados.	50%		x		CAA
Bloque 2. O saber filosófico					
FIB2.1.1. Recoñece as preguntas e os problemas que veñen caracterizando a filosofía desde a súa orixe, comparando coa formulación doutros saberes, como o científico ou o teolóxico.	80%	x			CAA
FIB2.1.2. Explica a orixe do saber filosófico diferenciándoo dos saberes prerracionais, como o mito ou a maxia.	80%	x			▪ CCEC CSC
FIB2.2.1. Identifica, relaciona e distingue as vertentes práctica e teórica do labor filosófico, así como as disciplinas que conforman a filosofía.	80%	x			▪ CAA CSC
FIB2.3.1. Recoñece as principais problemáticas filosóficas características de cada etapa cultural europea.	80%	x			CCEC
FIB2.3.2. Expresa por escrito as teses fundamentais dalgunhas das correntes filosóficas máis importantes do pensamento occidental.	70%	x			CCL

FIB2.4.1. Comprende e usa con rigor conceptos filosóficos como razón, sentidos, mito, logos, arché, necesidade, continxencia, causa, existencia, metafísica, lóxica, gnoseoloxía, obxectividade, dogmatismo, criticismo, etc.	100%	x			CCL
FIB2.5.1. Le e analiza de xeito crítico fragmentos de textos breves e significativos sobre a orixe da explicación racional e acerca das funcións e as características do pensamento filosófico, pertencentes a pensadores/as, que identifiquen as problemáticas filosóficas formuladas.	100%	x	x		CCL
Bloque 4. A realidade					
FIB4.1.1. Coñece o que é a metafísica e usa a abstracción para comprender os seus contidos e a súa actividade, razoando sobre eles.	40%		x		CAA
FIB4.2.1. Describe as principais interpretacións metafísicas e os problemas que suscita o coñecemento metafísico da realidade.	80%	x			CCEC
FIB4.2.2. Comprende e utiliza con rigor conceptos metafísicos como ser, sistema metafísico, realidade, aparencia, materia e espírito, unidade, dualidade, multiplicidade, devir, necesidade, continxencia, transcendencia, categoría e abstracción, materialismo, espiritualismo, existencialismo ou esencialismo, entre outros.	100%	x			CCL
FIB4.2.3. Realiza unha análise crítica ante teorías metafísicas diverxentes de interpretación da realidade.	80%	x			CAA
FIB4.2.4. Analiza e comprende fragmentos de textos breves e significativos sobre as problemáticas metafísicas que presenta a realidade, de pensadores como Platón, Aristóteles, Tomé de Aquino, Descartes, Marx, Nietzsche, etc., comparando e establecendo semellanzas e diferenzas entre os enfoques, e disertando coherentemente sobre as posturas históricas.	100%	x	x		CAA
FIB4.3.1. Explica e compara dúas das grandes cosmovisións do Universo: o paradigma organicista aristotélico e o modelo mecanicista newtoniano.	100%	x			CMCCT
FIB4.3.2. Describe os caracteres esenciais das interpretacións relativista e cuántica contemporáneas da realidade, explicando as implicacións filosóficas asociadas a eses caracteres.	80%		x		CMCCT
FIB4.3.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos e científicos como cosmovisión, paradigma, Universo, natureza, finalismo, organicismo, determinismo, orde, causalidade, conservación, principio, mecanicismo, materia, relatividade, cuántica, espazo, tempo, azar, determinismo, indeterminismo, probabilidade, gaia e caos, entre outros.	100%	x			CMCCT
FIB4.4.1. Elabora esquemas, táboas e/ou mapas conceptuais que comparen os caracteres adxudicados historicamente ao Universo, entendido como totalidade do real, contextualizando historicamente e culturalmente cada cosmovisión e ampliando información mediante internet e/ou fontes bibliográficas.	20%		x		CD
FIB4.5.1. Analiza textos filosóficos e científicos, clásicos e contemporáneos, que aborden as mesmas problemáticas, e investigar a vixencia das ideas expostas.	100%	x	x		CMCCT
FIB4.5.2. Reflexiona sobre as implicacións filosóficas que afectan a visión do ser humano en cada cosmovisión filosófico-científica estudada, e argumenta as súas propias ideas de xeito razoado e creativo.	20%		x		CAA

2ª AVALIACIÓN XANEIRO-MARZO					
ESTÁNDAR DE AVALIACIÓN	GRAO	INSTRUMENTOS			COMP.
		PRO	PDT	OBS	
Bloque 1. Contidos transversais					
FIB1.1.1. Analiza de xeito crítico textos pertencentes a pensadores/as destacados/as, identifica a problemática e as solucións expostas (distinguindo as teses principais e a orde da argumentación) e relaciona os problemas propostos nos textos co estudado na unidade, e/ou co achegado por outros/as filósofos/as ou correntes, e/ou con saberes distintos da filosofía.	75%	x	x		CAA
FIB1.2.1. Argumenta e razoa as súas opinións de forma oral e escrita, con claridade e coherencia, e demostrando un esforzo creativo e educativo na valoración persoal dos problemas filosóficos analizados.	75%	x			CCL CSC
FIB1.3.1. Selecciona e sistematiza información obtida tanto de libros específicos como de internet, usando as posibilidades das novas tecnoloxías para consolidar e ampliar a información.	75%		x		CD CSC
FIB1.3.2. Elabora listas de vocabulario de conceptos e comprende o seu significado, aplícaos con rigor e organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía.	75%		x		CAA
FIB1.4.1. Elabora con rigor esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas, etc., amosando a comprensión dos eixes conceptuais estudados.	75%		x		CAA
Bloque 3. O coñecemento					
FIB3.1.1. Identifica e expresa de xeito claro e razoado os elementos e as problemáticas que implica o proceso do coñecemento da realidade, como é o dos seus graos, as súas posibilidades e os seus límites.	80%	x			CCL
FIB3.2.1. Coñece e explica teorías acerca do coñecemento e a verdade, como son o idealismo, o realismo, o racionalismo, o empirismo, o perspectivismo, o consenso ou o escepticismo, e contrasta semellanzas e diferenzas entre os conceptos clave que manexan.	100%	x			CCEC
FIB3.2.2. Explica e contrasta criterios e teorías sobre a verdade, tanto no plano metafísico como no gnoseolóxico, usando con rigor termos como gnoseoloxía, razón, sentidos, abstracción, obxectividade, certeza, dúbida, evidencia, escepticismo, autoridade, probabilidade, prexuízo, coherencia, adecuación, consenso, incerteza, interese, irracional, etc., e construír un glosario de conceptos de xeito colaborativo, usando internet.	100%	x	x		CD CSC
FIB3.3.1. Analizar fragmentos de textos breves de Descartes, Hume, Kant, Nietzsche, Ortega y Gasset, Habermas, Popper, Kuhn ou Michel Serres, entre outros.	100%	x			CCL

FIB3.4.1. Explica os obxectivos, as funcións e os principais elementos da ciencia, manexando termos como feito, hipótese, lei, teoría ou modelo.	100%	x			CMCCT
FIB3.4.2. Constrúe unha hipótese científica, identifica os seus elementos e razoa a orde lóxica do proceso de coñecemento.	10%		x		CMCCT
FIB3.4.3. Usa con rigor termos epistemolóxicos como indución, hipotético-dedutivo, método, verificación, predición, realismo, causalidade, obxectividade, relatividade, caos e indeterminismo, entre outros.	100%	x			CMCCT
FIB3.5.1. Extrae conclusións razoadas sobre a inqueda humana por transformar e dominar a natureza, pónoas ao servizo do ser humano, así como das consecuencias desta actuación, e participa de debates acerca das implicacións da tecnoloxía na realidade social.	80%		x		CMCCT CSC
FIB3.6.1. Analiza fragmentos de textos breves e significativos de pensadores como Aristóteles, Popper, Kuhn, B. Russell, A. F. Chalmers ou J. C. Borrón, entre outros.	100%	x			CMCCT
FIB3.7.1. Identifica e reflexiona de forma argumentada acerca de problemas comúns aos campos filosófico e científico, como son o problema dos límites e as posibilidades do coñecemento, a cuestión da obxectividade e a verdade, a racionalidade tecnolóxica, etc.	40%	x			CMCCT
FIB3.7.2. Investiga e selecciona información en internet, procedente de fontes solventes, sobre as problemáticas citadas, e realiza un proxecto de grupo sobre algunha temática que afonde na interrelación entre a filosofía e a ciencia.	10%		x		CD CSC
Bloque 5. O ser humano desde a filosofía					
FIB5.1.1. Utilizar con rigor vocabulario específico da temática, como evolución, dialéctica, proceso, progreso, emerxencia, azar, selección natural, apto, reduccionismo, creacionismo, evolución cultural, vitalismo, determinismo xenético, natureza e cultura.	100%	x			CCL
FIB5.2.1. Coñece e explica as consideracións filosóficas implicadas na teoría da evolución, como a consideración dinámica e dialéctica da vida ou o indeterminismo, entre outras.	100%	x			CMCCT
FIB5.2.2. Analiza fragmentos breves e significativos de E. Morin, K. Popper, R. Dawkins, J. Mosterín, A. Gehlen, M. Harris ou M. Ponty, entre outros.	100%	x			CCEC
FIB5.3.1. Identifica e expón en que consiste o compoñente natural innato do ser humano, e a súa relación cos elementos culturais que xorden nos procesos de antropoxénese e humanización, dando lugar á identidade propia do ser humano.	50%	x			CCEC CSC
FIB5.3.2. Diserta sobre o ser humano en tanto que resultado da dialéctica evolutiva entre o xeneticamente innato e o culturalmente adquirido, condición para a innovación e a capacidade creativa que caracterizan a nosa especie.	100%	x			CSIEE CCEC
FIB5.3.3. Localiza información en internet acerca das investigacións actuais sobre a evolución humana, e reflicte a información seleccionada e sistematizada de xeito colaborativo.	10%		x		CD CSC
FIB5.4.1. Argumenta con coherencia, baseándose nos datos obxectivos aprendidos, sobre as implicacións de adoptar prexuízos etnocéntricos para xulgar os seres humanos e as culturas.	80%			x	CSC

FIB5.5.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente sobre o ser humano.	100%	x			CCEC
FIB5.5.2. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dos grandes pensadores.	30%	x	x		CCL
FIB5.5.3. Usa con rigor termos como dualismo e monismo antropolóxico, areté, mente, corpo, espírito, creacionismo, antropocentrismo, teocentrismo, alma, humanismo, persoa, dignidade, sentido, estado de natureza, estado de civilización, existencia, liberdade, emoción, paixón, determinismo, alienación, nihilismo, existencia, inconsciente, morte, historia ou transcendencia, entre outros.	100%	x			CCL
FIB5.6.1. Contrasta e relaciona as principais concepcións filosóficas que se viñeron dando historicamente no contexto da filosofía occidental sobre o ser humano, coa visión filosófica oriental, o budismo, o taoísmo e o hinduísmo.	100%		x		CCEC
FIB5.7.1. Diserta, de xeito oral e escrito, sobre as grandes cuestións metafísicas que lle dan sentido á existencia humana.	10%		x		CCL
FIB5.7.2. Argumenta e razoa, de xeito oral e escrito, acerca dos puntos de vista propios sobre o ser humano, desde a filosofía e sobre diferentes temáticas filosóficas relacionadas co sentido da existencia humana.	20%		x		CCL
FIB5.8.1. Coñece as teorías filosóficas da relación entre mente e corpo (monismo, dualismo e emerxentismo), e argumenta sobre esas teorías comparando semellanzas e diferenzas, de forma colaborativa.	20%	x	x		CMCCT

--	--	--	--	--	--

3ª AVALIACIÓN MARZO-XUÑO

ESTÁNDAR DE AVALIACIÓN	GRAO	INSTRUMENTOS			COMP.
		PRO	PDT	OBS	

Bloque 1. Contidos transversais

FIB1.1.1. Analiza de xeito crítico textos pertencentes a pensadores/as destacados/as, identifica a problemática e as solucións expostas (distinguindo as teses principais e a orde da argumentación) e relaciona os problemas propostos nos textos co estudado na unidade, e/ou co achegado por outros/as filósofos/as ou correntes, e/ou con saberes distintos da filosofía.	100%	x	x		CAA
FIB1.2.1. Argumenta e razoa as súas opinións de forma oral e escrita, con claridade e coherencia, e demostrando un esforzo creativo e educativo na valoración persoal dos problemas filosóficos analizados.	100%	x			CCL CSC
FIB1.3.1. Selecciona e sistematiza información obtida tanto de libros específicos como de internet, usando as posibilidades das	100%		x		CD

novas tecnoloxías para consolidar e ampliar a información.					CSC
FIB1.3.2. Elabora listas de vocabulario de conceptos e comprende o seu significado, aplícaos con rigor e organízalos en esquemas ou mapas conceptuais, táboas cronolóxicas e outros procedementos útiles para a comprensión da filosofía.	100%		x		CAA
FIB1.4.1. Elabora con rigor esquemas, mapas conceptuais, táboas cronolóxicas, etc., amosando a comprensión dos eixes conceptuais estudados.	100%		x		CAA
Bloque 6. A racionalidade práctica					
FIB6.1.1. Recoñece a función da racionalidade práctica para dirixir a acción humana, aínda recoñecendo os seus vínculos ineludibles coa razón teórica e a intelixencia emocional.	80%	x			CSC
FIB6.1.2. Explica a orixe da ética occidental no pensamento grego, contrastando, de forma razoada, a concepción socrática coa dos sofistas.	80%	x			CCEC
FIB6.2.1. Explica e razoa acerca do obxecto e a función da ética.	100%	x			CSC
FIB6.3.1. Expresa de xeito crítico as argumentacións das principais teorías éticas sobre a felicidade e a virtude, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento.	50%	x	x		CSIEE CSC
FIB6.3.2. Expresa de maneira crítica as argumentacións das principais teorías éticas sobre a xustiza, razoando as súas propias ideas, e achega exemplos do seu cumprimento e do seu incumprimento.	50%	x	x		CSIEE
FIB6.3.3. Analiza textos breves dalgúns dos filósofos representantes das principais teorizacións éticas e sobre o desenvolvemento psicolóxico moral do individuo.	100%	x	x		CSC
FIB6.3.4. Usa con rigor termos como ética, moral, acción moral, autonomía, responsabilidade, convención moral, madureza moral, virtude moral, subxectivismo, relativismo e universalismo moral, utilitarismo, deber moral, ética de máximos, ética de mínimos, consenso, xustiza, eudemonismo, hedonismo, emotivismo e utilitarismo.	100%	x			CCL
FIB6.4.1. Identifica a función, as características e os principais interrogantes da filosofía política.	20%	x			CSC
FIB6.4.2. Utiliza con rigor conceptos como democracia, Estado, xustiza, dereito, dereitos naturais, Estado democrático e de dereito, legalidade, lexitimidade, convención, contractualismo, alienación, ideoloxía, utopía, entre outros conceptos clave da filosofía política.	100%	x			CCL
FIB6.5.1. Explica de xeito coherente as formulacións filosófico-políticas de Platón, os sofistas, Maquiavelo, Locke, Montesquieu, Rousseau, Hobbes, Kant, John Stuart Mill, Popper ou Habermas, entre outros.	100%	x			CCEC CSC
FIB6.5.2. Analiza e reflexiona sobre a relación entre individuo e Estado, sobre a base do pensamento dos sofistas, Marx e a escola de Frankfurt.	20%	x			CSC
FIB6.5.3. Analiza de xeito crítico textos significativos e breves dalgúns dos autores estudados, nos que se argumente sobre o concepto de Estado, os seus elementos e as súas características.	100%	x	x		CSC

FIB6.5.4. Valora e utiliza a capacidade argumentativa, de forma oral e escrita, contra a arbitrariedade, o autoritarismo e a violencia.	50%			X	CSC
FIB6.6.1. Reflexiona por escrito sobre as posibilidades do pensamento utópico, e argumenta as súas propias ideas.	20%		x		CSC
FIB6.7.1. Describe e compara os conceptos de legalidade e lexitimidade.	20%	x			CCL CSC
FIB6.8.1. Explica as teses fundamentais de E. Cassirer sobre a capacidade simbólica humana, e as de H. Poincaré sobre o proceso creativo.	70%	x			CCEC
FIB6.9.1. Comprende e usa conceptos como estética, creatividade, creación, símbolo, signo, arte, experiencia estética, mímese, beleza, gusto, subxectividade, xuízo estético e vangarda.	80%	x			CCL CCEC
FIB6.9.2. Contrasta e relaciona algunhas construcións simbólicas fundamentais no contexto da cultura occidental, e analiza, de xeito colaborativo, textos literarios, audicións musicais e visualizacións de obras de arte para explicar os contidos da unidade.	20%		x		CAA CCEC
FIB6.10.1. Diserta sobre a relación e a posibilidade transformadora da realidade humana, a creación artística, a ciencia e a ética.	50%		x		CSC CCEC
FIB6.11.1. Coñece e describe algúns dos elementos fundamentais da reflexión estética sobre a arte, analizando textos significativos de filósofos como Platón, Schelling, Hume, Kant, Nietzsche, Walter Benjamin, Gadamer, Marcuse ou Adorno, entre outros, e aplica esas ideas ao estudo de diversas obras de arte.	80%	x	x		CCEC
FIB6.11.2. Entende o valor filosófico da literatura, analizando textos breves de pensadores e literatos como Platón, Santo Agostiño, Calderón de la Barca, Pío Baroja, A. Machado, Voltaire, Goethe, Sartre, Unamuno, Borges ou Camus, entre outros.	70%		x		CCEC
FIB6.11.3. Coñece a visión filosófica da música a través da análise de textos filosóficos sobre as visións dos pitagóricos, de Platón, Schopenhauer, Nietzsche ou Adorno, entre outros, así como mediante audicións significativas.	70%		x		CCEC
FIB6.12.1. Diserta de xeito claro e coherente sobre o valor das artes para transmitir ideas filosóficas, e procura e selecciona información en internet que amplíe o xa aprendido.	50%		x		CD CSC
FIB6.13.1. Coñece e manexa con rigor conceptos como símbolo, comunicación, linguaxe formal, lóxica, xuízo lóxico, razoamento, demostración, discurso, elocuencia, orador, retórica, exordio, inventio, dispositio, argumentación, elocutio, compositio, actio, falacia, debate, negociación, persuasión e concepto universal, entre outros.	100%	x			CCL
FIB6.14.1. Utiliza os elementos e as regras do razoamento da lóxica de enunciados.	100%	x			CAA
FIB6.15.1. Comprende e explica a estrutura e o estilo da retórica e da argumentación.	80%	x			CCL
FIB6.15.2. Coñece a estrutura e a orde do discurso, e escribe breves discursos retóricos establecendo coherentemente a exposición e a argumentación.	50%		x		CCL
FIB6.16.1. Constrúe un diálogo argumentativo no que demostra as súas propias teses mediante as regras e as ferramentas da	50%		x		CSIEE

argumentación.					CSC
FIB6.16.2. Distingue un argumento veraz dunha falacia.	80%	x			CAA
FIB6.16.3. Analiza e comenta textos breves e significativos sobre a arte da retórica e a argumentación de Platón, Aristóteles, Cicerón, Quintiliano, Tácito e autores/as contemporáneos/as.	100%	x	x		CCEC
FIB6.17.1. Utiliza conceptos con sentido filosófico e aplícaos ao contexto empresarial: principios, saber, orde lóxica, finalidade, demostración, razoamento, indución, dedución, argumentación, sentido, significado, creatividade, diálogo, obxectivo/subxectivo, emocións, globalidade e valor, entre outros.	100%	x			CSIEE
FIB6.18.1. Formula correctamente os interrogantes filosóficos radicais que deben estar na base da creación dun proxecto, tanto vital como laboral, como "que son?", "que fago?", "por que?", "para que?", "cal é o meu obxectivo?", "cal é o seu sentido, a súa razón de ser?", etc., e saber argumentar a defensa das respostas.	20%	x			CSIEE CSC
FIB6.19.1. Deseña un proxecto vital ou empresarial, sobre a base da filosofía, valorando a íntima relación entre os pensamentos e as accións, entre a razón e as emocións, a través do diálogo, da argumentación e a linguaxe filosófica.	50%		x		CSIEE
FIB6.20.1. Coñece e utiliza as ferramentas da argumentación e o diálogo na resolución de dilemas e conflitos dentro dun grupo humano.	50%			x	CSC
FIB6.21.1. Valora a posibilidade de crear tarefas innovadoras, valorando a función e a importancia das persoas emprendedoras e innovadoras para a construción e o avance dunha cultura, e a transformación da realidade.	30%			x	CSIEE
FIB6.22.1. Realiza un decálogo de valores éticos que deben rexer no mundo laboral e de cara á sociedade e á natureza.	100%	x	x		CSC
FIB6.22.2. Valora e diserta sobre a importancia do traballo para desenvolvernos como seres humanos, para o avance dunha cultura e para transformar a realidade.	30%		x		CSC
FIB6.23.1. Comprende e valora a importancia da razón crítica para o avance dun proxecto persoal e colectivo.	100%			x	CSC

6.1.3 Metodoloxía

ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS	
ASPECTOS XERAIS	<p>Partir da competencia inicial do alumnado</p> <p>Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe</p> <p>Potenciar as metodoloxía activas: combinación de traballo individual e cooperativo e aprendizaxe por proxectos</p> <p>Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas</p> <p>Uso habitual das TIC</p> <p>Papel facilitador do profesor/a</p>
ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS	<p>Memorización comprensiva</p> <p>Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa...</p> <p>Elaboración de sínteses</p> <p>Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos</p> <p>Comentarios de textos, gráficos, mapas</p>

SECUENCIACIÓN HABITUAL DO TRABALLO NA AULA	
MOTIVACIÓN	Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos, etc.
INFORMACIÓN DO PROFESOR/A:	<p>Información básica para todo o alumnado</p> <p>Información complementaria para reforzo e apoio</p> <p>Información complementaria para afondamento e ampliación</p>
TRABALLO PERSOAL:	<p>Lectura e comprensión de textos</p> <p>Análise de documentos, pequenas investigación, etc.</p> <p>Resposta a preguntas</p> <p>Resolución de problemas</p> <p>Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.</p> <p>Elaboración de mapas, gráficas, sínteses, mapas conceptuais.</p> <p>Memorización comprensiva</p>
AVALIACIÓN	<p>Análise de producións: caderno, mapas, comentarios, cuestionarios</p> <p>Exposicións orais</p> <p>Probas escritas</p> <p>Traballos individuais e en grupo</p> <p>Observación do traballo na aula</p>

6.1.4 Avaliación

TEMPO	Tres sesións semanais de 50 minutos		DATA	setembro
ESPAZO	As aulas previamente asignadas a cada un dos grupos		TIPO DE PROBA	cuestionario, exposición, ensaio breve.
RECURSOS DIDÁCTICOS	Libro de texto: Filosofía.Vicens Vives. 2015		INFORMACIÓN Á FAMILIA	A través das titorías.
	Aula virtual Materiais proporcionados polo profesor/a		CONSECUENCIAS	Detección das necesidades educativas do grupo así como, a toma de medidas de reforzo que se necesiten.

	INSTRUMENTOS	PESO	CUALIFICACIÓN
	PROBAS ESCRITAS Cada dous temas, aproximadamente dúas por trimestre. Comentario de texto, definicións, preguntas curtas e exposicións	70%	Resultado da ponderación a partir dun 5 nas probas escritas. Redondease ao enteiro seguinte a partir do 0,5.
	PRODUCCIÓNS Investigacións individuais ou en grupo (uso das TIC), reflexión e debate posterior. Cuestionarios orais ou escritos Comentarios de texto	20%	
	OBSERVACIÓN Participación nas actividades da aula Revisión do caderno de clase.	10%	
	RECUPERACIÓN AVALIACIÓN NON SUPERADA Proba escrita. A partir dun 5 nesta, ponderaráanse o resto dos instrumentos		

	QUEN A FAI	Os alumnos que non obtiveran un 5 en cada trimestre polo procedemento de avaliación continua.
	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación: comentario de texto, definicións, preguntas curtas e exposicións
	CUALIFICACIÓN	Media aritmética das tres avaliacións, redondeándose ao enteiro seguinte a partir do 0.5
	PROMOCIÓN	Criterios que marca a lexislación vixente

	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación: comentario de texto, definicións, preguntas curtas e exposicións
	CUALIFICACIÓN	Será necesario obter un 5 para aprobar.

	SEGUIMIENTO	Clases, orientacións e materiais personalizados
	AVALIACIÓN	Dúas avaliacións parciais e avaliación final
	CUALIFICACIÓN	Media aritmética das probas parciais
	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación: comentario de texto, definicións, preguntas cortas e esposicións
	CUALIFICACIÓN	Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5.

6.2 ANTROPOLOXÍA

6.2.1 Secuenciación e temporalización dos contidos

1º AVALIACIÓN SETEMBRO-DECEMBRO	
BLOQUE 1: A ANTROPOLOXÍA COMO SABER	
TEMA	CONTIDO
	Características, obxecto, método e técnicas dos estudos antropolóxicos
	Ramas da antropoloxía: física, cultural, social e filosófica
	Escolas antropolóxicas
	A antropoloxía e outras ciencias sociais.
BLOQUE 2: ANTROPOLOXÍA FÍSICA: HOMINIZACIÓN E HUMANIZACIÓN	
	Liña filoxenética humana.
	Bases fisiolóxico-biolóxicas do comportamento humano.
	Proceso de humanización: explosión cultural.
	Relación dialéctica entre o innato e o adquirido.
	Antropoloxía e arqueoloxía: do Paleolítico ao xurdimento dos primeiros estados modernos.
	Unidade e diversidade do ser humano.
2ª AVALIACIÓN XANEIRO-MARZO	
BLOQUE 3: ANTROPOLOXÍA CULTURAL	
	Concepto de cultura.
	Interiorización da cultura: axentes e procesos da endoculturación.
	Análise da cultura: perspectivas EMIC e ETIC.
	Dinámica das culturas e diversidade cultural.
	Sociedade global.
	Producións culturais.
	Linguaxe.
	Arte e técnica.
	Relixión.
	Saber.
3ª AVALIACIÓN ABRIL-XUÑO	

BLOQUE 4: ANTROPOLOXÍA SOCIAL

	Sociabilidade constitutiva do ser humano.
	Produción de bens e economía.
	Reprodución social e sexualidade.
	Relacións de parentesco.
	Lei, orde e conflito. Guerras e xurdimento do Estado.
	Tratamento das diferenzas sociais.

BLOQUE 5: ANTROPOLOXÍA FILOSÓFICA

	Orixe da antropoloxía filosófica.
	Análise filosófica da especificidade humana.
	Conciencia da finitude. Historia, vida e morte.
	Racionalidade, emotividade e conciencia moral.

6.2.2 Avaliación de criterios e estándares.

1ª AVALIACIÓN					
ESTÁNDAR DE AVALIACIÓN	GRAO	INSTRUMENTOS			COMP.
		PRO	PDT	OBS	
BLOQUE 1: A ANTROPOLOXÍA COMO SABER					
ANTB1.1.1. Identifica e distingue, de xeito claro e razoado, o campo de estudo da antropoloxía.	80%	X	X		CAA/CCL
ANTB1.1.2. Diferencia a súa metodoloxía e as técnicas ao respecto doutras ciencias e saberes.	80%	X	X		CMCCTC/CCEC
ANTB1.2.1. Define e concreta con precisión o obxecto peculiar de estudo das ramas de antropoloxía, distinguindo cada unha a través de textos, e realiza unha presentación empregando as tecnoloxías da información e a comunicación.	50%		X		CMCCT/CCL/ CD
ANTB1.3.1. Distingue sintéticamente as características propias das escolas antropolóxicas, elaborando un mapa conceptual.	30%		X		CAA/CCL
ANTB1.4.1. Diferencia e explica a antropoloxía con respecto a outros saberes e outras ciencias sociais.	80%	X	X		CCL/CAA
BLOQUE 2: ANTROPOLOXÍA FÍSICA: HOMANIZACIÓN E HUMANIZACIÓN					
ANTB2.1.1. Reproduce a liña filoxenética humana, utilizando para iso recursos das tecnoloxías da información e da comunicación.	50%		X		CAA/CMCCT /CD
ANTB2.1.2. Recoñece probas sobre a evolución.	30%		X		CCEC/ CAA
ANTB2.2.1. Describe a estrutura e a funcionalidade do sistema nervioso e do endócrino, recorrendo ás tecnoloxías da información e da comunicación.	30%		X		CD/CCL/ CMCCT
ANTB2.3.1. Describe e explica, mediante ferramentas informáticas, a orixe e a evolución da especie humana.	50%		X		CD/CCL
ANTB2.3.2. Constrúe a árbore xenealóxica dos homínidos ata a explosión cultural, e plásmaa nunha produción audiovisual.	50%		X		CAA/CCL/ CSI/CD
ANTB2.4.1. Identifica a relación dialéctica entre o innato e o adquirido a partir da diferenciación de teorías e modelos.	20%	X	X		CCL/CAA
ANTB2.5.1. Describe a achega da antropoloxía e da arqueoloxía ao coñecemento da evolución humana.	50%	X	X		CCEC/CCL
ANTB2.5.2. Delimita o percorrido que vai polos grandes períodos da evolución sociocultural (Paleolítico, Neolítico, revolución urbana e sociedade industrial), e elabora mapas conceptuais.	50%	X			CCEC/CCL

ANTB2.6.1. Identifica e describe mediante pequenos textos a complexidade do ser humano, a través da súa peculiar unidade e diversidade.	60%	X			CCEC/CCL
2ª AVALIACIÓN XANEIRO.-MARZO					
BLOQUE 3: ANTROPOLOXÍA CULTURAL					
ANTB3.1.1. Define os trazos característicos da cultura.	100%	X			CCEC/CCL/ CSC
ANTB3.1.2. Identifica diversas perspectivas na súa concepción.	10%		X	X	CCEC/CSC
ANTB3.2.1. Describe o significado da interiorización da cultura.	80%	X	X		CCL
ANTB3.2.2. Identifica e define os axentes e os procesos de endoculturación.	80%		X		CCL/CSC
ANTB3.3.1. Analiza algún elemento cultural do seu contorno e compárao adecuadamente con outras manifestacións culturais, distinguindo as perspectivas EMIC e ETIC.	10%		X		CCEC/CSC/ CSIEE
ANTB3.4.1. Describe, analiza e explica algún elemento cultural do seu contorno, comprendendo a complexidade da diversidade cultural global e de Galicia	40%		X		CCL/CSC/ CSIEE/CCEC
ANTB3.5.1. Recoñece, a partir dunha listaxe de trazos culturais e sociais, os elementos característicos da sociedade global.	10%		X		CCEC/CSC
ANTB3.6.1. Describe a través dos seus trazos as producións culturais, e distingue as materiais das inmateriais.	20%		X		CCCEC/CSC/C CL
ANTB3.6.2. Describe con argumentación producións materiais e inmateriais de Galicia.	40%				CCL/CCEC/ CSC
ANTB3.7.1. Identifica relacións entre usos lingüísticos e trazos culturais.	10%		X		CCL/CSC/ CCEC
ANTB3.7.2. Identifica ás relacións entre lingua e cosmovisión, tendo Galicia como exemplo.	50%				CCL/CSC/ CCEC
ANTB3.8.1. Identifica os elementos característicos da arte e da técnica, e diferéncias desde unha óptica histórica e antropolóxica.	20%		X		CCEC/CSC/ CCL
ANTB3.8.2. Describe exemplos de manifestacións artísticas e técnicas en Galicia, e compréndeos no seu contexto.	20%		X		CCL/CCEC
ANTB3.9.1. Identifica a través de pequenos textos os aspectos formais e semióticos do fenómeno relixioso	40%	X			CCL/CCEC
ANTB3.9.2. Define os principais paradigmas teóricos para a súa interpretación.	20%	X			CAA/CCEC/CCL
ANTB3.10.1. Identifica en pequenos textos os fundamentos antropolóxicos do saber.	40%	X			CCL/CAA
3ª AVALIACIÓN ABRIL-XUÑO					
BLOQUE 4: ANTROPOLOXIA SOCIAL					
ANTB4.1.1. Recoñece e describe a sociabilidade e a socialización como trazos inherentes ao ser humano s.	40%	X			CCL/CAA/CCEC

ANTB4.2.1. Describe os procedementos de produción de bens.	40%	X			CCL/CSIEE/ CAA
ANTB4.2.2. Recoñece os principais tipos de intercambio e as bases da economía, e exemplifícaos na nosa comunidade.		X			CAA/CSIEE/ CCEC
ANTB4.3.1. Identifica dun xeito concreto os mecanismos de reprodución social e, especialmente, os trazos típicos da sexualidade.	20%				CAA/CCEC
ANTB4.4.1. Analiza e describe os sistemas terminolóxicos sobre o parentesco, utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación.	40%				CCL/CD/CAA
ANTB4.4.2. Analiza as modalidades de organización domésticas e os sistemas de parentesco, prestándolle especial atención á realidade galega.					CCEC/CAA
ANTB4.5.1. Analiza e identifica as relacións entre individuos.	20%				CCEC/CCL/CAA/ CSC/
ANTB4.5.2. Describe o mantemento dunha cohesión política e a resolución dos conflitos por medio de guerras.					CCL/CCEC
ANTB4.6.1. Recoñece, a través de pequenos fragmentos, o significado da pertenza a grupos estratificados.	20%				CCL/CCEC/CAA
ANTB4.6.2. Describe a relación dos grupos cos poderes establecidos, utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación.					CCL/CCEC/CD/ CSC
BLOQUE 5: ANTROPOLOXÍA FILOSÓFICA					
ANTB5.1.1. Describe de xeito sinxelo a orixe da antropoloxía filosófica a comezos do século XX e os seus antecedentes máis afastados.	10%				CCL/CAA/CCEC
ANTB5.2.1. Identifica dun xeito concreto os trazos distintivos do enfoque filosófico sobre a especificidade humana, desde os puntos de vista simbólico e histórico, en fragmentos filosóficos.	50%				CCL/CAA
ANTB5.3.1. Describe o logos e a praxis como dimensión característica do suxeito humano.	20%				CCL/CCEC/CAA
ANTB5.4.1. Analiza e describe o sentido da vida e da morte tomando como referencia a conciencia da propia finitude, a través de fragmentos filosóficos e literarios.	30%				CCL/CAA/CCEC
ANTB5.5.1. Diferencia os instintos animais básicos da plasticidade da dinámica humana.	30%				CCL/CCEC
ANTB5.5.2. Identifica os trazos característicos da racionalidade e a afectividade como dimensións que conforman as bases éticas da persoa, mediante pequenos fragmentos filosóficos, literarios ou cinematográficos.	40%				CCL/CAA/CCEC

6.2.3 Avaliación

INICIAL	DATA	setembro
	TIPO DE PROBA	cuestionario, exposición, ensaio breve.
	INFORMACIÓN Á FAMILIA	A través das titorías.
	CONSECUENCIAS	Detección das necesidades educativas do grupo así como, a toma de medidas de reforzo que se necesiten.

CONTINUA	INSTRUMENTOS		PESO	CUALIFICACIÓN
	PROBAS ESCRITAS E/OU PROXECTOS	Dependendo do contido das unidades, o profesorado poderá elixir entre probas objetivas escritas ou proxectos de investigación que se dividirán en fases ao longo do trimestre e que deberán ser expostos oralmente ao final do trimestre. No caso das probas objetivas escritas, serán preguntas cortas ou de desenvolvemento relacionadas co temario.	70%	Resultado da ponderación a partir dun 5 nas probas escritas. Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5.
	PRODUCCIÓNS	Reflexión e debate posterior. Cuestionarios orais ou escritos. Comentarios de texto.	20%	
	OBSERVACIÓN	Participación nas actividades da aula. Revisión do caderno de clase.	10%	
RECUPERACIÓN AVALIACIÓN NON SUPERADA	Proba escrita. A partir dun 5 nesta, ponderaráanse o resto dos instrumentos.			

FINAL	QUEN A FAI	Os alumnos que non obtiveran un 5 en cada trimestre polo procedemento de avaliación continua.
	TIPO DE PROBA	Proba obxetiva escrita: comentario de texto, definicións, preguntas curtas e exposicións
	CUALIFICACIÓN	Media aritmética das tres avaliacións, redondeándose ao enteiro seguinte a partir do 0.5
	PROMOCIÓN	Criterios que marca a lexislación vixente

EXTRAORDINARIA	TIPO DE PROBA	Proba obxetiva escrita sobre os elementos do temario non superados por trimestres. A proba incluírá preguntas curtas, de desenvolvemento, definicións ou comentarios de texto.
	CUALIFICACIÓN	Será necesario obter un 5 para aprobar.

PENDENTES	SEGUIMIENTO	Clases, orientacións e materiais personalizados
	AVALIACIÓN	Dúas avaliacións parciais e avaliación final
	CUALIFICACIÓN	Media aritmética das probas parciais.
	TIPO DE PROBA	Proba similar ás ordinarias de avaliación: comentario de texto, definicións, preguntas curtas e exposicións
	CUALIFICACIÓN	Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5.

6.3 HISTORIA DA FILOSOFÍA. 2º DE BACHARELATO

Secuenciación e temporalización dos contidos

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto/ Unid.Did.	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
1ª Avaliación		B2	BLOQUE 2: A FILOSOFÍA NA GRECIA ANTIGA				
	1	B2.1	Orixe da filosofía grega. Os presocráticos: resposta á orixe do cosmos.	1, 2, 3	Setem./ Oct/Nov	X	
		B2.2	Dialéctica socrática.				
		B2.3	Convencionalismo democrático e relativismo dos sofistas				
		B2.4	Platón: ontoloxía e coñecemento; concepción dualista do ser humano; dimensión antropolóxica e política da virtude; o autor e o seu contexto.				
		B2.5	A física de Demócrito.				
		B2.6	Problemas da filosofía antiga e solución de Aristóteles.				
		B2.7	Aristóteles: metafísica, física, coñecemento, ética eudemonista e política. Comparación coa filosofía platónica. O autor e o seu contexto.				
		B2.8	Doutrinas éticas helenísticas: Epicureísmo, Estoicismo e Escepticismo.				
		B2.9	Científicos helenísticos.				
		B2.10	A Biblioteca de Alexandría.				
		B3	BLOQUE 3: A FILOSOFÍA MEDIEVAL				
	2	B3.1	Cristianismo e filosofía. Agostiño de Hipona: teoría da iluminación, filosofía da historia, o problema da certeza e a defensa da liberdade.	4, 5, 6	Nov / Dec	X	
B3.2		Escolástica medieval. Tomé de Aquino: relacións de razón e fe. Vías para a demostración da existencia de Deus. Lei moral. Relación coa filosofía antiga e coa agostiniana, a xudía e o nominalismo. O autor e o seu contexto.					
B3.4		Crise da Escolástica no século XIV: nominalismo de Guillerme de Ockham. Relacións entre razón e fe. Novo pulo para a ciencia.					
	B4	BLOQUE 4: A FILOSOFÍA NA MODERNIDADE E NA ILUSTRACIÓN					
2ª Avaliación	3	B4.1	A filosofía no Renacemento. Humanismo: novo concepto sobre a natureza humana.	7, 8	Xan / Feb	X	
		B4.2	F. Bacon. Os prexuízos na investigación do coñecemento.				
		B4.3	Implicacións da revolución científica.				
		B4.4	Realismo político de Maquiavelo.				
		B4.5	Descartes: O método, o "cogito" (coñecemento e realidade) e o dualismo antropolóxico.				
		B4.6	Comparación do autor coa filosofía antiga e medieval, e relación coa Moderna. O autor e o seu contexto.				

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto / Unid. Did.	Temporalización		Probas avaliación	
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesiós		
2ª Avaliación.	3	B4	BLOQUE 4: A REALIDADE (cont.)	9, 10	Feb		X	
		B4.7	Hume: o coñecemento, crítica á causalidade e á substancia. Emotivismo moral. Comparación coa filosofía anterior. O autor e o seu contexto					
		B4.8	Locke: liberalismo político.					
	4	B4.9	A Ilustración francesa. Rousseau: a crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral.	11	Marzo		X	
		B4.10	Idealismo transcendental. Kant: as facultades e límites do coñecemento.					
		B4.11	Lei Moral e paz perpetua.					
		B4.12	Relación do proxecto ilustrado de Rousseau coa filosofía Moderna e Kant.					
			B4.13	Comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna.				
			B5	BLOQUE 5: A FILOSOFÍA CONTEMPORÁNEA				
	3ª Avaliac.	5	B5.1	Marx: o materialismo histórico, a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e a súa visión humanista do individuo.	12, 13	Marzo/ Abril		X
B5.2			Relación de Marx cos problemas da filosofía contemporánea. O autor e o seu contexto.					
B5.3			Nietzsche: crítica á metafísica, á moral e á ciencia; a verdade comometáfora.					
B5.4			O superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, e comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea. O autor e o seu contexto.					
B5.5			A vontade en Schopenhauer.					
6		B5.6	Filosofía española. Ortega y Gasset: a súa relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, e outras posturas.	14, 15, 16	Maio		X	
		B5.7	Filosofía crítica da escola de Frankfurt. A crítica a razón ilustrada e á idea de progreso.					
		B5.8	Racionalidade dialóxica de Habermas: os intereses do coñecemento e a acción comunicativa.					
		B5.9	Contribución de Habermas ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea.					
		B5.10	Pensamento posmoderno: principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexión sobre a súa vixencia actual.					

Relación de aspectos curriculares para cada unidade

1ª Aval		Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación						Temas transversais							
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos						Temas transversais					
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
BLOQUE 2. A FILOSOFÍA NA GRECIA ANTIGA																			
1	B2.1 B2.2 B2.3 B2.4	B2.1	HFB2.1.1	CCL	HFB2.1.1. Utiliza conceptos de Platón como idea, mundo sensible, mundo intelixible, ben, razón, doxa, episteme, universal, absoluto, dualismo, reminiscencia, transmigración, mimese, methexe, virtude e xustiza, entre outros, e aplícaos con rigor.	100%		90%	10%				X	X					
			HFB2.1.2	CCL	HFB2.1.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral como na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Platón, analizando a relación entre realidade e coñecemento, a concepción dualista do ser humano e a dimensión antropolóxica e política da virtude.	100%		90%	10%				X	X					
			HFB2.1.3	CAA	HFB2.1.3. Distingue as respostas da corrente presocrática en relación á orixe do Cosmos, os conceptos fundamentais da dialéctica de Sócrates e o convencionalismo democrático e o relativismo moral dos sofistas, identificando os problemas da filosofía antiga, e relacionando esas respostas coas solucións achegadas por Platón.	100%		90%	10%				X	X					
			HFB2.1.4	CSC	HFB2.1.4. Respecta o esforzo da filosofía de Platón por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Grecia antiga, valorando positivamente o diálogo como método filosófico, o nacemento das utopías sociais, o sentido do gobernante-filósofo ou a súa defensa da inclusión das mulleres na educación.	20%		90%	10%				X	X					
	B2.5 B2.6 B2.7	B2.2	HFB2.2.1	CCL	HFB2.2.1. Utiliza con rigor conceptos do marco do pensamento de Aristóteles, como substancia, ciencia, metafísica, materia, forma, potencia, acto, causa, efecto, teleoloxía, lugar natural, indución, dedución, abstracción, alma, monismo, felicidade e virtude, entre outros.	100%		90%	10%				X	X					
			HFB2.2.2	CCL	HFB2.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Aristóteles, examinando a súa concepción da metafísica e da física, o coñecemento, a ética eudemonística e a política, en comparación coas teorías de Platón.	100%		90%	10%				X	X					
			HFB2.2.3	CAA	HFB2.2.3. Describe as respostas da física de Demócrito, identificando os problemas da filosofía antiga, e relaciona esas respostas coas solucións achagadas por Aristóteles.	75%		90%	10%				X	X					
			HFB2.2.4	CMCCT	HFB2.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Aristóteles por contribuír ao desenvolvemento do pensamento occidental, valorando positivamente a formulación científica das cuestións.	100%		90%	10%				X	X					
B2.8 B2.9 B2.10	B2.3	HFB2.3.1	CMCCT	HFB2.3.1. Describe as respostas das doutrinas éticas helenísticas, e identifica algúns dos grandes logros da ciencia alexandrina.	75%		90%	10%				X	X						

1ª Aval						Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación						Temas transversais						
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos					Temas transversais						
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
BLOQUE 2. A FILOSOFÍA NA GRECIA ANTIGA																			
BLOQUE 3. A FILOSOFÍA MEDIEVAL																			
2	B3.1	B3.1	HFB3.1.1	CCEC	HFB3.1.1. Explica o encontro da filosofía e a relixión cristiá nas súas orixes, a través das teses centrais do pensamento de Agostiño de Hipona..	75%		90%	10%					X	X				
	B3.2	B3.2	HFB3.2.1	CCL	HFB3.2.1. Define conceptos de Tomé de Aquino, como razón, fe, verdade, deus, esencia, existencia, creación, inmortalidade, lei natural, lei positiva e precepto, entre outros, e aplícaos con rigor.	100%		90%	10%					X	X				
			HFB3.2.2	CCL	HFB3.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Tomé de Aquino, distinguindo a relación entre fe e razón, as vías de demostración da existencia de Deus, e a lei moral, en comparación coas teorías da filosofía Antiga.	100%		90%	10%					X	X				
			HFB3.2.3	CAA	HFB3.2.3. Discrimina as respostas do agostinismo, a filosofía árabe e xudía, e o nominalismo, identificando os problemas da filosofía medieval, en relación coas solucións achegadas por Tomé de Aquino.	75%		90%	10%					X	X				
			HFB3.2.4	CSC	HFB3.2.4. Valora o esforzo da filosofía de Tomé de Aquino por contribuír ao desenvolvemento das ideas e os cambios sociais da Idade Media, xulgando positivamente a universalidade da lei moral.	75%		90%	10%					X	X				
	B3.4	B3.3	HFB3.3.1	CCEC	HFB3.3.1. Coñece as teses centrais do nominalismo de Guillerme de Ockham e a súa importancia para a entrada na modernidade.	75%		90%	10%					X	X				

2ª Aval		Estándares de aprendizaxe avaliáveis /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais					
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos					Temas transversais					
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP
BLOQUE 4. A FILOSOFÍA NA MODERNIDADE E NA ILUSTRACIÓN																		
3	B4.1 B4.2 B4.4	B4.1	HFB4.1.1	CMCCT	HFB4.1.1. Comprende a importancia intelectual do xiro do pensamento científico que se deu no Renacemento, e describe as respostas da filosofía humanista sobre a natureza humana.	75%		90%	10%				X	X				
			HFB4.1.2	CSC	HFB4.1.2. Explica as ideas ético-políticas fundamentais de N. Maquiavelo e compáraas cos sistemas ético-políticos anteriores.	100%		90%	10%				X	X				
	B4.5 B4.6	B4.2	HFB4.2.1	CCL	HFB4.2.1. Identifica conceptos de Descartes como razón, certeza, método, dúbida, hipótese, "cogito", idea, substancia e subxectivismo, entre outros, e aplícaos con rigor.	100%		90%	10%				X	X				
			HFB4.2.2	CCL	HFB4.2.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Descartes, analizando o método e a relación entre coñecemento e realidade a partir do "cogito" e o dualismo no ser humano, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval.	100%		90%	10%				X	X				
			HFB4.2.3	CCEC	HFB4.2.3. Identifica os problemas da filosofía moderna e relaciónaos coas solucións aportadas por Descartes.	75%		90%	10%				X	X				
			HFB4.2.4	CSC	HFB4.2.4. Estima e razoa o esforzo da filosofía de Descartes por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a universalidade da razón cartesiana.	75%		90%	10%				X	X				
	B4.7 B4.8	B4.3	HFB4.3.1	CCL	HFB4.3.1. Utiliza conceptos de Hume como escepticismo, crítica, experiencia, percepción, inmanencia, asociación, impresións, ideas, hábito, contradición, causa, crenza, sentimento, mérito, utilidade, felicidade, contrato social, liberdade e deber, entre outros, e úsaos con rigor.	100%		90%	10%				X	X				
			HFB4.3.2	CMCCT	HFB4.3.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais de Hume, distinguindo os principios e os elementos do coñecemento respecto á verdade, a crítica á causalidade e á substancia, e o emotivismo moral, en comparación coas teorías da filosofía antiga e da medieval, e co racionalismo moderno.	100%		90%	10%				X	X				
			HFB4.3.3	CSC	HFB4.3.3. Coñece e explica as ideas centrais do liberalismo político de Locke, identificando os problemas da filosofía moderna, e relaciónaos coas solucións aportadas por Hume.	100%		90%	10%				X	X				
			HFB4.3.4	CSC	HFB4.3.4. Valora o esforzo da filosofía de Hume por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, xulgando positivamente a procura da felicidade colectiva.	75%		90%	10%				X	X				
B4.9	B4.4	HFB4.4.1	CSC	HFB4.4.1. Comprende os ideais que impulsaron os ilustrados franceses, e explica o sentido e transcendencia do pensamento de Rousseau, a súa crítica social, a crítica á civilización, o estado de natureza, a defensa do contrato social e a vontade xeral.	100%		90%	10%				X	X					
4	B4.10 B4.11 B4.12 B4.13	B4.5	HFB4.5.1	CAA	HFB4.5.1. Aplica conceptos de Kant como sensibilidade, entendemento, razón, crítica, transcendental, ciencia, innato, xuízo, a priori, a posteriori, facultade, intuición, categoría, ilusión transcendental, idea, lei, fenómeno, nóumeno, vontade, deber, imperativo categórico, autonomía, postulado, liberdade, dignidade, persoa, paz e pacto, entre outros, e utilizaos con rigor.	100%		90%	10%				X	X				
			HFB4.5.2	CCL	HFB4.5.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Kant, analizando as facultades e os límites do coñecemento, a lei moral e a paz perpetua, comparándoas coas teorías da filosofía antiga, medieval e moderna.	100%		90%	10%				X	X				
			HFB4.5.3	CCL	HFB4.5.3. Describe a teoría política de Rousseau, identificando os problemas da filosofía moderna e relacionándoa coas solucións achegadas por Kant.	100%		90%	10%				X	X				
			HFB4.5.4	CSC	HFB4.5.4. Respecta e razoa o esforzo da filosofía de Kant por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios socioculturais da Idade Moderna, e valora a dignidade e a procura da paz entre as nacións	100%		90%	10%				X	X				

3ª Aval		Estándares de aprendizaxe avaliáveis /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais					
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos					Temas transversais					
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP
BLOQUE 4. A FILOSOFÍA NA MODERNIDADE E NA ILUSTRACIÓN																		
BLOQUE 5. A FILOSOFÍA CONTEMPORÁNEA																		
5	B5.1 B5.2	B5.1	HFB5.1.1	CSC	HFB5.1.1. Identifica conceptos de Marx como dialéctica, materialismo histórico, praxe, alienación, infraestructura, superestructura, forzas produtivas, medios de produción, loita de clases, traballo, plusvalor e humanismo, entre outros, e utilízalos con rigor.	100%		90%			10%		X	X				
			HFB5.1.2	CCL	HFB5.1.2. Coñece e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Marx, examinando o materialismo histórico e a crítica ao idealismo, á alienación e á ideoloxía, e expón a súa visión humanista do individuo.	100%		90%			10%		X	X				
			HFB5.1.3	CSC	HFB5.1.3. Identifica os problemas da filosofía contemporánea en relación coas solucións achegadas por Marx.	75%		90%			10%		X	X				
			HFB5.1.4	CSC	HFB5.1.4. Valora o esforzo da filosofía de Marx por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, xulgando positivamente a defensa da igualdade social.	75%		90%			10%		X	X				
	B5.3 B5.4 B5.5	B5.2	HFB5.2.1	CCL	HFB5.2.1. Define conceptos de Nietzsche como crítica, traxedia, intuición, metáfora, convención, perspectiva, xenealoxía, transvaloración, nihilismo, superhome, vontade de poder, e eterno retorno, entre outros, e aplícalos con rigor.	100%		90%			10%		X	X				
			HFB5.2.2	CCL	HFB5.2.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía de Nietzsche, considerando a crítica á metafísica, á moral e á ciencia, a verdade como metáfora, e a afirmación do superhome, como resultado da inversión de valores e a vontade de poder, en comparación coas teorías da filosofía antiga, medieval, moderna e contemporánea.	100%		90%			10%		X	X				
			HFB5.2.3	CCEC	HFB5.2.3. Distingue as respostas de Schopenhauer na súa afirmación da vontade e identifica os problemas da filosofía contemporánea, en relación coas solucións achegadas por Nietzsche.	75%		90%			10%		X	X				
			HFB5.2.4	CSC	HFB5.2.4. Estima o esforzo da filosofía de Nietzsche por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora a defensa da verdade e da liberdade.	75%		90%			10%		X	X				
6	B5.6	B5.3	HFB5.3.1	CCL	HFB5.3.1. Utiliza conceptos de Ortega y Gasset e aplícalos con rigor, como obxectivismo, ciencia, europeización, filosofía, mundo, circunstancia, perspectiva, razón vital, raciovitalismo, vida, categoría, liberdade, idea, crenza, historia, razón histórica, xeración, home-masa e home selecto, entre outros.	100%		90%			10%		X	X				
			HFB5.3.2	CCL	HFB5.3.2. Comprende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías fundamentais da filosofía e da análise social de Ortega y Gasset, en relación con posturas filosóficas como o realismo, o racionalismo, o vitalismo ou o existencialismo, entre outras.	100%		90%			10%		X	X				
			HFB5.3.3	CSC	HFB5.3.3. Respecta o esforzo da filosofía de Ortega y Gasset por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais e culturais da Idade Contemporánea española, e valorao seu compromiso coa defensa da cultura e da democracia.	75%		90%			10%		X	X				
	B5.7 B5.8 B5.9 B5.10	B5.4	HFB5.4.1	CSC	HFB5.4.1. Identifica conceptos de Habermas, como coñecemento, interese, consenso, verdade, enunciado, comunicación, desigualdade, ou mundo da vida, e conceptos da filosofía posmoderna, como deconstrución, diferenza, cultura, texto, arte, e comunicación, entre outros, aplicándoos con rigor.	100%		90%			10%		X	X				
			HFB5.4.2	CCL	HFB5.4.2. Entende e explica con claridade, tanto na linguaxe oral coma na escrita, as teorías da filosofía de Habermas, distinguindo os intereses do coñecemento e a acción comunicativa, e as teorías fundamentais da posmodernidade, analizando a deconstrución da modernidade desde a multiplicidade da sociedade da comunicación.	100%		90%			10%		X	X				

		HFB5.4.3	CAA	HFB5.4.3. Identifica as respostas da filosofía crítica da escola de Frankfurt e reflexiona sobre elas, identificando os problemas da filosofía contemporánea.	100%		90%	10%	X	X					
		HFB5.4.4	CSC	HFB5.4.4. Estima o esforzo da filosofía de Habermas e do pensamento posmoderno por contribuír ao desenvolvemento das ideas e aos cambios sociais da Idade Contemporánea, e valora o seu esforzo na defensa do diálogo racional e o respecto á diferenza.	75%		90%	10%	X	X					
		HFB5.4.5	CSC	HFB5.4.5. Coñece as teses características do pensamento posmoderno, como a crítica á razón ilustrada, á idea de progreso, ao pensamento totalizador e á trivialización da existencia, o crepúsculo do deber, ou a perda do suxeito fronte á cultura de masas, entre outras.	100%		90%	10%	X	X					
		HFB5.4.6	CAA CCL	HFB5.4.6. Explica e argumenta sobre as principais teses dos filósofos posmodernos, como Vattimo, Lyotard e Baudrillard, e reflexiona sobre a súa vixencia.	75%		90%	10%	X	X					

LEENDA COMPETENCIAS

LEENDA TRANSVERSAIS

CCL Comunicación lingüística
CMCCT Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
CD Competencia dixital
CAA Competencia aprender a aprender
CSC Competencias sociais e cívicas
CSIEE Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC Conciencia e expresións culturais

CL Comprensión lectora
EOE Expresión oral e escrita
CA Comunicación audiovisual
TIC Tecnoloxías da información e comunicación
EMP Emprendemento
EC Educación cívica
PV Prevención da violencia

Metodoloxía

1.- Estratexias metodolóxicas

1. Aspectos xerais:

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe
- Potenciar as metodoloxía activas:
  - Combinar traballo individual e cooperativo
  - Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor.

2. Estratexias metodolóxicas:

- Memorización comprensiva
- Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa...
- Elaboración de sínteses
- Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos
- Comentarios de textos, gráficos, mapas
- Resolución de problemas
- Estudo de casos (proxectos)
- Simulacións

3. Secuenciación habitual de traballo na aula:

Motivación:

- Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos,etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para reforzo e apoio
- Información complementaria para afondamento e ampliación Traballo persoal
- Lectura e comprensión de textos
- Análise de documentos, pequenas investigación, etc.
- Resposta a preguntas
- Resolución de problemas
- Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.
- Elaboración de sínteses, mapas conceptuais...
- Memorización comprensiva

4. Avaliación:

- Análise de producións: caderno,
- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo

- Observación do traballo na aula

2.- Outras decisión metodolóxicas

Tempos: Unha sesión semanal de 50' de duración.

Espazos: A aula asignada a cada grupo.

- **Recursos didácticos:**
- Libro de texto: Historia da filosofía. Serie Reflexiona. Ed. Santillana . Madrid 2016
- Apuntes do profesor
- Textos de lectura e comentario obrigatorio que propoñan o Grupo de Traballo de Filosofía para a realización da Proba de Acceso á Universidade (ABAU)
- Aula virtual, etc.

Avaliación

1. Procedementos de avaliación inicial

DATA: outubro.

TIPO DE PROBA: Proba tipo test ou que conteña preguntas curtas relacionadas cos estándares.

INFORMACIÓN Á FAMILIA: A través das titorías.

CONSECUENCIAS: Detección das necesidades educativas do grupo así como, a toma de medidas de reforzo que se necesiten.

3.- Procedemento avaliación continua

TEMPORALIZACIÓN PRBAS ESCRITAS

Un mínimo dun exame por trimestre, dependendo dos contidos tratados en cada avaliación. Para non sobrecargar os exames cun exceso de información, parece pertinente realizalos cada 3 temas aproximadamente.

Como mecanismo de control e seguimento da comprensión da materia por parte do alumnado, poderanse facer **probos de carácter oral**, así como, **revisión periódica do caderno** de clase ou control aleatorio de fichas de seguimento da materia.

CUALIFICACIÓN DAS PRBAS, TRABALLOS INDIVIDUAIS OU COLECTIVOS, TRABALLO NA LIBRETA, OBSERVACIÓN.

A estrutura **das probas escritas** seguirá o modelo proposto polo grupo de traballo de filosofía para a preparación da Proba de Acceso á Universidade, tendo en conta as novas esixencias legislativas. Trátase dunha proba estruturada en 3 partes. A **1ª parte** é un fragmento a comentar, acompañado dunha cuestión teórica coa que se relaciona temáticamente e que hai que desenvolver. A cualificación máxima desta parte será de 6 puntos, 3 para o comentario e 3 para a cuestión teórica proposta (60% da nota). Na **2ª parte** darase resposta a outra cuestión temática relacionada cos estándares de aprendizaxe imprescindibles e a cualificación máxima da mesma será de 3 puntos (30% da nota). Por último, na **3ª parte** faranse 4 breves preguntas semiabertas: 2 conceptos para determinar o filósofo relacionado con cada un deles e título de 2 obras dun autor/es (10% da nota) Na avaliación da proba teranse en conta non só os contidos expostos (contidos da materia imprescindibles), senón tamén as calidades formais da exposición, tanto nos aspectos relativos ao uso dun vocabulario axeitado coma no referente á corrección sintáctica, ortográfica e estilística. Estas **probos escritas** representan na cualificación **un 90% da nota da avaliación**.

O traballo no caderno de clase, no que se reflicten os mapas conceptuais, as disertacións e os comentarios de textos solicitados polo profesor, así como, a **observación directa** do alumno, permitirán avaliar o interese pola materia e comprensión fronte aos contidos da mesma. Dentro do traballo na aula, poderanse **facen preguntas de carácter oral**, que avaliarán o grao de atención na clase, así como, a comprensión efectiva dos contidos desta materia. Ademais, poderanse facer

exposicións orais por parte dos alumnos sobre algún dos estándares de aprendizaxe propostos polo profesor. Os procedementos de avaliación recollidos neste grupo representarán na cualificación ata un **10% da nota da avaliación**.

Como se fai a media de cada unha das avaliacións?

Farase a media entre as probas escritas (si se fai máis de unha) e, ao resultado, sumaráselle a puntuación obtida nos traballos arriba indicados.

Que aspectos se van a valorar dentro da observación do traballo na aula?

Atención, capacidade para resolver problemas ou preguntas que propoña o profesor ao fío da exposición, capacidade analítica e crítica cando se trata de defender os propios presupostos ou teses, ter actualizado o caderno de clase, etc. A **reiteración de actitudes contrarias ao desenvolvemento da materia** pode supoñer unha **perda de ata o 10%** da cualificación obtida nas probas e traballos mencionados.

Como se recupera unha avaliación non superada?

A través dunha proba de recuperación que reflecta os contidos desa avaliación.

4.- **Procedemento de avaliación final**

Quen debe ir á avaliación final?

Os alumnos que non superaron algunha das avaliacións, examinándose nesta proba final so das avaliacións non superadas durante o curso.

En que consistirá a proba ?

Será unha proba similar ás ordinarias de avaliación.

Que estándares se van avaliar? Avaliación pendentas, todos, ...

Todos os estándares, aplicando a % indicada para cada un deles, tal e como se recolle no apartado 5 desta programación.

Como se elabora a cualificación final. Ponderación, redondeos,etc?

Media aritmética das tres avaliacións, redondeándose ao enteiro seguinte a partir do 0.5.

5.- **Procedemento de avaliación extraordinaria**

TIPO DE PROBA

Será unha proba similar as ordinarias de avaliación na súa estrutura e valoración (comentario de texto ou composición textual) sobre os estándares sinalados como imprescindibles.

CUALIFICACIÓN:

Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5

6.4 PSICOLOXÍA. 2º DE BACHARELATO

6.4.1 Secuenciación e temporalización dos contidos

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto/ Unid.Did.	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
1ª Avaliación	1	B1	BLOQUE 1. A PSICOLOXÍA COMO CIENCIA	1	Setem./Out.		
		B1.1.	A psicoloxía desde as súas orixes en Grecia ata o século XIX.				
		B1.2.	Constitución da psicoloxía como saber autónomo: Wundt, Watson, James e Freud.				
		B1.3.	Diversidade de acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución.				
		B1.4.	Obxecto propio da psicoloxía. A psicoloxía e outros saberes.				
		B1.5.	Obxectivos que caracterizan a psicoloxía.				
		B1.6.	Facetas teórica e práctica da psicoloxía, e ámbitos de aplicación.				
		B1.7.	Metodoloxías da investigación psicolóxica: métodos e obxectivos.				
		B1.8.	Achegas máis importantes da psicoloxía na comprensión dos fenómenos humanos. Problemas tratados e conclusións ofrecidas.				
		B1.9.	Teorías psicolóxicas: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía.				
	B1.10.	Textos de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros. Textos filosóficos e textos pertencentes a outras ramas do saber relacionadas coa temática estudada					
	2	B2	BLOQUE 2. FUNDAMENTOS BIOLÓXICOS DA CONDUCTA	2	Nov/Dec		
		B2.1.	Anatomía do encéfalo humano. Comparativa co doutros animais.				
		B2.2.	Filoxénese da evolución do cerebro humano e relación coa conduta.				
		B2.3.	Morfoloxía da neurona. Sinapse, impulso nervioso e neurotransmisores.				
		B2.4.	Áreas do cerebro e as funcións que executan.				
		B2.5.	Técnicas de investigación da actividade cerebral: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos.				
		B2.6.	Impulso que deron as técnicas de investigación do cerebro para o estudo do comportamento e a solución dalgunhas patoloxías.				
		B2.7.	Bases xenéticas da diferenza entre a conduta feminina e a masculina.				
B2.8.		Doenzas causadas por alteracións xenéticas. Anomalía na conduta. Síndromes.					
B2.9.	Sistema endócrino. Glándulas e hormonas, e influencia na conduta. Influencia na diferenza entre a conduta feminina e a masculina.						
2ª Avaliación	3	B3	BLOQUE 3. OS PROCESOS COGNITIVOS BÁSICOS: PERCEPCIÓN, ATENCIÓN E MEMORIA	3	Xan		
		B3.1.	Percepción: elementos e fases do proceso.				
		B3.2.	Teorías sobre a percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicoloxía.				
		B3.3.	Leis da percepción da Gestalt.				
		B3.4.	Ilusións ópticas e trastornos perceptivos.				
		B3.5.	Algúns fenómenos perceptivos: constancia perceptiva, percepción subliminar e extrasensorial, membro fantasma e percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle), etc.				
B3.6.	Factores individuais e sociais que inflúen na percepción.						

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto / Unid. Did.	Temporalización		Probas avaliación
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
2ª Avaliac.	3	B3	BLOQUE 3: OS PROCESOS COGNITIVOS BÁSICOS: PERCEPCIÓN, ATENCIÓN E MEMORIA(cont.)	3	Xan/Feb		
		B3.7	A memoria. Atención e concentración.				
		B3.8	Tipos de atención.				
		B3.9	Alteracións da atención.				
		B3.10	Tipos de memoria. Relación entre eles e utilidade que teñen na aprendizaxe humana.				
		B3.11	Esquecemento: causas.				
		B3.12	A memoria e os efectos producidos nela por desuso, interferencia, falta de motivación, etc.				
	B3.13	Distorsións e alteracións da memoria.Necesidade de categorizar racionalmente o real					
	4	B4	BLOQUE 4. PROCESOS COGNITIVOS SUPERIORES: APRENDIZAXE, INTELIXENCIA E PENSAMENTO	4	Febr/Marz		
		B4.1	Teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico; aprendizaxe por ensaio-erro; condicionamento instrumental; teoría cognitiva; aprendizaxe social.				
		B4.2	Técnicas de condicionamento na publicidade.				
		B4.3	Factores que inflúen na aprendizaxe: coñecementos previos adquiridos, capacidades, personalidade, estilos cognitivos, motivación, actitudes e valores.				
		B4.4	Teorías actuais sobre a intelixencia: teoría factorial de Spearman, multifactorial de Thurstone, e teorías de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc.				
		B4.5	Fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget.				
		B4.6	O CI e os problemas da medición da intelixencia.				
		B4.7	Procesos cognitivos superiores: pensamento, razoamento e creatividade.				
		B4.8	A intelixencia emocional e as súas competencias.				
		B4.9	Posibilidades, alcance, límites e perigos da intelixencia artificial.B5.1. A reflexión filosófica sobre o ser humano e o sentido da existencia: antropoloxía filosófica				
		B5.7	B5.7. Modernidade e século XIX: razón, emocións e liberdade				
		B5.8	B5.8. O ser humano na filosofía contemporánea				
B5.9		B5.9. Visións filosóficas orientais: budismo, taoísmo e hinduísmo.					
B5.10	B5.10. Algunhas claves sobre o sentido da existencia humana.						
B5.11	B5.11. Cuestión do sentido, a esencia e a existencia, o eu, a liberdade, a morte, o destino, o azar, a historia e a necesidade de transcendencia.						
	B5	BLOQUE 5. A CONSTRUCCIÓN DO SER HUMANO. MOTIVACIÓN, PERSONALIDADE E AFECTIVIDADE.					
2ª Avaliac.	5	B5.1	Teorías sobre a motivación: homeostática; das necesidades; do incentivo; cognitivas; psicanalíticas; humanistas.	5	Marzo/Abril		
		B5.2	Causas da frustración. Clasificación dos conflitos de Lewin.				
		B5.3	Alternativas á frustración: agresión, logro indirecto, evasión, depresión ou aceptación.				
		B5.4	Motivación e consecución de logros no ámbito laboral e no educativo.				
		B5.5	Teorías da personalidade				
		B5.6	Fases do desenvolvemento da personalidade				
		B5.7	Métodos de avaliación da personalidade e as súas limitacións.				
B5.8	Relación entre a conciencia e os procesos inconscientes.						

Avaliación	UNIDADES DIDÁCTICAS			Referencia Libro texto	Temporalización		Probas avaliación	
	Tema / U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións		
3ª Avaliac.	5	B5	BLOQUE 5. A CONSTRUCCIÓN DO SER HUMANO. MOTIVACIÓN, PERSONALIDADE E AFECTIVIDADE.(continuación)	5	Abril/Maio			
		B5.9	Drogas; alteracións de conciencia e de personalidade.					
		B5.10	Identidade e autoestima.					
		B5.11	Perspectivas, modelos de estudo e métodos usados para tratar as psicopatoloxías.					
		B5.12	Trastornos en relación ás necesidades biolóxicas e ás adiccións.					
		B5.13	Trastornos en relación ás emocións.					
		B5.14	Trastornos en relación a elementos corporais.					
		B5.15	Trastornos en relación á personalidade.					
		B5.16	Trastornos en relación ao desenvolvemento evolutivo.					
		B5.17	Compoñentes hereditarios e aprendidos dos afectos.					
		B5.18	Relación entre emoción e cognición.					
		B5.19	Emocións primarias, secundarias e autoconscientes.					
		B5.20	Teorías sobre a emoción, como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico. A psicoafectividade e o equilibrio da persoa.					
	B5.21	Trastornos e problemas emocionais.						
	B5.22	Importancia da afectividade e da sexualidade na maduración da persoa. Psicología da sexualidade.						
	B5.23	Comunicación emocional: linguaxe verbal e non verbal.ontractualismo: Hobbes, Locke, Rousseau e Montesquieu						
		B6	BLOQUE 6. PSICOLOXÍA SOCIAL E DAS ORGANIZACIÓNS					
		6	B6.1	Impacto das diferenzas culturais no comportamento individual: a súa influencia nos esquemas cognitivos, na personalidade e na vida afectiva.	6	Maio/Xuño		
			B6.2	Proceso de socialización. Influencia no desenvolvemento persoal dos grupos, os papeis e os status sociais.				
			B6.3	Orixe social das actitudes persoais. Influencia en condutas violentas en distintos ámbitos.				
			B6.4	Roles sociais de xénero e as súas consecuencias no pensamento e na conduta do home e da muller				
			B6.5	B6.5. Procesos psicolóxicos de masas: impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubilidad e falta de capacidade crítica.				
			B6.6	Estudo psicolóxico das masas de Gustav Le Bon. Contaxio de sentimentos e emocións, e perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa.				
	B6.7		Psicología de Erikson e a súa explicación das condutas radicais e irracionais nalgúns grupos.					
	B6.8		Medidas para previr a conversión das persoas en masa.					
	B6.9		Aplicación da Psicología no mundo laboral. Recursos humanos: selección de persoal, integración na empresa, e evolución persoal e profesional.					
	B6.10		Aplicación da psicología no mundo laboral. Factores psicolóxicos e desenvolvemento laboral: adaptación, innovación, traballo colaborador, xestión de coñecementos, creatividade, autoestima, proposición de retos, motivación, fomento da participación, autonomía e xeración de ambientes creativos.					
		B6.11	Aplicación da psicología no mundo laboral. Riscos da saúde psicolóxica laboral.				X	

6.4.2 Relación de aspectos curriculares para cada unidade

1ª Aval		Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)				Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais						
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos					Temas transversais						
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
BLOQUE 1. A PSICOLOXÍA COMO CIENCIA																			
1	B1.1. B1.2. B1.3. B1.4..	B1.1	PSB1.1.1.	CAA	PSB1.1.1. Explica e constrúe un marco de referencia global da psicoloxía, desde as súas orixes en Grecia (nas filosofías de Platón e Aristóteles), ata o seu recoñecemento como saber independente da man de Wundt, Watson, James e Freud, definindo as acepcións do termo psicoloxía ao longo da súa evolución, desde o etimolóxico, como "ciencia da alma", aos achegados polas correntes actuais: condutismo, cognitivismo, psicanálise, humanismo ou Gestalt.	100		80			20		X	X					
			PSB1.1.2	CMCCT	PSB1.1.2. Recoñece e valora as cuestións e os problemas que investiga a psicoloxía desde os seus inicios, distinguindo a súa perspectiva das proporcionadas por outros saberes.	75		80			20		X	X					
	B1.5 B1.6 B1.7	B1.2	PSB1.2.1	CMCCT	PSB1.2.1. Explica e estima a importancia dos obxectivos que caracterizan a psicoloxía: describir, explicar, predicir e modificar.	50		80					X	X					
			PSB1.2.2	CSC	PSB1.2.2. Distingue e relaciona as facetas teórica e práctica da psicoloxía, e identifica as ramas en que se desenvolven (clínica e da saúde, da arte, das actividades físico-deportivas, da educación, forense, da intervención social, ambiental, etc.), investigando e valorando a súa aplicación nos ámbitos de atención na comunidade, como na familia e na infancia, na terceira idade, en minusvalías, muller, xuventude, minorías sociais e inmigrantes, cooperación para o desenvolvemento, etc.	50		80			20		X	X			X	X	
			PSB1.2.3	CAA	PSB1.2.3. Describe e aprecia a utilidade das técnicas e das metodoloxías de investigación psicolóxica, explicando as características de cada unha, como son os métodos comprensivos (introspección, fenomenoloxía, hermenéutica, test, entrevista persoal, dinámica de grupos, etc.) e os seus obxectivos (observación, descrición, experimentación, explicación, estudos de casos, etc.).	100		80			20		X	X					
	B1.8 B1.9 B1.10	B1.3	PSB1.3.1	CCEC	PSB1.3.1. Explica e recoñece a importancia das achegas que a psicolóxica realizou na comprensión dos fenómenos humanos, identificando os problemas específicos dos que se ocupa e as conclusións achegadas.	100		80			20		X	X					
			PSB1.3.2	CAA	PSB1.3.2. Utiliza a súa capacidade de aprender a aprender, realizando os seus propios mapas conceptuais, utilizando medios informáticos, acerca das seguintes teorías: psicanálise, condutismo, teoría cognitiva, Gestalt, humanismo e psicobioloxía.	75		80			20		X	X	X	X			
			PSB1.3.3	CCL	PSB1.3.3. Analiza e valora criticamente textos sobre os problemas, as funcións e as aplicacións da Psicoloxía de autores como W. Wundt, S. Freud, A. Maslow, W. James e B. F. Skinner, entre outros.	100		80					X	X					
			PSB1.3.4	CD CSIEE	PSB1.3.4. Utiliza a súa iniciativa para expor as súas conclusións argumentadamente, mediante presentacións gráficas, en medios audiovisuais.	20		80			20			X	X	X			
	BLOQUE 2. FUNDAMENTOS BIOLÓXICOS DA CONDUTA																		
2	B2.1 B2.2	B2.1	PSB2.1.1	CMCCT	PSB2.1.1. Identifica, contrasta e valora a nivel anatómico diferentes tipos de encéfalos animais en comparación co humano, valéndose de medios documentais.	75		80			20		X	X					
			PSB2.1.2	CD	PSB2.1.2. Investiga a través de internet a filoxénese humana e a evolución do cerebro, explicando e apreciando a relación directa que mantén co desenvolvemento da conduta humana.	100		80			20		X	X		X			
	B2.3	B2.2	PSB2.2.1	CD	PSB2.2.1. Realiza unha presentación, con medios informáticos, en colaboración grupal, sobre a morfoloxía neuronal e a sinapse, describindo o proceso de transmisión sináptica e os factores que a determinan, o impulso nervioso e os neurotransmisores.	50		80			20		X	X					
			PSB2.2.2	CMCCT	PSB2.2.2. Investiga e explica a organización das áreas cerebrais e as súas funcións, e localiza nun debuxo as devanditas áreas.	100		80			20		X	X					

B2.5 B2.6	B2.3	PSB2.3.1	CMCCT	PSB2.3.1. Describe e compara as técnicas científicas de investigación do cerebro: anxiogramas, EEG, TAC, TEP, IRM, intervencións directas e estudo de casos.	75		80	20	X	X					
		PSB2.3.2	CSC	PSB2.3.2. Analiza e aprecia o impulso que estas técnicas de investigación cerebral lle deron ao coñecemento do comportamento humano e á solución dalgunhas patoloxías.	75		80	20	X	X					
B2.7 B2.8	B2.4	PSB2.4.1	CMCCT	PSB2.4.1. Explica a influencia dos compoñentes xenéticos que interveñen na conduta, e investiga e valora se estes teñen efectos distintivos entre a conduta feminina e a masculina.	100		80	20	X	X					
		PSB2.4.2	CCL	PSB2.4.2. Relaciona e aprecia a importancia das alteracións xenéticas coas doenzas que producen modificacións e anomalías na conduta, utilizando o vocabulario técnico preciso: mutación, trisomía, monosomía, delección, etc.	100		80	20	X	X					
		PSB2.4.3	CD CMCCT	PSB2.4.3. Localiza e selecciona información en internet acerca de distintos tipos de doenzas causadas por alteracións xenéticas, tales como a síndrome de Down, a síndrome de Turner, a síndrome do miaño de gato ou a síndrome de Klinefelter, entre outras.	20		80	20	X	X		X			
B2.9	B2.5	PSB2.5.1	CMCCT CSIEE	PSB2.5.1. Realiza, en colaboración grupal, un mapa conceptual do sistema endócrino, apreciando a súa influencia na conduta humana e os seus trastornos, por exemplo: hipófise e depresión, tiroide e ansiedade, paratiroide e astenia, suprarrenais e delirios, páncreas e depresión, sexuais e climaterio, etc.	20		80	20	X	X					
		PSB2.5.2	CSC	PSB2.5.2. Investiga as diferenzas endocrinolóxicas entre homes e mulleres, e os seus efectos na conduta, valorando o coñecemento destas diferenzas como un instrumento que permite un entendemento e unha comprensión mellores entre as persoas de diferente sexo.	20		80	20	X	X					X

2ª Aval					Estándares de aprendizaxe avaliados /Indicadores de logro (1)	Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación						Temas transversais							
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos						Temas transversais					
								Prob. esc.	Prob	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
BLOQUE 3. OS PROCESOS COGNITIVOS BÁSICOS: PERCEPCIÓN, ATENCIÓN E MEMORIA																			
3	B3.1 B3.2 B3.3 B3.4 B3.5	B3.1	PSB3.1.1	CMCCT	PSB3.1.1. Distingue e relaciona os elementos que interveñen no fenómeno da percepción (estímulo, sentido, sensación e límites de percepción), recoñecéndolos dentro das fases do proceso perceptivo (excitación, transducción, transmisión e recepción).	100		80			20		X	X					
			PSB3.1.2	CAACCE	PSB3.1.2. Compara e valora as achegas das principais teorías acerca da percepción: asociacionismo, Gestalt, cognitivismo e neuropsicoloxía.	100		80			20		X	X					
			PSB3.1.3	CSIEE	PSB3.1.3. Elabora unha presentación con medios audiovisuais e en colaboración grupal, desenvolvendo a súa iniciativa persoal e as leis gestálticas da percepción, valorando a súa achega conceptual e identificando exemplos concretos de como actúan (por exemplo, a través de obras pictóricas ou fotografías).	20		80			20		X	X	X				
			PSB3.1.4	CD	PSB3.1.4. Procura e selecciona información, utilizando páxinas web, acerca dalgúns tipos de ilusións ópticas, diferenciándoas dos trastornos perceptivos como as alucinacións e a agnosia.	20		80			20		X		X	X			
			PSB3.1.5	CD	PSB3.1.5. Comenta e aprecia algúns fenómenos perceptivos, como a constancia perceptiva, a percepción subliminar e extrasensorial, o membro fantasma e a percepción por estimulación eléctrica do cerebro (por exemplo, o ollo de Dobelle) entre outros, e expón as súas conclusións a través de soportes de presentación informáticos.	20		80			20		X	X		X			
	B3.6	B3.2	PSB3.2.1	CSC	PSB3.2.1. Discirne e elabora conclusións, en colaboración grupal, sobre a influencia dos factores individuais (motivación, actitudes e intereses) e sociais (cultura e hábitat) no fenómeno da percepción, utilizando, por exemplo, os experimentos sobre prexuízos realizados por Allport e Kramer.	20		80			20		X	X					
	B3.7 B3.8 B3.9 B3.10 B3.11 B3.12 B3.13	B3.3	PSB3.3.1	CCL	PSB3.3.1. Relaciona os conceptos de atención e concentración como puntos de partida da memoria, distinguindo os tipos de atención e os tipos de alteración que poden sufrir.	75		80			20		X	X					
			PSB3.3.2	CSIEE	PSB3.3.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para deseñar e elaborar, con medios informáticos, un cadro comparativo sobre diferentes tipos de memoria (sensorial, MCP e MLP), analizando a correspondencia entre elas e valorando a utilidade que teñen na aprendizaxe humana.	75		80			20		X	X		X			
			PSB3.3.3	CAACD	PSB3.3.3. Procura e selecciona información en páxinas web e libros especializados, acerca das principais causas do esquecemento, tales como as fisiolóxicas, as producidas por lesións, por represión, por falta de procesamento, por contexto inadecuado, etc., e elabora conclusións.	20		80			20		X	X		X			
			PSB3.3.4	CCL	PSB3.3.4. Analiza e valora a importancia dalgúns dos efectos producidos na memoria por desuso, interferencia, falta de motivación, etc., e expón as súas consecuencias de xeito argumentado.	50		80			20		X	X					
			PSB3.3.5	CD	PSB3.3.5. Exemplifica, a través de medios audiovisuais, algunhas distorsións ou alteracións da memoria, como a amnesia, a hipermnesia, a paramnesia e os falsos records, desenvolvendo a súa capacidade emprendedora.	20		80			20		X		X		X		
	BLOQUE 4. PROCESOS COGNITIVOS SUPERIORES: APRENDIZAXE, INTELIXENCIA E PENSAMENTO																		
	4	B4.1 B4.2 B4.3	B4.1	PSB4.1.1	CSIEE	PSB4.1.1. Utiliza a súa iniciativa persoal para confeccionar, utilizando medios informáticos, un cadro comparativo das teorías da aprendizaxe: condicionamento clásico (Pavlov e Watson); aprendizaxe por ensaio-erro (Thorndike); condicionamento instrumental (Skinner); teoría cognitiva (Piaget); Gestalt (Köhler); aprendizaxe social ou vicaria (Bandura), etc.	50		80			20		X	X		X		
PSB4.1.1				CCECD	PSB4.1.2. Analiza e aprecia os resultados da aplicación das técnicas de condicionamento na publicidade, mediante a localización destas últimas en exemplos de casos concretos, utilizados nos medios de comunicación audiovisual.	20		80			20		X		X				

		PSB4.1.1	CCL	PSB4.1.3. Describe e valora a importancia dos factores que inflúen na aprendizaxe, como por exemplo os coñecementos previos adquiridos, as capacidades, a personalidade, os estilos cognitivos, a motivación, as actitudes e os valores.	75	80	20	X	X						
B4. 4 B4. 5 B4. 6 B4. 7	B4.2	PSB4.2.1	CAA	PSB4.2.1. Elabora mapas conceptuais dalgunhas das actuais teorías sobre a intelixencia, valorando as achegas que no seu estudo tivo cada unha delas, como por exemplo a teoría factorial de Spearman, a multifactorial de Thurstone e as de Cattell, Vernon, Sternberg, Gardner, etc.	50	80	20	X	X						
		PSB4.2.2	CSIEE	PSB4.2.2. Utiliza a súa iniciativa persoal para elaborar un esquema explicativo sobre as fases do desenvolvemento da intelixencia segundo J. Piaget, valorando a importancia das influencias xenéticas e do medio neste proceso.	100	80	20	X	X						
		PSB4.2.3	CD	PSB4.2.3. Investiga, en páxinas de internet, o que é o CI e a escala de Stanford-Binet, que clasifica estes valores desde a deficiencia profunda ata a superdotación, apreciando a obxectividade real dos seus resultados e examinando criticamente algunhas técnicas de medición da intelixencia.	50	80	20	X	X		X				
		PSB4.2.4	CCEC	PSB4.2.4. Analiza o que é o pensamento, apreciando a validez tanto do razoamento como da creatividade na resolución de problemas e na toma de decisións.	100	80	20	X	X						
B4.8	B4.3	PSB4.3.1	CAA	PSB4 3.1. Valora a importancia das teorías de Gardner e Goleman, realizando un esquema das competencias da intelixencia emocional e a súa importancia no éxito persoal e profesional.	100	80	20	X	X						
B4.9	B4.4	PSB4.4.1	CMCCT CSIEE	PSB4.4.1. Avalía, en traballo grupal, as vertentes positivas e negativas das aplicacións da intelixencia artificial, así como os perigos que pode representar pola súa capacidade para o control do ser humano, invadindo a súa intimidade e a súa liberdade.	20	80	20	X	X						

B5.21		PSB5.4.2	CCL	PSB5.4.2. Describe as emocións primarias (medo, noxo, alegría, tristura, ira, sorpresa, etc.) e secundarias (ansiedade, hostilidade, humor, felicidade, amor, etc.), distinguíndoas das emocións autoconscientes (culpa, vergoña, orgullo, etc.).	75	80	20		X								
		PSB5.4.3	CSC	PSB5.4.3. Realiza un cadro comparativo sobre as teorías sobre a emoción, por exemplo como experiencia, como comportamento ou como suceso fisiolóxico, valorando a importancia da psicoafectividade no equilibrio da persoa.	50	80	20		X			X	X				
		PSB5.4.4	CD	PSB5.4.4. Investiga, a través de internet, algúns trastornos emocionais (indiferenza emocional, dependencia afectiva, trastorno maniaco-depresivo, descontrol emotivo, etc.) e problemas emocionais (medo, fobias, ansiedade, estrés, depresión, etc.), exemplificando a través dalgún soporte audiovisual, e elabora as súas conclusións.	20	80	20	X			X					X	
B5.22 B5.23	B5.5	PSB5.5.1	CSC	PSB5.5.1. Identifica e aprecia a importancia que, no desenvolvemento e na maduración da persoa, teñen a afectividade e a sexualidade, como dimensións esenciais do ser humano, e describe os aspectos fundamentais da psicoloxía da sexualidade: fisioloxía da resposta sexual, conduta sexual, etc.	100	80	20	X	X							X	
		PSB5.5.2	CCL	PSB5.5.2. Diserta sobre a importancia da linguaxe verbal e non verbal como medios de comunicación emocional na nosa vida cotiá, e expón de xeito claro e argumentado as súas conclusións.	75	80	20		X								
Bloque 6. Psicoloxía social e das organizacións																	
6	B6.1 B6.2 B6.3 B6.4	B6.1.	PSB6.1.1	CSC	PSB6.1.1. Analiza e valora as diferenzas culturais e o seu impacto no comportamento das persoas ao exercer a súa influencia nos esquemas cognitivos, a personalidade e a vida afectiva do ser humano.	100	80	20	X	X					X		
			PSB6.1.2	CD	PSB6.1.2. Realiza unha presentación, colaborando en grupo e utilizando medios informáticos, sobre o proceso de socialización humana e a influencia dos grupos, os papeis e os status sociais no desenvolvemento da persoa.	20	80	20	X	X							
			PSB6.1.3	CSC	PSB6.1.3. Investiga acerca da orixe social das actitudes persoais, valorando a súa utilidade para a predición da conduta humana e a súa influencia en condutas de violencia escolar, laboral, doméstica e de xénero, entre outras.	75	80	20	X	X					X	X	
	B6.5 B6.6 B6.7 B6.8	B6.2	PSB6.2.1	CD	PSB6.2.1. Procura e selecciona información en internet acerca das características da conduta do individuo inmerso na masa, tales como impulsividade, intolerancia, inconsciencia, falta de perseveranza, volubidade e falta de capacidade crítica, entre outras.	20	80	20	X	X		X			X		
			PSB6.2.2	CSC	PSB6.2.2. Utiliza e selecciona información acerca do estudo psicolóxico das masas, realizado por Gustav Le Bon, e elabora conclusións acerca do poder da persuasión, o contaxio de sentimentos e emocións que se produce nas masas e os seus efectos na perda temporal da personalidade individual e consciente da persoa.	100	80	20	X	X					X		
			PSB6.2.3	CSC	PSB6.2.3. Indaga na psicoloxía de Erikson e destaca algunhas das causas psicolóxicas explicativas que sinala acerca dos actos terroristas ou do pensamento radical e irracional que se pon de manifesto en seguidores/as de equipos deportivos, artistas, grupos políticos, relixiosos, etc.	75	80	20	X	X					X		
			PSB6.2.4	CSC	PSB6.2.4. Elaboración de conclusións, en colaboración grupal, e formula pautas de conduta preventivas co fin de evitar que as persoas se convertan en parte da masa, perdendo o control da súa conduta, dos seus pensamentos e dos seus sentimentos.	20	80	20	X	X					X		
	B6.9 B6.10 B6.11	B6.3	PSB6.3.1	CSIEE	PSB6.3.1. Comenta e aprecia a importancia da aplicación da psicoloxía no mundo laboral, en temas tales como os aspectos psicolóxicos que inflúen na produtividade e no desenvolvemento empresarial, a importancia dos métodos e das técnicas psicolóxicas para a selección de persoal segundo os perfís laborais e a resolución de conflitos, etc.	75	80	20		X				X		X	
			PSB6.3.2	CSIEE	PSB6.3.2. Procura e selecciona información sobre recursos humanos: selección de persoal e desenvolvemento de programas profesionais favorecedores da integración do persoal traballador na empresa, e a súa evolución persoal e profesional.	20	80	20	X	X							

		PSB6.3.3	CCL	PSB6.3.3. Describe a importancia dos factores psicolóxicos que influen no desenvolvemento laboral, como a adaptación, a innovación, o traballo colaborador, a xestión de coñecementos, a creatividade e a autoestima, identificando factores fundamentais, como a proposición de retos, a motivación, o fomento da participación, a autonomía e a xeración de ambientes creativos, mediante exemplos de casos concretos e reflexionando criticamente sobre a súa aplicación en diversos ámbitos de traballo.	75		80	20		X					
		PSB6.3.4	CD	PSB6.3.4. Investiga, en páxinas de internet, acerca dos principais riscos da saúde laboral, como son o estrés, a ansiedade, o mobbing e a síndrome de Burnout.	20		80	20	X	X		X			X

LEENDA COMPETENCIAS

LEENDA TRANSVERSAIS

CCL Comunicación lingüística
CMCCT Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
CD Competencia dixital
CAA Competencia aprender a aprender
CSC Competencias sociais e cívicas
CSIEE Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC Conciencia e expresións culturais

CL Comprensión lectora
EOE Expresión oral e escrita
CA Comunicación audiovisual
TIC Tecnoloxías da información e comunicación
EMP Emprendemento
EC Educación cívica
PV Prevención da violencia

6.4.3 Metodoloxía

1.- Estratexias metodolóxicas

1. Aspectos xerais

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe
- Potenciar as metodoloxía activas:
- Combinar traballo individual e cooperativo
- Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor/a

2. Estratexias metodolóxicas

- Memorización comprensiva
- Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa...
- Elaboración de sínteses
- Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos
- Comentarios de textos, gráficos, mapas
- Resolución de problemas
- Estudo de casos (proxectos)
- Simulacións

3. Secuenciación habitual de traballo na aula

Motivación:

- Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos, etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para reforzo e apoio
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Análise de documentos, pequenas investigación, etc.
- Resposta a preguntas
- Resolución de problemas
- Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.
- Elaboración de mapas, gráficas, sínteses, mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Análise de producións: caderno, mapas, comentarios,
- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo
- Observación do traballo na aula

2.- Outras decisión metodolóxicas

Tempos

Tres sesións semanais de 50 minutos de duración cada unha.

Espazos

A aula asignada a cada grupo.

Materiais

Recursos didácticos

Libro de texto: Psicología. 2º Bac. Xerais 2016

Lecturas complementarias recomendadas no libro de texto ou similares.

Aula virtual, etc

6.4.4 Avaliación

2. Procedementos de avaliación inicial

DATA: setembro.

TIPO DE PROBA: Proba tipo test ou que conteña preguntas curtas relacionadas cos estándares.

INFORMACIÓN Á FAMILIA: A través das titorías.

CONSECUENCIAS: Detección das necesidades educativas do grupo así como, a toma de medidas de reforzo que se necesiten.

3.- Procedemento avaliación continua

TEMPORALIZACIÓN PRBAS ESCRITAS:

Un mínimo dun exame por trimestre, dependendo dos contidos tratados en cada avaliación. Parte dos contidos de cada avaliación, poderán ser avaliados a través de traballos individuais ou en grupo, dependendo da dinámica que mostre o grupo. Incidirán, estes traballos, en aqueles contidos dos temas que promovan a reflexión conxunta e o debate posterior. Será, ademais, aconsellable realizar (polo menos un por trimestre) un traballo de investigación sobre un tema proposto polo profesor facendo uso das TIC. Este traballo de investigación poderá ser obxecto de exposición e defensa ulterior por parte dos alumnos. Como mecanismo de control e seguimento da comprensión da materia por parte do alumnado, poderanse facer probas de carácter oral, así como, revisión periódica do caderno de clase ou control aleatorio de fichas de seguimento da materia.

CUALIFICACIÓN

As probas escritas avaliarán o grao de dominio dos contidos tratados, pero, igualmente, as estratexias de traballo abordadas (análise e comentario de textos). Estas probas representan na cualificación un 80% da nota da avaliación.

Os traballos de investigación individuais ou colectivos avaliarán as aprendizaxes relativas a busca de información, así como, a exposición oral da mesma de xeito ordenado, coherente e accesible para o conxunto da clase. O traballo na libreta e a observación directa do alumno permitirán avaliar o interese pola materia e actitude fronte aos contidos da mesma. Dentro do traballo na aula, poderanse facer preguntas de carácter oral, que avaliarán o grao de atención na clase, así como, a comprensión efectiva dos contidos de esta materia. fundamentalmente os relativos a súa comprensión. Os procedementos de avaliación recollidos neste grupo representarán na cualificación ata un 20% da nota da avaliación.

MEDIA PARA AVALIACIÓN:

Farase a media entre as probas escritas (si se fai máis de unha) e ao resultado sumaráselle a puntuación obtida nos traballos arriba indicados

ASPECTOS VALORABLES DO TRABALLO NA AULA:

Atención, capacidade para resolver problemas ou preguntas que propoña o profesor ao fío da exposición, capacidade analítica e crítica cando se trata de defender os propios presupostos ou teses, ter actualizado o caderno de clase, etc. A reiteración de actitudes contrarias ao desenvolvemento da materia pode supoñer unha perda de ata o 10% da cualificación obtida nas probas e traballos mencionados.

RECUPERACIÓN DE AVALIACIÓN NON SÚPERADA:

A través dunha proba que reflicta os contidos desa avaliación.

4.- Procedemento avaliación final

ALUMNOS QUE DEBEN FACER AVALIACIÓN FINAL DE CURSO:

Os alumnos que non superaron algunha das avaliacións examinaranse nesta proba final so das avaliacións non superadas durante o curso.

TIPO DE PROBA: proba escrita similar ás ordinarias de avaliación, que pode ir acompañada, si é o caso, da entrega dos traballos que o alumno teña pendentes.

ESTÁNDARES QUE SE AVALÍAN NA AVALIACIÓN FINAL: Todos os estándares da avaliación non superada

CUALIFICACIÓN: Media aritmética das tres avaliacións, redondeándose ao enteiro seguinte a partir do 0.5.

5.- Procedemento de avaliación extraordinaria:

PROBA: proba escrita na que estean presentes as seguintes cuestións: preguntas curtas ou máis longas, así como, definicións de conceptos relativos aos contidos da materia.

CUALIFICACIÓN: Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5.

6.5 ÉTICA E FILOSOFÍA DO DEREITO (2º DE BACH)

6.5.1 Secuenciación e temporalización dos contidos

Avaliación	UNIDADES DIDACTICAS			Non hai libro de texto.	Temporalización		Probas avaliación
	Tema /U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesiões	
1ª Avaliación	1	B1	BLOQUE I: A ÉTICA COMO RELEXIÓN FILOSÓFICA SOBRE DA MORAL.				X
		B1.1	Ética e moral.		Setem/Oct.		
		B1.2	Especificidade do feito moral.				
		B1.3	Liberdade e racionalidade humana como condicións da responsabilidade moral.				
		B1.4	Determinismos.				
		B1.5	Autonomía moral segundo Kant: autoimposición de normas.				
		B1.6	Características das normas morais.				
		B1.7	Normas morais e outros códigos normativos.				
		B1.8	Historicidade e variedade social dos códigos morais.				
		B1.9	Riscos do etnocentrismo na fundamentación intersubxectivista das normas morais.				
		B1.10	Perda de validez e sentido das normas morais nas posicións relativistas..				
		B1.11	Límites da fundamentación subxectivista das normas morais.				
		B1.12	Fundamentación obxectivista das normas morais. Problema da realidade dos valores.				
	B1.13	Falacia naturalista.					
		B2	BLOQUE 2. A ÉTICA PRESCRIPTIVA. O PROBLEMA DO BEN MORAL.				
		2	B2.1	Ética prescritiva e morais de segundo nivel.		Novem/Dec.	
			B2.2	Pequenos fragmentos de textos referidos ao ben moral de autores como Platón, Aristóteles, Epicuro, autores estoicos, omé de Aquino, Kant ou Stuart Mill, entre outros.			
			B2.3	O ben moral como felicidade e virtude na Antigüidade e no Medievo: Platón, Aristóteles, epicureísmo, estoicismo e Tomé de Aquino.			
			B2.4	O utilitarismo, entre o ben moral como felicidade e o consecuencialismo contemporáneo.			
			B2.5	Ética formal kantiana. O ben moral como deber.			
	B2.6		Deontoloxía, consecuencialismo e éticas da virtude na reflexión ética contemporánea				
	B2.7		Éticas da virtude nas tradicións non occidentais.				
	B2.8		O material e o formal-procedemental como bases da análise ética.				
	B2.9		O ben común como maior ben na tradición das éticas da felicidade.				
	B2.10	Principio e lei universal do dereito en Kant.					
	B2.11	Tránsito das normas morais derivadas das éticas prescritivas ás normas xurídicas.					
	B3	BLOQUE 3: O DEREITO					
	3	B3.1	Características esenciais distintivas das normas xurídicas.		Xan/Feb.		
		B3.2	Comparativa das normas xurídicas fronte ás normas morais. Semellanza, diferenzas e relación dialéctica.				
		B3.3	Conflito entre legalidade e moralidade.				
		B3.4	Noción e características do ordenamento xurídico.				
		B3.5	Lagoas xurídicas e solucións a estas.				
	B3.6	Ramas do dereito					

Dereito de casos anglosaxón.
tais.

Avaliación	UNIDADES DIDACTICAS			Non hai libro de texto.	Temporalización		Probas avaliación
	Tema /U.D.	Bloque	Contido		Mes	Sesións	
3 ^a Avaliación.	5	B4	BLOQUE4: AXUSTIZA, A DEMOCRACIA E OS DEREITOS HUMANOS COMO PUNTOS DE ENCONTRO DA ETICA, A FILOSOFÍA DO DEREITO E A FILOSOFÍA POLÍTICA. (continuación)		Abr/Maio.		X
		B4.9	Problema para os dereitos humanos de que o dereito se identifique co Estado. O dereito universal como problema e como necesidade.				
		B4.10	A Declaración Universal dos Dereitos Humanos como norma fundante dos ordenamentos xurídicos orientados á xustiza global.				
		B4.11	Situación dos dereitos humanos no mundo do século XXI.				

6.5.2 Relación de aspectos curriculares para cada unidade

1ªAval		Estándares de aprendizaxe avaliados/Indicadores de logro (1)			Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais							
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criterios	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos					Temas transversais						
								Prob .esc.	Prob oral	Trab ind	Trab grup	Cad Cla	Rúb (2)	Obs.	CL	EOE	C A	TIC	EMP
BLOQUE I: A ÉTICA COMO RELEXIÓN FILOSÓFICA SOBRE DA MORAL.																			
1	B1.1 B1.2	B1.1	EFDB1.1.1	CCL/CAA	EFDB1.1.1. Discirne entre os conceptos de "ética" e "moral", e valora a necesidade da reflexión racional sobre a moralidade como xeito de dar sentido e entender mellor un ámbito ineludible da experiencia de todas as persoas.	80%		80%			20%		X	X	X	X		X	
			EFDB1.1.2	CCL/CSC/CSIEE	EFDB1.1.2. Define "feito moral" e explica con rigor conceptual as características que distinguen os feitos morais doutras facetas da realidade humana, salientando a construción da propia persoa en cada un dos feitos morais dos que somos suxeitos.	80%		80%			20%		X	X					X
	B1.3 B1.4 B1.5	B1.2	EFDB1.2.1.	CD/CSIEE	EFDB1.2.1. Elabora, usando a súa iniciativa persoal e empregando ferramentas informáticas, unha presentación na que se recollan situacións en que, ben por falta de liberdade, ben por limitacións da racionalidade, non se lle poida atribuír responsabilidade moral ao suxeito.	20%		80%			20%		X	X	X	X			X
			EFDB1.2.2.	CD/CAA/CCL	EFDB1.2.2. Investiga, en colaboración grupal, procurando e seleccionando información en internet, acerca de cales son os argumentos empregados polas escolas deterministas, e razoa sobre a incidencia deses argumentos en conceptos morais asociados ao de responsabilidade, como os de mérito e culpa.	20%		80%			20%			X		X			X
			EFDB1.2.3.	CCL/CSC	EFDB1.2.3. Identifica nalgún texto de Kant a súa concepción sobre a persoa como suxeito autónomo capaz de ditar as súas propias normas morais, apreciando o valor máximo e innegociable que teñen as persoas segundo esta tese.	80%		80%			20%		X	X					
	B1.6 B1.7	B1.3	EFDB1.3.1.	CCL	EFDB1.3.1. Enumera e explica con rigor conceptual os caracteres que fan que unha norma poida ser considerada como norma moral.	100%		80%			20%		X	X					X
			EFDB1.3.2.	CAA/CSIEE	EFDB1.3.2. Elabora un cadro comparativo de distintos tipos de códigos normativos que regulan a conduta humana, incluíndo o moral, reflexionando sobre a claridade ou a vaguidade dos límites entre os diferentes códigos.	40%		80%			20%			X	X	X			X
	B1.8 B1.9 B1.10	B1.4	EFDB1.4.1.	CCEC/CD/CSC	EFDB1.4.1. Recoñece e valora criticamente o carácter histórico-cultural dos códigos morais, pondo exemplos deste carácter buscados e seleccionados en internet, e identificando os procesos de reprodución e transmisión deses códigos nos distintos contextos históricos e culturais onde xurdiron e operan.	80%		80%			20%		X	X	X	X			X
			EFDB1.4.2.	CCL/CSC	EFDB1.4.2. Recoñece os caracteres do etnocentrismo, identificando lexitimacións históricas de imposicións etnocéntricas de normas e valores morais, e amosando especial coidado por evitar esa actitude cando se axuízan valores e normas de culturas alleas	80%		80%			20%		X	X	X	X			X
			EFDB1.4.3.	CAA/CD/CSC/CCL	EFDB1.4.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre os riscos de entender que a validez e o sentido das normas morais depende por completo do contexto social en que esas normas xurdiron e operan, para o que propón exemplos obtidos en internet e valora a posibilidade de progreso moral nos códigos, perfilando un camiño que nos puidera apartar á vez dos riscos do etnocentrismo e do relativismo extremo.	20%		80%			20%				X	X			X
			EFDB1.5.1.	CCL/CSC	EFDB1.5.1. Explica e valora a necesidade de que a norma sexa interior ao suxeito para que poida ser considerada como moral, expondo ao mesmo tempo o problema da existencia doutros suxeitos igualmente lexitimados para emitir normas propias, e valorando criticamente o perspectivismo moral ao que nos conduciría unha postura estritamente subxectivista.	60%		80%			20%		X	X	X			X	

B1.11 B1.12 B1.13	B1.5	EFDB1.5.2.	CD/CSC CAA/CMCCT	EFDB1.5.2. Valora criticamente o intento de fundamentar a validez das normas morais na realidade obxectiva, en forma de entidades ou calidades morais, localizando en internet e describindo algún exemplo dese tipo de fundamentación, e reflexionando sobre a dificultade de establecer criterios para aceptar tanto a realidade desas entidades ou calidades morais como a validez dos coñecementos que puidésemos ter delas	20%	80%	20%	X	X				X	
		EFDB1.5.3.	CAA/CL/CSIEE	EFDB1.5.3. Le textos de Hume e/ou outros/as autores/as nos que se expoña a falacia naturalista, e deseña desde a súa iniciativa argumentos a favor e en contra desa tese.	20%	80%	20%	X	X				X	
BLOQUE 2. A ÉTICA PRESCRIPTIVA. O PROBLEMA DO BEN MORAL.														
2	B2.1	B2.1	EFDB2.1.1.	CCL/CAA	EFDB2.1.1. Expón a dimensión prescritiva da ética e a súa utilidade para fundamentar códigos morais racionalmente baseados, disertando por escrito sobre as consecuencias que para a racionalidade supón a variedade destes códigos.	60%	80%	20%	X	X			X	
	B2.2	B2.2	EFDB2.2.1.	CSC	EFDB2.2.1. Utiliza o rigor e a precisión conceptual e terminolóxica para analizar criticamente textos filosóficos de autores que se ocuparon de definir o ben moral, como Platón, Aristóteles, Epicuro, autores estoicos, Tomé de Aquino, Kant ou Stuart Mill e outros, e identifica neles os trazos máis salientables das súas teorías éticas.	50%	80%	20%	X	X			X	
	B2.3 B2.4	B2.3	EFDB2.3.1.	CD/CAA CSIEE	EFDB2.3.1. Utiliza ferramentas informáticas para elaborar unha liña de tempo que recolla os principais autores da Antigüidade e do Medievo que relacionaron ben moral e felicidade, sinalando en cada un deles os trazos máis característicos da súa reflexión.	40%	80%	20%	X	X	X	X	X	
			EFDB2.3.2.	CCL	EFDB2.3.2. Identifica os trazos básicos do utilitarismo, amosando tanto o que o une á tradición clásica das éticas da felicidade como o que o separa delas, por esquecerse da virtude do axente e pór nas consecuencias medibles todo o peso do xuízo moral	60%	80%	20%	X	X	X		X	
	B2.5	B2.4	EFDB2.4.1.	CCL/CSC	EFDB2.4.1. Comenta e explica as tres formulacións do imperativo categórico kantiano, pondo de relevo como cada unha delas (universalidade, persoa como ben en si e autonomía da vontade) contribúe á pura formalidade, e valorando a esixencia de rigor analítico que termina por plasmarse no amor ao deber como norma básica e máxima de acción.	60%	80%	20%	X	X	X		X	
	B2.6 B2.7 B2.8	B2.5	EFDB2.5.1.	CD/CA/CSIEE	EFDB2.5.1. Elabora, con axuda de ferramentas informáticas, un mapa conceptual explicativo das diferenzas entre as tres grandes correntes éticas actuais (a deontoloxía, o consecuencialismo e as éticas da virtude), imaxinando situacións onde se manifesten as diferenzas entre as análises.	50%	80%	20%		X		X		X
			EFDB2.5.2.	CCL/CD CCEC/CSIEE	EFDB2.5.2. Procura información sobre o tratamento da virtude en distintas tradicións non occidentais, e compón un pequeno relato en que o/a protagonista se enfrente a unha situación onde ten que escoller entre cumprir cunha virtude e alcanzar outros fins.	20%	80%	20%	X	X		X	X	
EFDB2.5.3.			CCL/CAA/CSC	EFDB2.5.3. Argumenta, en colaboración grupal, sobre problemáticas éticas contemporáneas, identificando as posicións que sobre eses problemas manteñen as teorías éticas, e incorporando na súa análise moral tanto o plano material como o formal procedemental das normas, transferindo a situacións concretas os conceptos e os principios éticos adquiridos.	20%	80%	20%		X	X		X		

B2.10 B2.11	B2.6	EFDB2.6.1.	CCL/CSC	EFDB2.6.1. Analiza textos de Aristóteles e de Stuart Mill onde se poña de relevo o carácter supremo do ben común.	40%	80%	20%	X	X					X
		EFDB2.6.2.	CCL	EFDB2.6.2. Explica o principio universal do dereito e a lei universal do dereito, expondo como se formula con eles a reconciliación entre o respecto máximo ao individuo como libre e ben supremo e a harmonización necesaria entre distintas vontades autónomas obrigadas a convivir..	20%	80%	20%		X					
		EFDB2.6.3.	CCL/CSC/CAA CSIEE/CD/CMCC T	EFDB2.6.3. Participa nun foro nalgunha plataforma informática onde se debata se a ética precisa do dereito para a súa realización plena, ou se poderíamos vivir só con normas morais, argumentando a súa posición con rigor terminolóxico e conceptual, amosando respecto cara ao resto de participantes e tolerancia cara ás súas preferencias e os seus puntos de vista, e tendo como guía de debate a racionalidade, a orde e a solidez dos argumentos empregados.	10%	80%	20%	X	X		X			

BLOQUE 3: O DEREITO

3	B3.1 B3.2 B3.3	B3.1	EFDB3.1.1.	CCL/CSIEE	EFDB3.1.1. Distingue as características propias das normas xurídicas, pondo exemplos propios de como outros códigos normativos non reúnen todos eses trazos.	20%	80%	20%	X	X				
			EFDB3.1.2.	CCL/CSC	EFDB3.1.2. Explica e caracteriza con precisión a noción de dereito e a súa conexión cos principios básicos da moralidade, salientando as posibles semellanzas, diferenzas e relacións dialécticas entre as normas morais e as legais.	80%	80%	20%		X	X	X		
			EFDB3.1.3.	CCL/CSC CCEC	EFDB3.1.3. Procura información sobre a traxedia de Antígona e, tomándoa como referencia, analiza outros casos, reais ou ficticios (literarios ou cinematográficos) de dilemas e conflitos entre moralidade e legalidade.	50%	80%	20%		X	X	X		X
	B3.4 B3.5 B3.6	B3.2	EFDB3.2.1.	CCM/CCT	EFDB3.2.1. Expón con rigor conceptual a noción de ordenamento xurídico, referíndoo á comunidade política en que impera e indicando que características presenta a súa estruturación das normas, con aprecio á racionalidade intrínseca no feito de que os ordenamentos aspiren a ser ordenados, completos e consistentes.	60%	80%	20%	X	X		X		
			EFDB3.2.2.	/CSIEE/CCL	EFDB3.2.2. Investiga casos de lagoas xurídicas, usando distintas fontes, e utiliza a súa iniciativa persoal para imaxinar unha situación de lagoa xurídica e expor argumentadamente o problema que supón para o ordenamento e suxerir unha posible solución.	10%	80%	20%		X		X		
			EFDB3.2.3.	CAA/CD CSC/CCL	EFDB3.2.3. Utiliza, en colaboración grupal, a técnica de brainstorming para recoller un abano moi variado de normas, e logo procura e selecciona información de distintas fontes e xera, coa axuda de medios informáticos, un mapa conceptual das ramas do dereito, define o obxecto propio de cada unha delas e sinala en que rama se situaría cada unha das normas antes recollidas.	20%	80%	20%	X	X		X		
	B3.7 B3.8 B3.9	B3.3	EFDB3.3.1.	CAA/CD/CCL	EFDB3.3.1. Realiza, usando ferramentas informáticas, un glosario cos conceptos básicos do dereito que inclúa termos como persoa, suxeito activo, suxeito pasivo, ben, propiedade, obriga, prestación, dereito real, dereito persoal, acción xurídica, delito, sanción, suposto xurídico, carácter coercitivo do dereito, etc., e fai un uso rigoroso deses termos en preferencias tanto orais como escritas.	10%	80%	20%		X		X		
	B3.10 B3.11	B3.4	EFDB3.4.1.	CCL/CSC	EFDB3.4.1. Presenta nunha composición escrita distintos procedementos de creación de normas por parte de órganos xurídicos competentes que se dan no ordenamento español, reflexionando argumentadamente sobre o motivo que pon en marcha o proceso, os posibles problemas de competencias entre órganos que poden aparecer, e os problemas de coherencia e xerarquía entre normas derivados do encaixe da nova norma co ordenamento vixente.	60%	80%	20%	X	X				
			EFDB3.4.2.	CCEC	EFDB3.4.2. En colaboración grupal, procura e selecciona información en distintas fontes sobre o procedemento xudicial, e usa esa información para realizar unha presentación en soporte informático dun caso penal hipotético, que inclúa unha liña do tempo desde a comisión do delito ata a resolución do caso na xustiza penal, describindo con precisión o papel que xogan os axentes xurídicos en cada momento do procedemento	40%	80%	20%		X	X	X		

2ªAval		Estándares de aprendizaxe avaliados/Indicadores delo grado(1)			Criterios de cualificación e instrumentos de avaliación							Temas transversais								
Tema/UD	Identif. contidos	Identif. criteri	Identif. Estándar	Competencias clave	Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo consec.	* Peso Cualific.	Instrumentos					Temas transversais							
								Prob. esc.	Prob. oral	Trab. ind.	Trab. grup.	Cad. Cla.	Rúb. (2)	Obs.	CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B3.12 B3.13 B3.14 B3.15 B3.16 B3.17	B3.5	EFDB3.5.1.	CCL/CSC	EFDB3.5.1. Define xurisprudencia e distingue, a partir do papel xogado por esta figura, as tradicións do dereito de casos ("common law") e o dereito de código ("civil law"), sinalando vantaxes e inconvenientes que atope en cada tradición.	60%		80%						X	X						
		EFDB3.5.2.	CCEC/CSIEE	EFDB3.5.2. Identifica as características do dereito anglosaxón de casos, usando a súa iniciativa para as exemplificar con referentes literarios ou da cultura popular audiovisual.	30%		80%						X	X	X	X				
		EFDB3.5.3.	CD/CAA/CSC	EFDB3.5.3. Procura e selecciona información en internet, e realiza, en colaboración grupal, unha wiki na que os contidos destaquen o mantemento nos códigos civís actuais de categorías, institucións, conceptos e normas do dereito romano tal e como foi compilado polo emperador Xustiniano.	60%		80%							X			X			
		EFDB3.5.4.	CAA/CCL	EFDB3.5.4. Elabora un pequeno traballo de investigación sobre a orixe e o sentido do código civil napoleónico no contexto da Revolución Francesa, e a súa enorme influencia na lexislación doutros moitos países que manteñen un dereito de código.	20%		80%						X	X						
		EFDB3.5.5.	CD/CSIEE CCEC/CSC	EFDB3.5.5. Utiliza a túa iniciativa para atopar información sobre algunha tradición xurídica de corte non occidental, como as do oriente asiático, a hindú, a musulmá, etc., e diserta argumentadamente sobre os seus trazos esenciais, analizándoa nos seus logros e nas súas carencias, e comparándoa co dereito de códigos continental e o dereito de casos anglosaxón.	20%		80%						X	X						
B3.18	B3.6	EFDB3.6.1.	CCL/CSC/CCEC	EFDB3.6.1. Le algún texto de carácter mítico-relixioso no que se faga referencia á orixe e ao valor dos códigos xurídicos, e analízao e coméntao á luz do fragmento do Eutifrón platónico, onde se discute a fundamentación relixiosa da xustiza.	20%		80%						X	X	X					
B3.19	B3.7	EFDB3.7.1.	CD/CSC/CCL	EFDB3.7.1. Procura e selecciona información sobre a figura e o pensamento de autores sofistas como Protágoras, Critias, Antífonte, Gorgias, Hipias, Trasímaco, Calicles e outros, e, en colaboración grupal, realiza un cadro esquemático coas posturas máis salientables de cada un ao respecto da validez da norma social ou nomos.	40%		80%						X	X						
B3.20 B3.21 B3.22 B3.23	B3.8	EFDB3.8.1.	CCL/CSC	EFDB3.8.1. Define a posición iusnaturalista e analiza textos clásicos de Platón, Cicerón e autores estoicos onde se evidencie a existencia desa lei natural que pode ser coñecida polos seres humanos.	80%		80%						X	X						
		EFDB3.8.2.	CCL	EFDB3.8.2. Expón a posición da lei natural no contexto da teoría da lei de Tomé de Aquino, identificando os ámbitos da acción humana nos que se manifesta, e argumentando a posición subsidiaria en que queda a lexislación positiva sobre eses ámbitos.	40%		80%						X	X						
		EFDB3.8.3.	CD/CCL CSC/CAA	EFDB3.8.3. Procura información en internet sobre o xurdimento do iusnaturalismo na modernidade nas obras de Grocio, Pufendorf ou Tomasio, e elabora un mapa conceptual onde se recollan tanto as características dese movemento que o diferencian do iusnaturalismo clásico, como as relacións de semellanza e distinción que gardan as escolas iusnaturalistas en filosofía do dereito e filosofía política.	50%		80%						X	X		X				
B3.24 B3.25 B3.26	B3.9	EFDB3.9.1.	CCL/CSC	EFDB3.9.1. Diserta sobre os problemas que formulan as fundamentacións iusnaturalistas do dereito, relacionándoos cos que se lles presentaban ás posicións obxectivistas en ética, e expón con rigor as teses básicas do iuspositivismo.			80%													

		EFDB3.9.2.	CD/CCL CAA/CMCCT	EFDB3.9.2. Procura e selecciona informa-ción en distintas fontes sobre o libro "Teoría pura do dereito", de Hans Kelsen, e elabora, en colaboración grupal, un esquema dos temas máis importantes tratados nel, facendo especial incidencia na separación entre dereito e moral, a concepción do dereito como unha árbore xerárquica baseada na norma fundante, ou o carácter coercitivo das normas, que apuntan ao exercicio do poder, e valorando o intento de "purificar" o coñecemento xurídico para o converter nun discurso estritamente científico.	10%		80%	20%	X	X		X			
		EFDB3.9.3.	CCL/CSC/CSIEE	EFDB3.9.3. Participa nun debate en grupo sobre os riscos contrarios de naturalizar ou positivizar completamente o dereito, expondo de xeito argumentado as súas propias conclusións sobre as limitacións de ambos os enfoques, e amosando respecto e tolerancia polas razóns achegadas por outras persoas que poidan disentir.	40%		80%	20%		X		X			
BLOQUE4: A XUSTIZA, A DEMOCRACIA E OS DEREITOS HUMANOS COMO PUNTOS DE ENCONTRO DA ETICA, A FILOSOFIA DO DEREDITO															
	B4.1	EFDB4.1.1.	CSC/CCL	EFDB4.1.1. Identifica no concepto de xustiza a referencia á intersubxectividade e aos criterios para repartir bens, dereitos, obrigas e cargas entre os membros dun grupo, e explica como estes trazos permiten que sirva coma ponte entre o ámbito da moral e o do dereito, podendo ser tomada como a finalidade última dos ordenamentos xurídicos.	100%		80%	20%	X	X		X			
5	B4.3 B4.4 B4.5	EFDB4.2.1.	CCL	EFDB4.2.1. Explica o concepto de xustiza distributiva, comparándoa cos outros tipos de xustiza	80%		80%	20%	X	X	X				
		EFDB4.2.2.	CCL/CAA CSC/CSIEE	EFDB4.2.2. Usando a técnica de brainstorming en colaboración grupal, identifica as vantaxes e os inconvenientes que presenta cada un dos principais criterios de aplicación da xustiza distributiva (necesidade, igualdade e mérito), argumenta de xeito rotatorio a favor de cada un dos criterios e extrae as súas propias conclusións.	40%		80%	20%		X		X			
		EFDB4.2.3.	CSC/CSIEE/CD CAA/CCEC	EFDB4.2.3. Realiza, en colaboración grupal e usando a súa creatividade, unha presentación audiovisual onde se presenten as teses básicas da teoría da xustiza de John Rawls, a da posición orixinal e os dous principios da xustiza, como criterios para comprobar a xustiza de determinadas situacións ou accións.	40%		80%	20%		X	X	X			
B4.6 B4.7 B4.8	B4.3	EFDB4.3.1.	CCL/CSC	EFDB4.3.1. Explica como a democracia é a forma de goberno que máis se adecúa ao ideal de xustiza, comprendendo e valorando o carácter específico da lexitimidade democrática fronte a outras modalidades de lexitimación.	100%		80%	20%		X	X				X
		EFDB4.3.2.	CD/CCL/CSC CAA/CSIEE	EFDB4.3.2. Procura e selecciona informa-ción en internet e realiza, en colaboración grupal, unha wiki sobre a democracia, onde se recollan, polo menos, os seguintes ítems: as formas de goberno alternativas, as regras básicas do xogo democrático, as súas dimensións social e liberal, os seus tipos con respecto á distribución territorial da soberanía, a representatividade, os tipos de elección, os poderes, etc	40%		80%	20%		X	X	X			
		EFDB4.3.3.	CCL/CSC CSIEE/CCEC	EFDB4.3.3. Identifica e define con rigor os valores esenciais dos sistemas democráticos (liberdade, igualdade, solidariedade e pluralismo político) e, en colaboración grupal, elabora a presentación dunha distopía onde un deses valores desaparecera.	80%		80%	20%		X					X
B4.9 B4.10 B4.11	B4.4	EFDB4.4.1.	CCL/CSC	EFDB4.4.1. Explica as limitacións aos ideais de democracia, xustiza e dereitos humanos derivadas do feito de que os ordenamentos xurídicos sexan estatais, reflexiona sobre a problemática do dereito internacional, e formula as súas propias conclusións ao respecto dos medios para facer real unha xustiza global, valorando a contribución das institucións internacionais nese sentido.	60%		80%	20%	X	X		X			
		EFDB4.4.2.	CCL/CSC	EFDB4.4.2. Analiza os artigos da Declaración e valóraos como posible norma fundante (no sentido de Kelsen) dos ordenamentos xurídicos xustos	80%		80%	20%	X	X					
		EFDB4.4.3.	CD/CCL CSC/CMCCT	EFDB4.4.3. Selecciona e integra fontes de información diferentes, e transfere conceptos desenvolvidos ao longo do proceso de aprendizaxe a situacións e acontecementos salientables da actualidade (discriminación, tortura, terrorismo, fundamentalismo, ausencia de liberdades, etc.), examinándoos á luz da Declaración Universal dos Dereitos Humanos e argumentando sobre eles, amosando tolerancia e respecto cara ás opinións das demais persoas, pero guiándose polo rigor, a coherencia e a solidez dos argumentos empregados.	80%		80%	20%	X	X	X	X			X

LENGUA COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía
CD	Competencia dixital
CAA	Competencia aprender a aprender
CSC	Competencias sociais e cívicas
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor
CCEC	Conciencia e expresións culturais

LENGUA TRANSVERSAIS

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica
PV	Prevención da violencia

(1) A partir de cada estándar pódense determinar “indicadores de logro” máis precisos que indiquen no nivel de adquisición do mesmo. (O instrumento máis idóneo é a rúbrica)

(2) As rúbricas soen utilizarse para avaliar as producións do alumnado: traballos de aplicación, síntese de textos escritos,..

* O peso na cualificación se especificará en cada proba que se presente ao alumnado.

6.5.3 Metodoloxía

1.- Estratexias metodolóxicas

4. Aspectos xerais

- Partir da competencia inicial do alumnado
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe
- Potenciar as metodoloxía activas:
- Combinar traballo individual e cooperativo
- Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas
- Uso habitual das TIC
- Papel facilitador do profesor/a

5. Estratexias metodolóxicas

- Memorización comprensiva
- Indagación e investigación sobre documentos, textos, prensa...
- Elaboración de sínteses
- Análise de documentos, gráficos, mapas, táboas de datos
- Comentarios de textos, gráficos, mapas
- Resolución de problemas
- Estudo de casos (proxectos)
- Simulacións

6. Secuenciación habitual de traballo na aula

Motivación:

- Presentación actividade con mapas, gráficos, textos, fotos, etc.

Información do profesor/a:

- Información básica para todo o alumnado
- Información complementaria para reforzo e apoio
- Información complementaria para afondamento e ampliación

Traballo persoal

- Lectura e comprensión de textos
- Análise de documentos, pequenas investigación, etc.
- Resposta a preguntas
- Resolución de problemas
- Comentario de documentos, mapas, imaxes, etc.
- Elaboración de mapas, gráficas, sínteses, mapas conceptuais.
- Memorización comprensiva

Avaliación:

- Análise de producións: caderno, mapas, comentarios,
- Exposicións orais
- Probas escritas
- Traballos individuais e en grupo
- Observación do traballo na aula

2.- Outras decisión metodolóxicas

Tempos

Dúas sesións semanais de 50 minutos de duración cada unha.

Espazos

A aula asignada a cada grupo.

Materiais

Recursos didácticos

- Libro de texto: Ética e Filosofía do Dereito Xerais 2016
- Lecturas complementarias recomendadas no libro de texton ou similares.
- Aula virtual,etc

6.5.4 Avaliación

INICIAL	DATA	setembro
	TIPO DE PROBA	cuestionario, exposición, ensaio breve.
	INFORMACIÓN Á FAMILIA	A través das titorías.
	CONSECUENCIAS	Detección das necesidades educativas do grupo así como, a toma de medidas de reforzo que se necesiten.

	INSTRUMENTOS		PESO	CUALIFICACIÓN
	PRODUCCIÓN	Investigacións individuais ou en grupo (uso das TIC), reflexión e debate posterior. Cuestionarios orais ou escritos Comentarios de texto	50%	Resultado da ponderación a partir dun 5 nas probas escritas. Redondéase ao enteiro seguinte a partir do 0,5.
OBSERVACIÓN	Participación nas actividades da aula Revisión do caderno de clase.	50%		
RECUPERACIÓN AVALIACIÓN NON SUPERADA	Traballo ou proba individual indicado pola profesora			

7 OUTRAS AVALIACIÓNS

7.1 . PROCESO DE ENSINO E PRÁCTICA DOCENTE

1.-Avaliación do proceso de ensino (Indicadores deloqro)	Escala			
	1	2	3	4
Procesode ensino:				
1.-O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado?				
2.-Consegiuse crear un conflito cognitivo que favoreza a aprendizaxe?				
3.-Consegiuse motivar para conseguir a súa actividade intelectual e física?				
4.-Consegiuse a participación na activa de todo o alumnado?				
5.-Contouse co apoio e implicación das familias no traballo do alumnado?				
6.-Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado?				
7.-Tomouse algunha medida curricular para atender ao alumnado con NEAE?				
8.-Tomouse algunha medida organizativa para atender ao alumnado con NEAE?				
9.-Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado?				
10.-Usáronse distintos instrumentos de avaliación?				
11.-Dáse un peso real á observación do traballo na aula?				
12.-Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo?				

AVALIACIÓN PRÁCTICA DOCENTE

Indicadores da práctica docente

	1	2	3	4
1.-Como norma xeral fixéronse explicacións xerais para todo o alumnado?				
2.-Ofrécese a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa?				
3.-Elabóranse actividades de distinta dificultade atendendo á diversidade				
4.-Elabóranse probas de avaliación de distinta dificultade para os alumnos con NEAE?				
5.-Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar?				
6.-Intercálase o traballo individual e en equipo?				
5.-Poténcianse estratexias de animación á lectura e de comprensión e expresión oral?				
6.-Incorpóranse ás TIC aos procesos de ensino-aprendizaxe				
7.-Préstase atención aos temas transversais vinculados a cada estándar?				
8.-Ofrécese ao alumnado de forma inmediata os resultados das probas/exames,etc?				
9.-Coméntase co alumnado os fallos máis significativos das probas/exames,etc?				
10.-Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus fallos?				
11.-Cal é o grao de implicación nas funcións de titoría e orientación do profesorado?				
12.-Realizáronse as ACS propostas e aprobadas?				
13.-As medidas de apoio, reforzo, etc establécense vinculadas aos estándares				
14.-Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación,...?				

7.2 AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

7.2.1 MECANISMO DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA:

Coa fin de poder mellorar a programación didáctica dos vindeiros anos é recomendable:

- Recoller na memoria final do curso os resultados da avaliación do alumnado por materias e curso.
- Realizar unha valoración para seleccionar as achegas do alumnado, que poidan incorporarse á programación do ano vindeiro.
- Facer unha comprobación dos indicadores de logro que se especifican no cadro seguinte.

2.-Mecanismo avaliación e modificación de programación didáctica (Indicadores de logro)	Escala			
	1	2	3	4
1.-Deseñáronse unidades didácticas ou temas a partir dos elementos do currículo?				
2.-Secuenciáronse e temporalizáronse as unidades didácticas/temas/proxectos?				
3.-O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e temporalización?				
4.-Engadiuse algún contido non previsto á programación?				
5.-Foi necesario eliminar algún aspecto da programación prevista?				
6.-Secuenciáronse os estándares para cada unha das unidades/temas				
7.-Fixouse un grao mínimo de consecución de cada estándar para superar a materia?				
8.-Asignouse a cada estándar o peso correspondente na cualificación?				
9.-Vinculouse cada estándar a un/varios instrumentos para a súa avaliación?				
10.-Asociouse con cada estándar os temas transversais a desenvolver?				
11.- Fixouse a estratexia metodolóxica común para todo o departamento?				
12.-Estableceuse a secuencia habitual de traballo na aula?				
13.-Son adecuados os materiais didácticos utilizados?				
14.-O libro de texto é adecuado, atractivo e de fácil manipulación para o alumnado?				
15.-Deseñouse un plan de avaliación inicial fixando as consecuencias da mesma?				
16.-Elaborouse unha proba de avaliación inicial a partir dos estándares?				
17.- Fixouse para o bacharelato un procedemento de acreditación de coñecementos previos?				
18.-Establecéronse pautas xerais para a avaliación continua: probas, exames, etc.				
19.-Establecéronse criterios para a recuperación dun exame e dunha avaliación				
20.- Fixáronse criterios para a avaliación final?				
21.-Establecéronse criterios par a avaliación extraordinaria?				
22.-Establecéronse criterios para o seguimento de materias pendentes?				
23.- Fixáronse criterios para a avaliación desas materias pendentes?				
24.-Elaboráronse os exames tendo en conta o valor de cada estándar?				
25.-Definíronse programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares?				
26.-Leváronse a cabo as medidas específicas de atención ao alumnado con NEE?				
27.-Leváronse a cabo as actividades complementarias e extraescolar e previstas?				
28.- Informouse ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos?				
29.- Informouse ás familias sobre os criterios de promoción? (Artº21º,5 do D.86/15)				
30.-Seguiuise e revisouse a programación ao longo do curso?				
31.-Contribuíuse desde a materia ao plan de lectura do Centro?				
32.-Usáronseas TIC no desenvolvemento da materia?				

8 DATOS DO DEPARTAMENTO

CURSO	MATERIA	GRUPO	PROFESORA
1º ESO	V. Éticos	C	Rebeca Delgado Gámiz
		D	
		E	
2º ESO	V. Éticos	C	Rebeca Delgado Gámiz
		D	Rita
		E	
3º ESO	V. Éticos	C,D, PM	Tamara Varela R.
		E	
		F	
4º ESO	V. Éticos	A+Agru	Tamara Varela R.
		B,C	
		E,F	
	Filosofía		Tamara Varela R.
1º BACH	Filosofía	A	Yolanda Espiñeira Martínez
		B	
		C	Tamara Varela R.
		D	
		E	Yolanda Espiñeira Martínez
		F	
		G	Rebeca Delgado Gámiz
		H	
		I	Yolanda Espiñeira Martínez
	Antropol.	G1	Rebeca Delgado Gámiz
2º BACH	Hª da Filosofía	G1	María Dosinda Sánchez Rodríguez
		G2	
		G3	
		G4	
	Psicoloxía	G1	Tamara Varela R.
		G2	Rebeca Delgado Gámiz
		G3	Tamara Varela R.
		G4	Tamara Varela R.
	Ética Fª Dº	G1	Tamara Varela R.

9 ADDENDA

9.1 Aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso anterior

As materias obxecto desta programación non teñen unha vinculación directa coas materias que se lle impartiron a este alumnado no curso 2019/20, a efectos de determinar aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso anterior.

9.2 Plans de reforzo e recuperación para a recuperación das aprendizaxes imprescindibles

Debido á estruturación circular do currículo das materias desta programación, os plans de reforzo, levaráanse a cabo durante todo o curso 20-21. Atenderase ao reforzo individual dos contidos do último trimestre do curso 19-20 non impartidos.

A metodoloxía empregada basearase en tarefas globalizadas que requiran da posta en práctica de todas as competencias do alumnado, a aprendizaxe cooperativa, o uso das TIC como recurso didáctico, actividades que favorezan a auto-aprendizaxe, o pensamento crítico e creativo, a investigación mediante proxectos de traballo, entre outras.

9.3 Transición ao ensino non presencial, se fose necesario: actividade lectiva semipresencial e/ou non presencial

9.3.1 Metodoloxía didáctica

Durante os primeiros días de clase, en setembro, promoveranse accións formativas para a mellora da competencia dixital do alumnado necesaria para o seu desenvolvemento na modalidade de ensino semipresencial ou a distancia. Do mesmo modo, facilitaráselle ao alumnado a inscrición na aula virtual así como que se matricule no curso da materia obxecto desta programación. Garantirase que o alumnado coñeza o funcionamento do seu curso e da metodoloxía que seguirá no hipotético caso de ter que realizar o ensino a distancia.

No caso de ter que realizar unha actividade lectiva semipresencial ou a distancia, impulsaranse metodoloxías activas axustadas ás necesidades concretas do alumnado e grupo que fomenten no alumnado unha actitude curiosa, crítica e investigadora e. O uso de recursos tecnolóxicos serán a base para continuar co proceso formativo, desenvolvendo no alumnado actuacións que contribúan a que adquira as competencias clave e os obxectivos de curso fixados para esta materia.

De maneira xeral, realizaranse as seguintes actividades:

- Control da asistencia ás clases virtuais.
- Explicación da parte teórica de cada tema a través da aplicación Cisco Webex Meetings.
- Resolución por parte do profesorado de exercicios de cada tema tamén en clases virtuais.
- Resolución por parte do alumnado de exercicios de cada tema.
- Entrega por parte do alumnado de traballos planificados.
- Outras actividades que faciliten a valoración e o seguimento das clases virtuais así como o progreso do alumnado.

A constatación de que algún alumno/a presenta actividades das que non é autor/a implicará automaticamente unha valoración de 0 en ditas actividades. Do mesmo modo, cando o profesorado

Lugo

considere que as probas ou os traballos que se fagan de xeito non presencial precisen dunha verificación de autoría, poderáselle requirir a realización dunha defensa oral.

Durante este período de ensino semipresencial ou a distancia realizaranse actividades de recuperación, repaso e reforzo de aqueles estándares de aprendizaxe e competencias imprescindibles impartidas mentres houbo actividade lectiva presencial e, de ser o caso, traballaranse aqueles aprendizaxes imprescindibles da materia e curso actual que non puideron ser impartidos de forma presencial.

9.3.2 Procedementos e instrumentos de avaliación na actividade lectiva semipresencial e/ou non presencial

Os procedementos e instrumentos de avaliación na actividade lectiva semipresencial serán os mesmos que na presencial.

En caso de actividade non presencial, será valorado especialmente a puntualidade e cumprimento de tarefas e traballos planificados plantexados polo profesor. As probas neste caso serán telemáticas, e dependendo do tempo que dure a non presencialidade, o seu valor na cualificación final reduciráse con respecto ás producións feitas polo alumnado.

9.3.2.1 ACTIVIDADE LECTIVA NON PRESENCIAL

Para establecer os procedementos e instrumentos de avaliación serán fundamentais, e tomaranse como referencia, os resultados académicos acadados polo alumnado nas diferentes avaliacións, traballos, comportamento, notas no caderno de control ou exames realizados durante a actividade lectiva presencial.

Contémplanse dúas variantes:

1. momento no que deixe de haber actividade lectiva presencial e
2. Media aritmética das cualificacións obtidas polo alumno/a ata ese momento

9.3.2.2 ACTIVIDADE LECTIVA SEMIPRESENCIAL

Tendo en conta que na actividade lectiva semipresencial o alumnado acudirá con certa regularidade ao centro, a programación didáctica para a actividade lectiva presencial é válida para esta modalidade coas modificacións que se indican a continuación.

No caso de que unha parte do alumnado dun grupo estea no centro uns días e outra parte na casa, nas sesións presenciais incidiríase fundamentalmente nas aclaracións de aspectos teóricos mentres que a práctica faríana os días que estiveran na casa. De ser o caso, facilitaríaselles material audiovisual e dixital para reforzar as explicacións cando estean nos seus domicilios. O alumnado que non asista ao centro realizará de forma preferente actividades de tipo práctico en distintos soportes. Estes tamén poderán mandar as dúbidas no horario que lle correspondería á materia de forma presencial a través do medio indicado polo profesorado e serán atendidas á maior brevidade posible segundo a súa dispoñibilidade horaria.

O traballo realizado polo alumno/a na casa poderá incrementar a nota final de cada avaliación ata **1 punto** se a valoración do traballo realizado no trimestre (**realización das actividades** propostas) é maior ou igual do 70%

Non se aceptarán traballos fóra do prazo indicado ou por outros medios que non sexan os precisados polo profesorado. Todas as probas e traballos esixidos serán de carácter obrigatorio.

9.3.3 Medidas de atención ao alumnado con dificultades dixitais

Un dos principios de calquera lei educativa é a compensación das desigualdades.

Desde a administración e centros educativos débense establecer uns criterios e facilitar ao alumnado que o necesite, os recursos que lle permitan reducir esas desigualdades para contar cos

Lugo

médios dixitais, de conexión necesarios,... para poder optar a un ensino de calidade e en condicións de igualdade.

Todo o alumnado recibirá unha formación inicial para coñecer as ferramentas da aula virtual. Aqueles alumnos/as con que non dispoñan de equipos dixitais (ordenadores, conexión a internet,...) facilitaráselles en sistema de préstamo, desde os centros educativos, os recursos necesarios para garantir un acceso en condicións a un ensino non presencial.

O profesorado artellará, dentro das súas posibilidades e as do alumno, a atención educativa tendo en conta as dificultades que poida ter este último e facéndolle accesibles os materiais e a comunicación por diferentes vías.